

11 p.
ama-ticles

Els estiuejanis

Maksim Gorki

Traducció de
Miquel Cabal Guarro

comanegra
Institut del Teatre | Edicions

Maksim Gorki (Nijni Nóvgorod, 1869 – Moscou, 1936) és el pseudònim d'Aleksèi Maksímovitx Peixkov, un dels escriptors russos més rellevants de la seva generació. D'origen humil, des de ben jove va recórrer Rússia i va treballar d'ajudant de cuina en un vaixell, d'empleat del ferrocarril i de venedor de begudes, entre molts altres oficis, la qual cosa li va permetre entendre amb una sensibilitat especial l'esperit de les classes populars abans de dedicar-se a la literatura. Autor d'obres com *La mare* i *Els baixos fons*, va guanyar-se la fama d'escriptor proletari i va mantenir una relació particular amb les estructures de poder de la seva pàtria: va passar de l'activisme polític en els anys de joventut a l'exili a l'illa de Capri i, finalment, va retornar a la Unió Soviètica com una icona. És considerat el fundador del realisme socialista.

Els estiuejants

Teatricals

Repertori teatral

Primera edició: novembre del 2021
Títol original: *Дачники*
Editen: Comanegra / Institut del Teatre

© de la traducció: Miquel Cabal Guarro
© del pròleg: Carlota Subirós Bosch
© d'aquesta edició: Editorial Comanegra / Institut del Teatre, 2021

Editorial Comanegra
Consell de Cent, 159
08015 Barcelona
www.comanegra.com

Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona
Plaça de Margarida Xirgu, s/n
08004 Barcelona
www.institutdelteatre.cat

Direcció de la col·lecció: Carles Batlle i Marina Laboreo
Edició (Institut del Teatre): Marta Borrás
Disseny de col·lecció: Maria Mestre
Disseny de cobertes: Irene Guardiola
Maquetació: Víctor García Tur
Correcció: Gemma Sardà
Impressió: BookPrint Digital

ISBN (Comanegra): 978-84-18022-97-5
ISBN (Diputació de Barcelona): 978-84-9803-992-4
Dipòsit legal: B 16253-2021

Llibre local = Lector compromès

Aquest és un llibre publicat amb el segell **Llibre local**, que garanteix que el 100% de la seva elaboració –des del disseny fins a la impressió– s'ha dut a terme per professionals i empreses del nostre país. Amb la seva compra has contribuït a crear llocs de treball dignes al teu entorn, a assegurar que cap impost no fugi a l'estranger i a minimitzar el seu impacte ambiental, entre altres beneficis. Visita llibrelocal.cat per conèixer millor aquesta iniciativa.

Queden rigorosament prohibides i es sotmetran a les sancions establertes per la llei: la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, inclosos els mitjans reprogràfics i informàtics, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic sense autorització de l'Editorial Comanegra. Adreceu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

Els estiuejants

Maksim Gorki

Traducció de Miquel Cabal Guarro

Pròleg de Carlota Subirós Bosch

Taula de continguts

Sobre el mirall del teatre, la torrentada de les converses i la consciència del privilegi Carlota Subirós Bosch	9
Els estiuejants	23

Sobre el mirall del teatre, la torrentada de les converses i la consciència del privilegi

Carlota Subirós Bosch

Vaig llegir per primera vegada *Els estiuejants* en castellà, en una vella edició argentina de tapes blaves i gastades, quan tot just començava els estudis de Direcció Escènica i Dramatúrgia, al racó impossible que llavors ocupava la biblioteca de l'Institut del Teatre, que en aquells anys estava regida amb força i passió per la Carme Cases, una d'aquelles bibliotecàries que regalen tresors i descobreixen mons. L'obra em va colpir profundament, deixant aquella marca fèrtil que, quan madura dins del món interior, pot convertir-se, temps enllà, en l'impuls d'un nou muntatge.

Per damunt de tot, em van impressionar dues coses. D'una banda, la contundent vigència de la seva imatge central, la burgesia benestant retratada com un grup absurdament infeliç d'estiuejants, homes i dones que passen per la vida com per una mena de vacances contínues, gaudint sense pudor de tots els seus privilegis i alhora lamentant-se incansablement per les seves ambicions frustrades, pel funcionament de la societat sencera, per la manca de sentit de les seves vides. D'altra banda, la riquíssima coralitat —aquesta textura inconfusible en

l'escriptura dramàtica de Gorki, feta d'un entramat torrencial de converses vehements, estirabots domèstics, diatribes morals, petites i grans misèries, anhels apassionats, preses de pèl. Cada acte de Gorki és un riu impetuós i exuberant, on moltes veus i línies d'acció diferents conflueixen i xoquen i s'arremolinen i s'entortolliguen fins a desembocar de manera més o menys precipitada en una gran torrentada final, una cascada impetuosa on tot passa per ull, sense que tanmateix la resolució argumental, per més o menys decisiva que sigui, tingui més pes que la tremenda quantitat d'escuma remoguda fins aquell moment.

La classe privilegiada estiuuja i manté converses infinites sobre el neguit i el desencís.

Quantes obres d'art occidentals es poden resumir sota aquest arc d'acció essencial?

En llegir per primera vegada la peça, amb vint anys acabats de fer, vaig tenir la sensació tan potent com abassegadora d'haver trobat un mirall poderós, un retrat inclement i necessari de la mateixa societat a la qual jo pertanyia.

Aleksei Maksímovitx Peixkov va néixer el 28 de març de 1868 a la ciutat russa de Nijni Nóvgorod —avui anomenada, en homenatge a ell, Gorki—, en una família d'humils tapissers. Segons ell mateix explica a la seva trilogia autobiogràfica (publicada en català amb els títols *La meva infantesa*, *Caminant pel món* i

Les meves universitats), el seu primer record, als tres anys, era el del seu pare mort, estirat a terra. Als onze anys va perdre també la mare, i va quedar sota la tutela dels avis materns, que vivien gairebé en la misèria i de seguida el van enviar a treballar a casa d'un parent llunyà. Als divuit anys havia fet ja d'ajudant de forner, de pintor d'icones, de cambrer de vaixell, de ferroviari i de dependent d'una botiga. Als dinou anys va provar de suïcidar-se, però el tret no el va matar (com li passa també al jove estudiant Riümin d'*Els estiuejants*), tot i que li va tocar un pulmó, cosa que marcaria el seu futur amb una salut delicada, agreujada per la tuberculosi. En aquella mateixa època va iniciar un vagareig a peu de més de cinc anys pels pobles i els camins de Rússia, una experiència que li va donar el coneixement profund i immediat de la vida de les classes populars que fonamentaria tant la seva formació ideològica com la seva creació artística. Ben aviat va començar a escriure narrativa i crònica periodística, sota el nom de ploma de Maksim Gorki, que unia el nom del pare que amb prou feines havia arribat a conèixer —Maksim— amb l'adjectiu que en rus significa *amarg* —Gorki—, en referència a la ràbia i el dolor que li provocaven les condicions de vida de la gent més humil del seu país, que es proposava desvetllar amb cruessa a través de la seva escriptura. Amb un mínim grau de llibertat, podríem traduir aquest cèlebre pseudònim com *el més amarg*.

Ja d'adolescent Gorki havia tingut algun primer contacte amb el teatre; als setze anys va fer d'«indi» en una obra presentada a la fira anual de Nijni Nóvgorod titulada *Cristòfor Colom* —paper per al qual recorda haver intentat emular la manera de caminar dels «pellroges», seguint les descripcions «d'alguns

famosos autors», així com els crits continus del gras director d'escena, que els feia anar amunt i avall «tal com un pastor dirigeix el ramat que rondina». A finals dels anys noranta, a banda de publicar regularment narracions breus, cròniques i reflexions, comença a fer també crítica teatral, però no és fins al tombant del segle xx que Gorki es posa a escriure ell mateix per a l'escena. Entorn del 1899 ja estava clarament associat amb l'emergent moviment marxista, i les seves dues primeres obres, del 1901 i el 1902, ja assenyalen, des dels mateixos títols, l'ambiciós espectre del retrat social que desplegarà profusament al llarg de tota la seva producció teatral. *Els petits burgesos* i *Els baixos fons* són dos retrats implacables de la classe benestant i de la classe baixa més baquetejada; ràpidament van cridar l'atenció de tota la intel·liguència del moment i van propiciar la seva col·laboració amb dos dels seus representants teatrals més il·lustres, Konstantin Stanislavski i Vladímir Nemirovitx-Dantxenکو, directors del flamant Teatre d'Art de Moscou. Aleshores, Gorki ja havia esdevingut amic personal de molts revolucionaris reconeguts, entre ells Vladímir Lenin, i quan la seva obra va ser censurada va obtenir el suport públic del gran mestre de la dramaturgia moderna, Anton Txékhov. El 1904, havent tornat a la seva ciutat natal, ja com a referent literari i ideològic consagrat, estrena *Els estiuejants*, que a partir d'avui podem gaudir per primera vegada de manera íntegra en aquesta edició de la magnífica traducció catalana d'en Miquel Cabal.

La peça ens endinsa en l'univers d'un grup de professionals benestants, descendents directes d'una classe molt més humil d'artesans i treballadors sense estudis. Els estiuejants són la burgesia mitjana, suposadament culta, ràpidament adaptada a la bombolla dels privilegis, de les vacances, de les necessitats resoltes, de la dedicació a les inquietuds personals. En la peça de Gorki, els estiuejants són els burgesos que van a passar els mesos de bon temps en una datxa —una vil·la al camp—, mentre les classes obreres i populars viuen en condicions de misèria i embrutiment. Estiuejants som, encara avui, tots els que hem tingut la sort de néixer i créixer on toca el sol, mentre la major part del món viu a l'ombra d'unes condicions materials molt més dures.

El text va ser escrit pocs mesos abans de les vagues proletàries del 1905 i de la repressió sagnant per part del govern del tsar, que van convertir-se en un veritable anunci d'allò que, el 1917, seria la ja imparabile Revolució Russa. És impressionant constatar com, poc més de cent anys més tard, la utopia comunista, que durant dècades va ser el far ideològic i espiritual de milions de persones —i de la qual Gorki es va convertir en un dels estendards més lluminosos—, ha sucumbit despietadament al capitalisme salvatge, després d'haver donat lloc a alguns dels règims totalitaris més repressius i desoladors. La burgesia que Gorki retratava amb acidesa a principis del segle xx com un món abocat a l'extinció manté, a principis del segle XXI, tot el seu poder social, econòmic i cultural.

Per a mi, la grandesa d'*Els estiuejants* rau en el fet que mostra un desassossec íntim alhora que fa un diagnòstic col·lectiu. En

aquest sentit, és subjectiva i objectiva alhora, introspectiva i social. Mostra com les actituds polítiques són, sobretot, actituds vitals; com el teixit de relacions entre les persones és, sobretot, un teixit de forces, de decisions i de renúncies. És tot un estat d'ànim compartit el que es revela: un estat d'ànim tensat entre l'acontentament i la frustració; entre les idees i les realitats; entre la malenconia i la repulsió; entre l'oci i el treball; entre les dones i els homes; entre el cansament i la mandra; entre el dubte i el coratge; entre el valor de les paraules compromeses, la toxicitat de les paraules malaltes i l'esterilitat de les paraules vanes.

El 1905, arran de les seves denúncies després de la brutal repressió de la revolució fallida, Gorki va ser empresonat a la fortalesa de Sant Pere i Sant Pau de Sant Petersburg. Allà va escriure una nova peça teatral, *Els fills del sol*, i va ser alliberat poc temps més tard, en bona mesura gràcies a una campanya de suport internacional en la qual van participar figures com Marie Curie, Anatole France o Auguste Rodin. Pocs mesos després va salpar cap als Estats Units, enviat pels bolxevics amb la doble missió de recollir fons per al moviment socialista democràtic rus i d'impedir el suport econòmic nord-americà al règim del tsar. Una de les primeres persones que van anar a saludar el famós escriptor rus en arribar a Nova York va ser Mark Twain, i de l'impacte que allà va causar se'n conserven moltes descripcions vívides, on sempre apareixen mencionades la seva gran còrpora, abillada amb la indumentària tradicional dels camperols russos, la seva senzilla serenitat i la mirada pene-

trant dels seus petits ulls blaus. Durant l'estada al massís muntanyenc Adirondack, al nord de l'estat de Nova York, va escriure el primer esborrany de la seva novel·la més coneguda, *La mare*, basada en una història real de presa de consciència i orientada a mobilitzar el compromís amb la lluita socialista, malgrat la recent derrota del primer embat de la revolució.

El 1906 Gorki es va instal·lar a l'illa de Capri, en part per atendre la seva salut precària i en part per mantenir-se lluny del clima cada vegada més repressiu al seu país. Allà va escriure *Enemies*, una nova peça teatral, que va ser prohibida a Rússia fins després de la revolució. El 1913 va poder tornar a Rússia, emparat per una amnistia política, i allà va viure intensament totes les vicissituds i les contradiccions internes tant de la Primera Guerra Mundial com de la guerra civil que la va succeir i que va conduir a la Revolució d'Octubre de 1917. Tot i la seva activitat política, va continuar escrivint incansablement, tant teatre com narrativa. Ara bé, les diferències amb Lenin i l'empitjorament de la salut el van fer marxar de nou el 1921, per instal·lar-se primer a Berlín i més endavant a Sorrento, Itàlia, on viuria més de deu anys. Finalment, el 1932, i per invitació expressa de Ióssif Stalin, va retornar de manera definitiva a la Unió Soviètica, on va exercir amb tots els honors el paper gairebé oficial d'escriptor del règim, fins a ser reconegut pràcticament com el fundador del realisme socialista. Tanmateix, això no va impedir que el 1934 fos posat sota arrest domiciliari ni que, quan el 18 de juny de 1936 va morir, a causa d'una pneumònia, comencessin les especulacions sobre si podria haver estat enverinat per ordre del

mateix Stalin, que en qualsevol cas va ser una de les persones que van carregar el seu taüt al funeral.

Quatre anys abans, el 1932, Bertolt Brecht havia adaptat per a l'escena la novel·la *La mare i, el mateix any de la seva mort, Jean Renoir filmava la famosa adaptació cinematogràfica d'*Els baixos fons*. Aquesta mateixa peça ha conegut successives versions en el cinema, de les quals algunes de les més celebrades són la dirigida pel director indi Chetan Anand (que va ser la pel·lícula que va guanyar la Palma d'Or de la primera edició del Festival de Canes, el 1946) i la dirigida pel gran cineasta japonès Akira Kurosawa el 1957. Així doncs, l'obra de Gorki, tot i que està fortament marcada pel seu explícit compromís ideològic i per la inexorable vinculació amb els temps convulsos que va viure, sens dubte ha viatjat també enllà del temps i l'espai, com ho demostren les contínues adaptacions i muntatges dels seus textos, tant per al cinema com per a l'escena, a través de llengües i contextos profundament diversos.*

Jo vaig tenir la immensa fortuna de dirigir el primer muntatge d'*Els estiuejants* en català, a la Sala Fabià Puigserver del Teatre Lliure, durant la tardor de l'any 2006. Per fer-ho, vaig encarregar la traducció a en Miquel Cabal, de qui feia poc havia llegit l'excel·lent traducció d'*Apunts del subsol*, de Dostoievski. Era la primera vegada que jo afrontava una producció d'aquesta envergadura, amb un repartiment impressionant de catorze intèrprets i un extraordinari equip artístic. No em puc estar de citar

aquí tots els seus noms, perquè va ser una experiència molt feliç i per a mi formen part indissoluble de la meua relació amb la peça, així com cadascuna de les paraules i les expressions catalanes que en Miquel va saber trobar, tan autèntiques i riques com la seva veu gravíssima i sempre facilitadora.

Penso en la constel·lació de personatges i se m'hi superposen els ulls dolguts de l'Àurea Márquez com a Varvara; la insolència guanyadora del David Selvas com a Bàssov; el ressentiment amarg de l'Andreu Benito com a Súslov; la sensualitat desafiant de la Rosa Gàmiz com a Iúlia; la saviesa revulsiva de l'Abdel Aziz El Mountassir com a Pustobaika; la il·lusió candorosa del Mohamed Elgharbi com a Maks (un personatge en el qual reuníem elements del jove estudiant Zimín i del vigilant Kropilkin); la bèstia ferida de la Mia Esteve com a Olga; l'hilarant sentit comú de l'Albert Ribalta com a Dudakov; l'alerta desconfiada del Santi Pons com a Xalímov; el desconcert absurd de l'Òscar Muñoz com a Riümin; la fresca barra del David Vert com a Zàmislov; la picardia entranyable de l'enyorat Jordi Serrat com a Dospunts; la brillant nitidesa de la Maria Ribera com a Sònia; la recança infinita del Xavi Ripoll com a Vlas; la força encoratjadora de la Vicky Peña com a Maria Lvovna. De cadascuna d'aquestes actrius i actors vaig aprendre lliçons molt importants en la meua relació amb aquest fascinant ofici de fer teatre i, arran del muntatge, vam establir uns quants vincles molt estrets que feliçment han perdurat al llarg dels anys, i que per a mi estan marcats íntimament pel viatge sense reserves que vam fer a través de l'univers de Gorki i dels seus personatges.

Perquè efectivament, l'experiència escènica sempre té una doble dimensió contínua, que fa reverberar persones i personatges, universos reals i universos imaginaris. És per això que tampoc puc separar la meva impressió de la peça de Gorki de les llargues sessions de treball a l'estudi que en aquell moment compartien els escenògrafs Estel Cristià i Max Glaenzel, ni de la fascinació que allà ens va produir una foto de Robert Polidori de l'interior d'una vella casa de l'Havana, que es va convertir en la imatge impulsora de l'espai i la dramaturgia; del viatge que vam fer a Bilbao amb la meva gran amiga i figurinista Marta Rafa Serra, que no va acabar fent el vestuari de l'espectacle, però sí que un dia va escoltar la meva lectura íntegra de l'obra en veu alta, per ajudar-me a fer repartiment amb els seus consells sempre savis; de la confiança mútua que ens vam atorgar en aquell muntatge amb els figurinistes Lúcia Bernet i Ricard Prat, amb els músics David Crespo i Guim Serradesanferm, així com amb el jove escenògraf Enric Nau-dí i la dramaturga Helena Tornero —que en aquell moment van ser els alumnes en pràctiques—, amb qui llavors amb prou feines ens coneixíem; de l'experiència de col·laborar professionalment per primera vegada amb el meu germà Pau Subirós i la Neus Ballús en l'edició d'algunes imatges icòniques del cinema associat a la Revolució Russa, que apareixien en determinats moments de l'espectacle; del repte que van suposar les bigues de l'escenografia per al meu estimat amic i il·luminador Mingo Albir, del qual un famós crític va elogiar els «fanalets surant en un mar de petroli» al cel llunyà de la festa nocturna en què vam convertir el pícnic del tercer acte; així com de les referències d'*Els estiuejants* que encara avui compartim amb el

gran dramaturgista Ferran Dordal, la meva memòria viva, com ara la veritat absoluta del doctor Dudakov: «La gent es cansa»; la implacable sentència del vigilant Pustobaika: «Els estiuejants són tots iguals»; o el suport incondicional de la jove Sònia: «Ho farem tot bé!».

A totes elles i a tots ells faig arribar avui de nou el meu agraïment, així com al gran equip artístic i tècnic del Teatre Lliure d'aquell ja prou llunyà 2006, perquè el teatre succeeix sempre en un lloc i un entorn humà concret, carregat d'energies personals i de circumstàncies irrepetibles. Va ser una experiència preciosa donar vida específica a aquest text vigorós, escrit cent anys enrere, precisament perquè seguia interpel·lant fortament les persones que hi treballàvem i perquè tocava aspectes molt importants de les nostres vides, com ara el compromís amb la nostra feina, la potència del treball en equip o l'especial lucidesa que ens dona el pas del temps.

Finalment, voldria destacar un últim aspecte que per a mi té un pes essencial: la crítica que fa Varvara de la cultura de la queixa, indissolublement lligada a la crida a la transformació activa que fa la metgessa Maria Lvovna. Avui en dia, en ple 2021 —any en el qual feliçment vivim una nova onada expansiva del poderós moviment feminista que fa tantes i tantes dècades que transforma les persones i lluita per construir una societat més justa i una vida més respectuosa en aquest planeta—, crec que aquestes dues dones encarnen a escena una posició molt valu-

osa i molt poc habitual dins del repertori teatral clàssic: la de les dones benestants occidentals que en un moment determinat van trobar les forces i les paraules per qüestionar explícitament la seva pròpia situació vital i per encarar-se amb el seu entorn i amb elles mateixes sense reserves, sumant-hi totes les aportacions que van saber trobar en aquell moment. Sens dubte, van quedar curtes en moltes coses i en van passar per alt moltes altres de cabdals. Però tanmateix van assenyalar sense ambigüitats algunes de les forces que les oprimien i algunes de les seves pròpies greus mancances, van decidir desterrar les lamentacions i van passar a l'acció.

En els darrers anys, des de moltes perspectives diverses, s'ha desfermat amb molta força un nou entramat de converses enceses, ardents, multiplicades per la infinita virtualitat de canals de la tecnologia actual, on s'entrecreuen moltes experiències vitals profundament contrastades i es qüestionen de manera cada vegada més explícita molts dels privilegis que durant segles han regit les nostres societats —des de les relacions afectives i familiars més íntimes fins als àmbits professionals i polítics més institucionalitzats. La presa de consciència dels propis privilegis i la presa de decisions concretes i transformadores a partir d'aquest reconeixement és segurament el pinyol essencial d'*Els estiuejants* i, en aquest sentit, la vigència del mirall que aquesta peça ens ofereix, a través de les paraules i les posicions inequívokes de cadascun dels personatges, sens dubte segueix sent punyent, reveladora i estimulant.

Com suggereix la cançó *Gung Ho* de la poeta nord-americana Patti Smith, amb què l'any 2006 tancàvem l'espectacle, la revolució és el moviment d'una roda que no para de girar. L'esperança és que aquesta espiral pugui abraçar cada vegada un cercle més ampli, més intens, més conscient, més transversal, més interseccional. Una volta més. Una vegada més. La revolució és també una lluita constant.

*Give me one more turn
One more turn of the wheel*

*One more revolution
One more turn of the wheel*

Els estiuejants

PERSONATGES

BÀSSOV, SERGUEI VASSÍLIEVITX, advocat, menys de quaranta anys

VARVARA MIKHÀILOVNA, la seva dona, vint-i-set anys

KALÉRIA, germana d'en Bàssov, vint-i-nou anys

VLAS, germà de Varvara Mikhàilovna, vint-i-cinc anys

SÚSLOV, PIOTR IVÀNOVITX, enginyer, quaranta-dos anys

IÚLIA FILÍPOVNA, la seva dona, trenta anys

DUDAKOV, KIRIL AKÍMOVITX, metge, quaranta anys

OLGA ALEKSÉIEVNA, la seva dona, trenta-cinc anys

XALÍMOV, IÀKOV PETRÓVITX, escriptor, uns quaranta anys

RIÛMIN, PÀVEL SERGUÉIEVITX, trenta-dos anys

MARIA LVOVNA, metgessa, trenta-set anys

SÓNIA, la seva filla, divuit anys

DOSPUNTS, SEMION SEMIÓNOVITX, oncle d'en Súslov, cinquanta-cinc anys

ZÀMSLOV, NIKOLAI PETRÓVITX, ajudant d'en Bàssov, vint-i-vuit anys

ZIMÍN, MAKSIM, estudiant, vint-i-tres anys

PUSTOBAIKA, vigilant de les datxes, cinquanta anys
KROPILKIN, vigilant
SAIXA, minyona dels Bàssov

DONA AMB LA GALTA EMBENADA

SENYOR SEMIÓNOV

SENYORA AMB VESTIT GROC

JOVE AMB TRAJO DE QUADRES

SENYORETA DE BLAU CEL

SENYORETA DE ROSA

CADET

SENYOR AMB BARRET DE COPA

Grup
de teatre
aficionat

Acte primer

La casa d'estiu dels Bàssov. Una cambra gran, allhora menjador i sala d'estar. A la paret del fons, a l'esquerra, hi ha una porta oberta que dona al despatx d'en BÀSSOV, a la dreta hi ha la porta de l'habitació de la seva dona. Totes dues cambres estan separades per un passadís que està tancat amb una cortina portalera. A la dreta, una finestra i una porta ampla que dona a la terrassa; a l'esquerra, dues finestres. Al mig de la cambra, una gran taula de menjador; davant de la porta del despatx, un piano de cua. Els mobles són de vímet, típics de residència d'estiu; tan sols prop de l'entrada al passadís hi ha un sofà gran, cobert amb una funda grisa. És el vespre. En BÀSSOV seu a la taula del despatx. Davant seu, un llum funcional amb pantalla verda. Està escrivint, assegut de perfil a la porta. Tomba el cap, observa alguna cosa en la mitja penombra de la cambra gran i, de tant en tant, cantusseja. La VARVARA MIKHÀILOVNA surt sense fer soroll de la seva cambra, encén un llumí, se l'acosta a la cara i mira al seu voltant. El foc s'apaga. En la fosca, anant silenciosament cap a la finestra, ensopega amb una cadira.

BÀSSOV: Qui hi ha?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Soc jo.

BÀSSOV: Ah...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Has dut cap espelma?

BÀSSOV: No.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Fes venir la Saixa.

BÀSSOV: Que ha arribat en Vlas?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*a la porta de la terrassa*): No ho sé...

BÀSSOV: Una casa ben poca-solta. Hi han posat timbres elèctrics, però per tot arreu hi ha esquerdes... el terra fa nyicnyic... (*Cantusseja una cosa alegre.*) Vària, que te n'has anat?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Soc aquí...

BÀSSOV (*recull papers, els amuntega*): A la teva habitació hi ha corrent d'aire?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí que n'hi ha...

BÀSSOV: Ho veus!

Entra la SAIXA.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Porti'ns llum, Saixa.

BÀSSOV: Saixa, que ha arribat en Vlas Mikhàilovitx?

SAIXA: Encara no.

La SAIXA surt, torna amb un llum que col·loca sobre la taula, a la vora de la butaca. Neteja el cendrer i posa bé les estovalles de la taula gran. La VARVARA MIKHÀILOVNA abaixa les persianes, agafa un llibre d'un prestatge i s'asseu a la butaca.

BÀSSOV (*amb bonhomia*): S'ha tornat molt poc complidor, aquest Vlas... i mandrós... Últimament es comporta d'una manera... una mica absurda. No m'ho pots discutir.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Que vols te?

BÀSSOV: No, me'n vaig a can Súslov.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Saixa, vagi a casa de l'Olga Alekséievna... Demani-li si vindrà a prendre el te amb mi...

La SAIXA surt.

BÀSSOV (*guardant papers en un calaix*): Au, doncs, ja estem! (*Surt del despatx estirant l'esquena.*) Tu hauries de dir-l'hi, Vària, evidentment amb molt de tacte...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Dir-li què?

BÀSSOV: Dona, que hauria d'estar... una mica més atent a les seves obligacions, oi?

VARVARA MIKHÀILOVNA: L'hi diré. Però em sembla que no cal que parlis d'ell en aquest to quan hi ha la Saixa...

BÀSSOV (*mirant la cambra al seu voltant*): Quines ximpleries! A una minyona no li podràs amagar res, tampoc... Que buit que ho tenim, això! Vària, hauríem de tapar aquestes parets nues amb alguna cosa... amb marcs... i quadres... és que mira que és poc acollidor!... Bé, me'n vaig. Dona'm la poteta... Sí que estàs freda amb mi, i poc parladora... Com és, eh? I fas una cara molt trista, per què? Dignes!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Tens gaire pressa per anar a can Súslov?

BÀSSOV: Sí, hi he d'anar. Fa molt de temps que no juguem a escacs... i molt de temps que no et beso la poteta... Com és això? És ben estrany!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*amagant un somriure*): Deixem, doncs, la conversa sobre el meu estat d'ànim per un altre moment...

quan tinguis una mica més de temps lliure... Que no és important, això?

BÀSSOV (*tranquil·litzador*): I tant que ho és! Però és que, d'això, jo... què deu ser? Ets una dona encantadora... intel·ligent, sincera... i tot plegat. Si tinguessis alguna cosa en contra meu, m'ho diries... Però per què et brillen tant els ulls? Que no et trobes bé?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No, sí que em trobo bé.

BÀSSOV: Saps què, que hauries d'ocupar-te amb alguna cosa, estimada Vària! Sempre estàs llegint... Llegeixes moltíssim! I tot excés és nociu, no m'ho pots discutir!

VARVARA MIKHÀILOVNA: No te n'oblidis quan beguis vi negre a can Súslov...

BÀSSOV (*rient*): Això ho has dit amb malícia! Mira, tots aquests llibrets picantets que ara estan de moda fan més mal que el vi, de debò! Tenen una mena d'efecte narcòtic... I els escriu gent que té els nervis desgavellats. (*Badalla.*) Aviat tindrem aquí un escriptor «de vitat», que diuen els nens. Tinc curiositat per veure com s'ha tornat... Una mica cregut, segur... Tots aquests personatges públics tenen una vanitat malaltissa... En general, estan tots guillats! Fins i tot la Kaléria està sonada. Ara que, parlant clar, què en té ella, d'escriptora? Estarà ben contenta de veure en Xalímov. Ja li agradaria casar-se amb ell, oi? Però ella ja és gran... psè, granadeta... i sempre gemega, com si tingués mal de queixal crònic... i no es pot dir que sigui una bellesa, tampoc...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Parles massa, Serguei!

BÀSSOV: De veritat? Bé, tant se val, estem sols... Sí, m'agrada xerrar per xerrar. (*Rere la portatera se sent una tos seca.*) Qui hi ha?

SÚSLOV (*rere la portatera*): Soc jo.

BÀSSOV (*anant a trobar-lo*): Però si ara venia jo!

SÚSLOV (*saluda la VARVARA MIKHÀILOVNA en silenci*): Anem. He vingut a buscar-te... Avui no has estat a la ciutat?

BÀSSOV: No. Per què?

SÚSLOV (*somrient de tort amb malícia*): Diuen que el teu ajudant va guanyar dos mil rubles al club...

BÀSSOV: Apa!

SÚSLOV: Els va guanyar a un comerciant que anava molt borratxo...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sempre amb aquest to...

SÚSLOV: Quin to?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí, això... Va guanyar diners, i remarques: a un borratxo.

SÚSLOV (*amb un somriure maliciós*): Jo no he remarcat res.

BÀSSOV: Però quin és el problema? Si hagués dit que en Zàmislov havia emborratxat el comerciant per poder-lo guanyar, evidentment llavors sí que hauria estat de molt mala educació!... Anem, Piotr... Vària, quan arribi en Vlas... Ah, mi-te'l, ja és aquí!

VLAS (*entra, amb el seu vell portafolis a les mans*): Que us avorrieu sense mi, estimat patró? M'agrada saber-ho! (*A en SÚSLOV, amb estúpidesa, com si l'amenacés:*) El busca un home que és ben clar que acaba d'arribar. Va a peu de casa en casa i a tot arreu pregunta a crits on viu, vostè... (*S'acosta a sa germana.*) Hola, Vària.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Hola.

SÚSLOV: Maleït sigui! Deu ser el meu oncle...

BÀSSOV: O sigui que no va gaire bé que anem a casa teva?

SÚSLOV: I ara! Et penses que em ve de gust estar amb un oncle a qui amb prou feines conec? Deu fer deu anys que no el veig.

BÀSSOV (*a en VLAS*): Vine un moment... (*S'enduu en VLAS al despatx.*)

SÚSLOV (*encenent-se un cigarret*): No vol pas venir a casa, Varvara Mikhàilovna?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No... És pobre el seu oncle?

SÚSLOV: És ric. Molt. Es pensa que els únics parents que no m'agraden són pobres?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No ho sé...

SÚSLOV (*estossegant amb ràbia*): I aquest Zàmislov vostre, un dia fatídic acabarà posant en Serguei en un compromís, ja ho veurà! És un pocavergonya! No l'hi sembla?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*tranquil·la*): No vull parlar d'ell amb vostè.

SÚSLOV: D'acord, doncs... Com vulgui. (*Després d'un silenci:*) Em sembla que fa massa ostentació de la seva rectitud... Miri, el paper d'una persona recta és ben complicat... Per fer-lo més o menys bé i prou, cal tenir molt de caràcter, coratge i intel·ligència... No se sent ofesa?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No.

SÚSLOV: Que no vol discutir? O és que en el fons està d'acord amb el que he dit?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*amb naturalitat*): Jo no sé discutir... no sé parlar...

SÚSLOV (*amb to fosc*): No s'enfadi amb mi. Em costa d'admetre l'existència d'una persona que gosa ser ella mateixa.

SAIXA (*entrant*): L'Olga Alekséievna ha dit que ara mateix ve. Preparo te?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí, si us plau.

SAIXA: Arriba en Nikolai Petróvitx. (*Surt.*)

SÚSLOV (*acostant-se a la porta del despatx*): Serguei, que et falta gaire?... Jo me n'aniré...

BÀSSOV: Sí, sí, acabo ara mateix!

ZÀMISLOV (*entra*): Salutacions, mestressa! Com anem, Piotr Ivànovitx?

SÚSLOV (*estossegant*): Els meus respectes. Està fet un... papallona.

ZÀMISLOV: Soc una persona lleugera, jo! No em pesen ni el cor ni les butxaques, ni tan sols el cap!

SÚSLOV (*groller, amb ironia*): El cap i el cor no l'hi discutiré, però les butxaques... diuen que ahir al club va deixar algú ben net...

ZÀMISLOV (*dolçament*): Si es refereix a mi, hauria de dir que «vaig guanyar». «Deixar net» és el que es diu dels tramposos.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sempre se senten coses extraordinàries de vostè. Diuen que és el destí de les persones excepcionals.

ZÀMISLOV: Almenys jo, sentint xafarderies sobre mi, de mica en mica em convenço de la meva excepcionalitat... Per desgràcia, però, vaig guanyar ben poc: quaranta-dos rubles...

En SÚSLOV, estossegant secament, s'aparta cap a l'esquerra i mira per la finestra.

BÀSSOV (*sortint*): Només això!? Jo que ja somiava amb el xampany... I doncs, que m'ha de dir res? Tinc pressa...

ZÀMISLOV: Que se'n va? Més tard, doncs, no és pas urgent. Varvara Mikhàilovna, quina llàstima que no anés a l'actuació!

La Iúlia Filíppovna va fer una interpretació encisadora...
meravellosa!

VARVARA MIKHÀILOVNA: A mi, normalment, m'agrada com actua.

ZÀMISLOV (*entusiasmata*): Quin talent! Que em tallin el cap si
m'equivoco!

SÚSLOV (*amb un somriure maliciós*): I si resulta que l'hi hem de
tallar? No és gaire còmode anar sense cap... Au, anem, Ser-
guei! A reveure, Varvara Mikhàilovna. Ha estat un honor...
(*Fa una reverència a en ZÀMISLOV.*)

BÀSSOV (*donant una ullada al despatx, on en VLAS endreça papers*):
Llavors demà cap a les nou m'haurà copiat tot això, puc
comptar-hi?

VLAS: Compteu-hi... I que us visiti l'insomni, benvolgut patró...

En SÚSLOV i en BÀSSOV surten.

ZÀMISLOV: Jo també me n'aniré... La vostra mà, mestressa.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Quedi's a prendre el te!

ZÀMISLOV: Si m'ho permet, tornaré més tard. Ara mateix no
puc! (*Surt de pressa.*)

VLAS (*sortint del despatx*): Vària! Que es prendrà te en aquesta
casa?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Fes venir la Saixa. (*Posant-li les mans a
les espatlles:*) Per què estàs tan baldat?

VLAS (*fregant-li la galta a la mà*): Estic cansat. De deu a tres he
estat al jutjat... De tres a set, corrent amunt i avall per la ciu-
tat... Molt atabalat!... No he tingut temps ni de menjar res.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Fer de passant... Això és poc per a tu,
Vlas!

VLAS (*fent broma*): Cal esforçar-se a arribar ben amunt i tot plegat... ja ho sé, ja. Però com que m'agrada posar exemples, Vària, mira: agafa un escura-xemeneies que és a la teulada. És evident que ha pujat més amunt que ningú... Però, vols dir que s'ha superat?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No facis el burro! Per què no et busques una altra feina... Una de més útil, més important?

VLAS (*indignant-se còmicament*): Senyora meva! Participo, potser de manera indirecta, però amb tots els meus esforços, en la defensa i la salvaguarda de la sagrada institució de la propietat. I dieu que això és una feina inútil? Quina corrupció del pensament!

VARVARA MIKHÀILOVNA: No vols parlar seriosament?

Entra la SAIXA.

VLAS (*a la SAIXA*): Distingida Saixa! Tingueu la generositat de portar-me te i alguna cosa per menjar.

SAIXA: Ara l'hi porto. Unes mandonguilles van bé?

VLAS: Mandonguilles i tot el que trobeu... M'espero!

La SAIXA surt.

VLAS (*agafa sa germana per la cintura i caminen plegats per la cambra*): I tu, què tens?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Estic trista, Vlæssik, no sé per què. Mira... de vegades, sense saber com, de sobte... sense pensar en res, sents amb tota l'ànima que estàs empresonada... Tot se't fa estrany... Tot t'és secretament hostil... Tot és d'una

manera que ningú no vol... I sembla que tothom visqui sense prendre-s'ho seriosament... Mira, tu mateix... fas bro-ma i comèdia...

VLAS (*plantat davant d'ella amb actitud còmica*):

No em retreguis, amic meu,
que bromegi davant teu.

Amb el riure aconseguixo
que no vegis que pateixo...

Són versos de producció pròpia i molt millors que els de Kaléria... Però no els recitaré tots: fan cinc metres de llarg... Estimada germana meva! Voldries que fos seriós? És clar, el borni vol que tots els qui té al voltant tinguin un sol ull.

Entra la SAIXA amb el servei de te i trasteja hàbilment prop de la taula. Se sent el xerric del sereno.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Prou, Vlas! No cal parlar per parlar, tampoc.

VLAS: Molt bé —va dir ell—, i guardà un trist silenci. És que no ets gaire generosa, germaneta! Em passo el dia callat, transcrivint còpies de tota mena de denúncies i querelles... és natural que al vespre tingui ganes de parlar...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Doncs jo tinc ganes d'anar a alguna banda, allà on viu gent senzilla i sana, que parla en una altra llengua i que fa coses serioses, importants, útils per a tothom... M'entens?

VLAS (*consirós*): Sí... T'entenc... Però és que no aniràs enlloc, Vària!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Potser sí que me n'aniré. (*Pausa. La SAIXA entra amb el samovar.*) Demà segurament arriba en Xalímov...

VLAS (*badallant*): No m'agraden els seus últims escrits. Són buits, avorrits, ensopits.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Una vegada el vaig veure en una vetllada... Jo encara estudiava batxillerat, llavors... Recordo com va sortir a l'escenari, tan fort, dur... amb els cabells esvalotats i espessos; amb l'expressió sincera i agosarada... L'expressió d'aquell que sap què estima i què odia... que coneix la seva força... Me'l mirava tremolant d'alegria que existís gent així... Sí! Va ser fantàstic! Recordo amb quina energia sacsejava el cap, els seus rínxols forts i foscos li queien cap al front... i la inspiració dels seus ulls, recordo... Ja en fa sis, set... no, ja en fa vuit anys...

VLAS: Somies en ell com una universitària somia en el professor nou. Ves amb compte, germana meva! He sentit a dir que els escriptors són grans mestres en matèria de seducció de dones...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ja està bé, Vlas, això és molt vulgar!

VLAS (*amb senzillesa i sinceritat*): Au, vinga, no t'enfadis, Vària!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ho has d'entendre... L'espero... com qui espera la primavera! No estic bé...

VLAS: Ja ho entenc, ja ho entenc. Jo no estic bé, tampoc... Em fa vergonya viure així... Em sento incòmode... I no saps mai què ha de venir...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Oh, i tant, Vlas, i tant! Però per què...?

VLAS: Faig el pallasso?... No m'agrada que els altres vegin que no estic bé...

KALÉRIA (*entra*): Quina nit tan meravellosa! I vosaltres aquí, amb aquesta pudor de fum.

VLAS (*bellugant-se*): Els meus respectes, Abstracció Vassílievna!

KALÉRIA: S'hi està tan tranquil, al bosc, s'hi pot somiar... És tan agradable! La lluna és dolça, les ombres, denses i càlides... El dia mai no pot ser més bonic que la nit...

VLAS (*imitant-ne el to*): Oh, i tant! I les velletes sempre són més alegres que les noies i els crancs volen més de pressa que les orenetes...

KALÉRIA (*seient a taula*): Vostè no entén res! Vària, posa'm una mica de te... Que no ha vingut ningú?

VLAS (*donant lliçons en broma*): Ningú no pot venir o no venir... perquè ningú no existeix.

KALÉRIA: Si us plau, deixi'm tranquil·la.

En VLAS li fa una reverència en silenci i se'n va cap al despatx, on revisa els papers de sobre la taula. Per la finestra se sent de lluny el xerric del sereno i un xiulet somort.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ha vingut a veure't la Iúlia Filíppovna...

KALÉRIA: A mi? Ah, és clar... Per parlar de l'espectacle...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Has anat al bosc?

KALÉRIA: Sí. M'hi he trobat en Riümin... M'ha parlat molt de tu.

VARVARA MIKHÀILOVNA: I què t'ha dit?

KALÉRIA: Ja ho saps...

Pausa. En VLAS cantusseja fluixet i amb to nasal.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*sospirant*): És molt trist.

KALÉRIA: Per a ell?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Una vegada em va dir que estimar una dona és l'obligació tràgica d'un home...

KALÉRIA: Abans el tractaves d'una altra manera.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Me'n dones la culpa, oi?

KALÉRIA: Ui, no, Vària, no!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Al principi m'esmerçava a esvair la seva malenconia... i hi vaig parar molta atenció, de debò... Després em vaig adonar cap a on ens duia, tot allò... i llavors se'n va anar.

KALÉRIA: Ja heu deixat les coses clares?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No n'hem dit ni una paraula! Ni jo, ni ell...

Pausa.

KALÉRIA: El seu amor deu ser-tebi i despassionat... Només paraules boniques... i sense alegria. I un amor sense alegria és una ofensa per a una dona. No et sembla que té gepa?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*amb sorpresa*): No me n'he adonat... De debò? Estàs mal fixada!

KALÉRIA: Hi ha alguna cosa en ell, en la seva ànima, que no quadra del tot... Quan percebo alguna cosa així en una persona, començo a veure'l també físicament com un monstre.

VLAS (*surt compungit del despatx, fent anar amunt i avall un bloc de papers*): Tenint en compte la quantitat de denúncies i prenent-les com a fonament, mestressa, tinc l'honor d'anunciar-vos que, malgrat el meu fervent desig, no podré enllestir la desagradable tasca que m'ha estat encarregada en el termini assenyalat pel patró.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Després t'ajudaré. Pren-te un te.

VLAS: Germana meva! Ets la meva germana, això segur! Pots estar-ne orgullosa! Abstracció Vassílievna, aprengui a estimar el proïsme, almenys mentre siguem vius la meva germana i jo mateix!

KALÉRIA: Sap què? Que té gepa, vostè!

VLAS: Des de quin punt de vista?

KALÉRIA: Té l'ànima geperuda.

VLAS: Això suposo que no desgracia la meva figura?

KALÉRIA: La grolleria és una malformació, igual com ho és una gepa... Els estúpids s'assemblen als coixos...

VLAS (*imitant-ne el to*): I els coixos als seus aforismes...

KALÉRIA: Les persones vulgars em semblen marcades per la verola i, gairebé sempre, tenen els cabells rossos...

VLAS: Tots els castanys es casen aviat i els metafísics són cecs i sords... Quina desgràcia que sàpiguen fer anar la llengua!

KALÉRIA: Això no és gens enginyós! A més a més, segur que no en deu ni saber, de metafísica.

VLAS: Sí que en sé. El tabac i la metafísica són objectes de plaer per als qui hi estan aficionats. Jo no fumo i, dels danys que provoca el tabac, no en sé res. En canvi, sí que he llegit els metafísics, la qual cosa m'ha provocat nàusees i marejos...

KALÉRIA: Els cervells escarransits es maregen fins i tot amb les aromes de les flors!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Pareu de discutir!

VLAS: Jo menjaré, és més bo per a la salut.

KALÉRIA: Jo tocaré, que encara és millor. Quina calor que fa aquí, Vària!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Obriré la porta de la terrassa... Ve l'Olga...

Pausa. En VLAS pren te. La KALÉRIA s'asseu al piano de cua. Per la finestra se sent el xiulet somort del sereno, al qual respon un xiulet llunyà i encara més apagat. La KALÉRIA toca suaument les tecles de l'octava central. Entra l'OLGA ALEKSÉIEVNA, obrint la portallera bruscament, ben bé com si entrés un ocell gros i espantat, i llança el mantó gris que li cobria el cap.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Ja soc aquí... amb prou feines me n'he pogut deslliurar! (*Fa un petó a la VARVARA MIKHÀILOVNA.*) Bona nit, Kaléria Vassílievna! Oh, toqui, toqui! No cal que ens donem la mà, oi? Hola, Vlas.

VLAS: Bon vespre, marassa!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Va, seu... Et poso te? Per què has trigat tant a venir?

OLGA ALEKSÉIEVNA (*nerviosa*): Espera't! Hi ha algun misteri allà fora... sembla que al bosc s'hi amaga algú... que té males intencions... Els serenos xiulen, i els xiulets sonen... tristament burletes... Per què xiulen?

VLAS: I tant! És sospitós! No deu ser pas a nosaltres que ens xiulen?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Volia venir més d'hora... però la Nàdia estava molt pesadeta, potser és que no es trobava bé... Perquè en Volka està malalt, saps? Doncs sí, té febre... Després he hagut de banyar la Sónia... En Mixa ha corregut cap al bosc just després de dinar i no n'ha tornat fins ara, tot esgarrinxat, brut i afamat, és clar... El meu marit ha arribat de la ciutat enfadat per ves a saber què... No parlava, feia mala cara... He perdut completament el cap, de debò... I aquesta criada nova és un autèntic suplici! S'ha posat a rentar els biberons amb aigua bullent i han rebentat tots!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*somrient*): Pobrissona meva... estimada!
Com et canses...

VLAS: Oh, Marta, Marta! Tens massa olles al foc, per això unes coses se't socarrimen i unes altres et queden eixarreïdes...
Quines paraules tan sàvies!

KALÉRIA: Sí, però sonen que fa fàstic: socarrimen, eixarreïdes...
Ecs!

VLAS: Us demano disculpes, la llengua no l'he inventada pas jo!

OLGA ALEKSÉIEVNA (*una mica ofesa*): Ja veig que tot plegat us fa riure, és clar... Us avorreix... Ja ho entenc! Però què hi puc fer? Tothom parla dels seus mals... Els fills... Quan hi penso, és ben bé com si una campana em repiqués dins del pit... Els fills, els fills! Quina feinada, Vària, quina feinada... si ho sabessis!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ja em perdonaràs, però em sembla que exageres...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*amb excitació*): No! Però què dius!? No ho pots jutjar, tu... No pots! No saps com és de dur i de depriment el sentit de responsabilitat davant dels fills! Perquè em preguntaran què han de fer a la vida... I què els diré?

VLAS: Però per què es preocupa abans d'hora? Potser no l'hi pregunten? Potser ells mateixos esbrinaran què és el que han de fer a la vida...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Vostè no en té ni idea! Ja m'ho pregunten, m'ho pregunten! Fan preguntes terribles per a les quals no tinc respostes ni jo, ni vosaltres, ni ningú! Quin suplici més feixuc, això de ser dona!

VLAS (*fluix però seriós*): Han de ser persones...

Va cap al despatx i s'asseu a l'escriptori. Escriu.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Prou, Vlas! (*S'aixeca i s'allunya lentament de la taula cap a la porta de la terrassa.*)

KALÉRIA (*somnadora*): I l'aurora, amb el seu somriure, ha apagat els estels al cel.

També s'aixeca del piano i s'atura arran de la porta de la terrassa, dreta al costat de la VARVARA MIKHÀILOVNA.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Que potser us he encomanat a tots la meva tristesa? Com una òliba a plena nit... Ai, Déu meu! D'acord, ja ho deixo córrer... Però per què t'has apartat, Vària? Vine aquí... Si no, pensaré que t'has cansat de mi.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*acostant-se-li de pressa*): Quina ximple-ria, Olga! Només és que m'has fet tanta llàstima que no podia suportar-ho...

OLGA ALEKSÉIEVNA: No s'ho val... Saps què, de vegades em faig fàstic... i pena... Em fa l'efecte que la meva ànima s'ha arrugat tota i que semblo un gosset vell, un d'aquells gossets que hi ha a les cases... que són dolents i que no estimen a ningú, i que sempre volen mossegar-te sense que te n'adonis.

KALÉRIA: El sol surt i es pon, però al cor dels homes sempre hi ha tenebres...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Què diu?

KALÉRIA: Jo?... D'això... no res, parlo sola.

VLAS (*canta amb veu de nas i to de «Rèquiem» des del despatx*): La felicitat familiar... la felicitat familiar...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Vlas, t'ho demano si us plau, calla!

VLAS: Ja callo...

OLGA ALEKSÉIEVNA: He estat jo qui l'ha deixat així...

KALÉRIA: Surt gent del bosc. Mireu que bonic que és! I quins gestos més còmics que fa en Pàvel Serguéievitx amb les mans...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Qui més hi ha?

KALÉRIA: La Maria Lvovna... La Iúlia Filíppovna... La Sónia, en Zimín... i en Zàmislov.

OLGA ALEKSÉIEVNA (*embolicant-se amb el xal*): I jo que faig aquesta fila! La presumida de la Súslova es riurà de mi... No la suportó!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Vlas, fes venir la Saixa.

VLAS: Mestressa, m'aparteu de les meves rectes obligacions, sapigueu-ho!

OLGA ALEKSÉIEVNA: Aquesta dona fantàstica... no s'ocupa en absolut dels fills i, cosa estranya, sempre estan bons.

MARIA LVOVNA (*entra per la porta de la terrassa*): El seu marit diu que no es troba bé, oi? Què té?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Estic contenta que hàgiu vingut, però no em passa res...

Soroll i riures a la terrassa.

MARIA LVOVNA: Fa cara de nervis... (*A l'OLGA ALEKSÉIEVNA*): Ah, també és aquí? Feia tant de temps que no la veia...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Com si li fes cap mena d'il·lusió, veure'm... Si sempre faig cara de pomes agres...

MARIA LVOVNA: I si resulta que a mi les pomes m'agraden agres? Què fan els nens?

IÚLIA FILÍPPOVNA (*entra des de la terrassa*): Mireu quanta gent que porto! Però no us enfadeu, que ens n'anirem de seguida. Hola, Olga Alekséievna... Però per què no entren, els ho-

mes? Varvara Mikhàilovna, a fora hi ha en Pàvel Serguéievitx i en Zàmislov. Que els puc cridar?

VARVARA MIKHÀILOVNA: I tant!

IÚLIA FILÍPOVNA: Som-hi, Kaléria Vassílievna.

MARIA LVOVNA (*a en VLAS*): S'ha aprimat. Com és?

VLAS: Com vol que ho sàpiga?

SAIXA (*entrant a la cambra*): Escalfo el samovar?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí, si us plau... i de pressa.

MARIA LVOVNA (*a en VLAS*): Però per què fa aquestes ganyotes?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Aquest sempre...

VLAS: És la meva especialitat!

MARIA LVOVNA: Continua esforçant-se per fer gràcia? Sí? I continua sense sortir-se'n?... Estimada Varvara Mikhàilovna, el vostre Pàvel Serguéievitx s'està enfonsant irremeiablement en un estat de depressió...

VARVARA MIKHÀILOVNA: I per què ha de ser «el meu»?

Entra en RIÛMIN. Després la IÚLIA FILÍPOVNA i la KALÉRIA. En VLAS, arrugant el front, entra al despatx i tanca la porta. L'OLGA ALEKSÉIEVNA s'enduu la MARIA LVOVNA cap a l'esquerra i li diu alguna cosa que no se sent, assenyalant-se el pit.

RIÛMIN: Ens ha de perdonar aquesta invasió tocatardana...

VARVARA MIKHÀILOVNA: M'agrada tenir gent a casa...

IÚLIA FILÍPOVNA: És agradable passar l'estiu així precisament perquè no cal fer gaires compliments... Però si hagués sentit com discutien, ell i la Maria Lvovna!

RIÛMIN: Soc incapaç de parlar amb tranquil·litat d'un tema... tan important, és imprescindible deixar clar...

La SAIXA entra amb el samovar. La VARVARA MIKHÀILOVNA, a la vora de la taula, li dona algunes ordres en veu baixa i prepara les tasses de te. En RIÛMIN, dret al costat del piano, l'observa capficat sense apartar-ne els ulls.

IÚLIA FILÍPOVNA: Està molt nerviós, això li impedeix de ser convincent! (*A la VARVARA MIKHÀILOVNA:*) El seu marit està amb el futur culpable del meu suïcidi, bevent conyac, i jo tinc el presentiment que agafaran una trompa considerable. El meu marit ha rebut la visita inesperada d'un oncle seu que és comerciant de carn o de mantega... bé, que és empresari, i riu, fa escàndol, té els cabells arrissats i grisos... És divertit! I on és en Nikolai Petróvitx, el meu prudent cavaller?

ZÀMISLOV (*des de la terrassa*): Aquí em teniu, Inesilla, sota la vostra finestra...

IÚLIA FILÍPOVNA: Vingui cap aquí... De què parlàveu allà fora?

ZÀMISLOV (*entrant*): Pervertia el jovent... La Sónia i en Zimín em volien convèncer que l'home ha rebut la vida per exercitar-se diàriament en la solució de problemes socials, morals i d'altre tipus. Jo, però, els he demostrat que la vida és un art! Ja m'entén, la vida és l'art de mirar-ho tot amb ulls propis, de sentir-ho tot amb orelles pròpies...

IÚLIA FILÍPOVNA: Quina bajaranada!

ZÀMISLOV: M'ho acabo d'inventar ara mateix, però tinc la sensació que n'estaré profundament convençut. La vida és l'art de trobar bellesa i alegria en totes les coses, fins i tot menjar i beure són un art... I ells m'increpaven, com vàndals.

IÚLIA FILÍPOVNA: Kaléria Vassílievna... Aturi aquesta xerrameca!

ZÀMISLOV: Kaléria Vassílievna!, jo sé que vostè estima tot el que és bonic: com és que no m'estima a mi? És una contradicció terrible.

KALÉRIA (*somrient*): És tan... escandalós, exagerat...

ZÀMISLOV: Hm... Però ara no parlem d'això... Nosaltres, jo i aquesta preciosa dama...

IÚLIA FILÍPOVNA: Ja n'hi ha prou! Hem vingut...

ZÀMISLOV (*fent una reverència*): A casa seva!

IÚLIA FILÍPOVNA: Per...

ZÀMISLOV (*inclinant-se encara més*): Demanar-li...

IÚLIA FILÍPOVNA: No puc més! Anem a la seva cambra, que és agradable i neta... M'agrada tant...

ZÀMISLOV: Som-hi! Aquí no paren d'emprenyar.

KALÉRIA (*rient*): Va, anem!

Van cap a l'entrada del passadís.

IÚLIA FILÍPOVNA: Aturi's! Us ho podeu creure que l'oncle del meu marit es diu Dospunts de cognom?

ZÀMISLOV (*pitjant dos cops l'aire amb el dit*): Que ho heu entès? Dospunts!

Rient, desapareixen rere la portallera.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Que alegre que està sempre! I mira que sé que no té una vida gaire... agradable... Amb el marit...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*seca*): Això no és cosa nostra, Ólia, em sembla a mi...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Que potser he dit res de dolent?

RIÜMIN: Com s'han escampat últimament els drames familiars...
SÓNIA (*traient el cap per la porta*): Marona! Surto a fer una volta...
MARIA LVOVNA: Un altre cop?
SÓNIA: Sí, un altre cop! Aquí hi ha massa dones... i sempre són insuportablement avorrides...
MARIA LVOVNA (*fent broma*): Ves amb compte... que ta mare també és una dona...
SÓNIA (*entrant corrent*): Marona! No pot ser! Des de quan?
OLGA ALEKSÉIEVNA: De què parla?
VARVARA MIKHÀILOVNA: Si no ha ni saludat!
MARIA LVOVNA: Sónia! Ets una maleducada!
SÓNIA (*a la VARVARA MIKHÀILOVNA*): Si avui ja ens hem vist! Però amb molt de gust li faré un petó... Soc bona i generosa quan em reporta satisfacció o, si més no, quan és gratis...
MARIA LVOVNA: Sónia! Deixa aquesta xerrameca i fot el camp.
SÓNIA: Ai, com és la meva marona! Ara de cop em diu que és una dona! Fa divuit anys que la conec i és el primer cop que ho sento! Això vol dir alguna cosa!
ZIMÍN (*traient el cap des de darrere la portallera*): Que ve o no?
SÓNIA: Us el presento: el meu esclau!
VARVARA MIKHÀILOVNA: Què fa que no entra? Si us plau.
SÓNIA: No se'l pot portar a llocs com cal.
ZIMÍN: És que m'ha arrencat la màniga de la caçadora, només és això...
SÓNIA: Només! Encara li sembla poc, no està satisfet amb mi... Marona, et passaré a buscar, d'acord? Ara me'n vaig a escoltar com en Maks em parla d'amor etern...
ZIMÍN: Què diu... Ja es pot esperar asseguda!
SÓNIA: Ja ho veurem, jovenet! A reveure. Encara hi ha lluna?

ZIMÍN: Que no soc un jovenet... A Esparta... Faci el favor, Sónia, per què ha de donar una empenta a una persona que...

SÓNIA: Que encara no és persona... Endavant, espartans!

Les seves veus i els seus riures se senten una bona estona prop de la casa.

RIÜMIN: Té una filla adorable, Maria Lvovna.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Hi va haver un temps que m'hi assemblava...

VARVARA MIKHÀILOVNA: A mi m'agrada la relació que tenen...

És molt bona! Seieu a prendre te, senyors!

MARIA LVOVNA: Sí, som amigues.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Amigues... I això com s'aconsegueix?

MARIA LVOVNA: Què vol dir?

OLGA ALEKSÉIEVNA: L'amistat dels fills.

MARIA LVOVNA: Doncs és molt fàcil: cal ser sincera amb ells, no amagar-los la veritat... no enganyar-los.

RIÜMIN (*amb un somriure maliciós*): Però això és arriscat, sap? La veritat és rude i freda i sempre amaga el subtil verí de l'escepticisme... Pot emmetzinar una criatura de cop, si sempre li descobreix la terrible cara de la veritat.

MARIA LVOVNA: Prefereix emmetzinar-la de mica en mica?... Per no adonar-se de com la desfigura?

RIÜMIN (*acalorat i nerviós*): Faci el favor! Jo això no ho he dit! Només estic en contra d'aquestes... revelacions... D'aquests intents insensats i innecessaris d'arrabassar a la vida el seu bonic vestit de poesia, que n'amaga les formes rudes i sovint monstruoses... Hem d'embellir la vida! Cal que li fem vestits nous, abans de llençar-ne els vells...

MARIA LVOVNA: De què parla? No ho entenc!...

RIÜMIN: Del dret d'una persona a desitjar l'engany!... Tot sovint parla de la vida. Què és la vida? Quan en parla, a mi se'm representa com un monstre immens i amorf que eternament exigeix sacrificis, sacrificis humans! Dia rere dia devora el cervell i els músculs dels homes i se'n beu àvidament la sang. (*La VARVARA MIKHÀILOVNA escolta en RIÜMIN amb atenció i, a poc a poc, una expressió de perplexitat li apareix a la cara. Fa un gest, com si volgués aturar en RIÜMIN.*) I això per què? Jo no hi trobo cap sentit, però sé que, com més viu una persona, més immundícia i vulgaritat i més coses rudes i vils veu al seu voltant... Mentre que cada vegada té més set de coses boniques, clares i pures!... No pot posar fi a les contradiccions de la vida, no té força per eliminar-ne el mal ni la brutícia, o sigui que no li prengui el dret a no veure allò que li mata l'ànima! Reconegui-li el dret a donar l'esquena a tot el que l'ofèn! L'home vol oblit, repòs... És la pau, el que desitja!

En creuar la mirada amb la VARVARA MIKHÀILOVNA, té una esgarrifança i calla.

MARIA LVOVNA (*amb tranquil·litat*): Que potser està en crisi, aquest home seu? Quin greu, doncs... I només amb això ja justifica que tingui dret al repòs? No és gaire afalagador.

RIÜMIN (*a la VARVARA MIKHÀILOVNA*): Perdoni que... hagi fet tants crits. Ja veig que no li ha agradat...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Però no perquè s'hagi posat tan nerviós...

RIÜMIN: I per què, doncs? Per què?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*a poc a poc, amb molta tranquil·litat*): Recordo que, ara deu fer uns dos anys, deia ben bé una altra cosa... amb la mateixa franquesa... amb la mateixa passió...

RIÜMIN (*pertorbat*): Les persones creixen, les seves idees també!

MARIA LVOVNA: Es belluga com un ratpenat esporuguit, aquest pensament petit i fosc!...

RIÜMIN (*igual de trastornat*): S'eleva en espiral, però va cada vegada més amunt! Vostè, Maria Lvovna, pensa que no soc sincer, oi?...

MARIA LVOVNA: Jo? I ara! Ja veig que crida... amb sinceritat...

I, malgrat que per a mi la histèria no és cap argument, ja ho he entès: alguna cosa li ha fet por de debò... Voldria poder-se amagar de la vida... I ja ho sé, no és pas l'únic que ho vol: de gent espantada, n'hi ha molta...

RIÜMIN: Sí, n'hi ha molta. Perquè la gent sent, cada vegada amb més precisió i agudesesa, com n'és de terrible, la vida! En ella tot està estrictament predeterminat... Només l'existència humana és accidental, sense sentit... i sense objectiu!...

MARIA LVOVNA (*tranquil·la*): Doncs esforci's a conduir aquest fet accidental que és la seva existència al vessant de la necessitat social, i la seva vida agafarà sentit...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Déu meu! Quan sento a dir coses tan severes i acusadores... tota jo m'encongeixo... Com si estiguessin parlant de mi, com si em jutgessin! Que poques coses tendres que hi ha en aquesta vida! Me n'he d'anar! S'hi està bé aquí, Vària... sempre sents alguna cosa que et toca l'ànima... S'ha fet tard, me n'he d'anar cap a casa...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Quieta aquí, bonica! Què dius ara? Tan de cop? Si cal, ja et faran venir a buscar.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Sí, ja vindran... D'acord, doncs, em quedaré una estoneta. (*Camina i s'asseu amb els peus i tot damunt del divan, tota arraulida. En RIÜMIN, nerviós, dona copets al vidre amb els dits, dret a la vora de la porta de la terrassa.*)

VARVARA MIKHÀILOVNA (*capficada*): Ja és ben estranya, la vida! Parlem, parlem... i s'ha acabat! Hem acumulat una gran quantitat d'opinions... les acceptem i les refusem amb una rapidesa tan perillosa... Però de desigs, de desigs clars i forts, no en tenim... no en tenim!

RIÜMIN: Això ho diu per mi, oi?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ho dic per tots. Portem una vida enganyosa, repulsiva, avorrida...

IÚLIA FILÍPOVNA (*entra de pressa, darrere seu la KALÉRIA*): Amics! Ajudeu-me...

KALÉRIA: De debò, això és massa!

IÚLIA FILÍPOVNA: Ha escrit versos nous i m'ha donat la seva paraula que els recitarà a la nostra festa en benefici de les colònies infantils... Jo li he demanat que els reciti ara i aquí! Demaneu-l'hi, amics!

RIÜMIN: Reciti'ls! M'agraden, els versos que escriu...

MARIA LVOVNA: A mi també m'agradaria sentir-los. Amb les discussions, degeneres. Llegeixi'ls, estimada.

VARVARA MIKHÀILOVNA: És material nou, Kaléria?

KALÉRIA: Sí. És prosa. Avorrida.

IÚLIA FILÍPOVNA: Au, va, bonica meva, llegeixi! Què li costa? Anem a buscar el text! (*Surt, estirant la KALÉRIA.*)

MARIA LVOVNA: I on és... en Vlas Mikhàilovitx?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Al despatx. Té molta feina.

MARIA LVOVNA: Abans he estat una mica brusca... És que em fa ràbia veure'l sempre fent el ximple, de debò!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí, sap greu. Potser aniria bé que fos una mica més tova amb ell... És bona persona... Tothom li ha dit sempre què havia de fer, però ningú no l'ha tractat mai amb afecte.

MARIA LVOVNA (*amb un somriure maliciós*): Com a tots... com a tots nosaltres... I per això som tots grollers i antipàtics...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Vivia amb son pare, que sempre anava borratxo... i que li pegava...

MARIA LVOVNA: Vaig a veure'l. (*S'acosta a la porta del despatx, truca i hi entra.*)

RIÜMIN (*a la VARVARA MIKHÀILOVNA*): Cada dia sou més amigues amb la Maria Lvovna, oi?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí, m'agrada...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*fluix*): Amb quina duresa que parla de tot... amb quina duresa.

RIÜMIN: La Maria Lvovna posseeix en gran mesura la crueltat dels creients... una crueltat cega i freda... Com és que li agrada, això?...

DUDAKOV (*entra des del passadís*): Els meus respectes. Disculpeu-me... Olga, ets aquí? Que tornaràs aviat?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Ara mateix. Has sortit a fer un volt?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Un got de te, Kiril Akímovitx?

DUDAKOV: Te? No. A la nit no en bec... Pàvel Serguéievitx, hauria de parlar amb vostè... Que puc passar demà?

RIÜMIN: I tant.

DUDAKOV: És en relació amb les colònies dels joves delinqüents.

N'han fet cada una... que el dimoni se'ls emporti! Allà els peguen... maleït sigui! Els diaris d'ahir ens deixaven ben malament a vostè i a mi...

RIÜMIN: Jo fa molt de temps que no vaig a les colònies... No tinc mai temps de res...

DUDAKOV: Sí, és clar... En general... ningú no té temps de res... De maldecaps, en tenim molts, però no fem la feina... Com és? Jo mateix... em canso molt. Ara he estat rondant pel bosc, això em tranquil·litza... una mica... Però és que tinc els nervis a flor de pell...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Està més prim de cara.

DUDAKOV: Ja pot ser. He tornat a tenir un mal dia, avui... Aquest burro de l'alcalde em retreu que no estalvio! Que els malalts mengen molt i que gastem una gran quantitat de quinina... Idiota! En primer lloc, això no és cosa seva... i, a més a més, ell que desempantanegui els carrers de la part baixa de la ciutat i jo no tocaré la teva quinina... Ni que me l'empassés jo mateix, la quinina! No puc suportar la quinina... ni els torracollons...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Kiril, vols dir que paga la pena enfadar-se per aquestes foteses? En realitat, hauries d'acostumar-t'hi.

DUDAKOV: I si resulta que la vida es compon només de foteses? I què vol dir «acostumar-m'hi»?... A què? Que qualsevol idiota es fiqui en les meves coses i m'amargui l'existència?... Doncs mira, ja ho veuràs... m'hi acostumaré. L'alcalde diu que hem d'estalviar... doncs estalviaré! Resulta que no ho hauria de fer i que anirà malament per a l'hospital... Però no tinc clientela particular i no puc deixar aquesta feina estúpida...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*reprobadora*): Perquè tens una família nombrosa, oi, Kiril? No és el primer cop que t'ho sento dir... Doncs aquí t'ho podries haver estalviat... No tens tacte ni educació! (*Havent-se cobert el cap amb el xal, se'n va de pressa cap a la cambra de la VARVARA MIKHÀILOVNA.*)

VARVARA MIKHÀILOVNA: Olga! Què tens?!

OLGA ALEKSÉIEVNA (*gairebé sanglotant*): Deixa'm, deixa'm!... Ja sé el que em dic! L'he sentit...

Desapareixen a la cambra de la VARVARA MIKHÀILOVNA.

DUDAKOV (*perplex*): Vaja! Però... de cap manera no era la meva intenció... Pàvel Serguéievitx, m'haurà de disculpar... Ha estat sense voler... Estic tan... commogut... (*Surt de pressa, a la porta topa amb la KALÉRIA, la IÚLIA FILÍPOVNA i en ZÀMISLOV.*)

IÚLIA FILÍPOVNA: El doctor de poc que no ens tomba! Què li passa?

RIÜMIN: Els nervis... (*Entra la VARVARA MIKHÀILOVNA.*) Que és fora, l'Olga Alekséievna?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí... se n'ha anat...

IÚLIA FILÍPOVNA: No em fio gens d'aquest metge... És tan... malsà, quequeja, és despistat... Guarda les culleretes a la funda de les ulleres i remena el sucre amb el martellet... Encara s'equivocarà en una recepta i donarà alguna cosa dolenta.

RIÜMIN: Em sembla que acabarà clavant-se un tret al cap.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ho diu amb una tranquil·litat...

RIÜMIN: Els suïcidis són habituals entre els metges...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ens commouen més les paraules que les persones... No l'hi sembla?

RIÛMIN (*esgarrifat*): Oh, Varvara Mikhàilovna!

La KALÉRIA s'asseu al piano. En ZÀMISLOV ben a prop.

ZÀMISLOV: Que està còmoda?

KALÉRIA: Sí, gràcies...

ZÀMISLOV: Atenció, si us plau!

Entren la MARIA LVOVNA i en VLAS, molt animats.

VLAS: Ui! Ara recitareu versos, oi?

KALÉRIA (*disgustada*): Si els voleu sentir, haureu de parar de fer escàndol...

VLAS: Que mori tot el que és viu!

MARIA LVOVNA: Callem... callem...

KALÉRIA: Estic contenta. És una prosa poètica. Més endavant hi posaran música.

IÚLIA FILÍPPOVNA: Amb acompanyament musical! Que bé! Com m'agrada! M'agrada tot el que és original... Soc com una criatura, em posen de bon humor coses com les postals il·lustrades, els cotxes...

VLAS (*imitant-ne el to*): Els terratrèmols, els gramòfons, la grip...

KALÉRIA (*seca i amb veu forta*): Que em deixareu començar? (*Tots s'asseuen ben de pressa. La KALÉRIA passa els dits en silenci pel teclat del piano.*) Es titula «Flor de neu».

El gel i la neu vesteixen eternament, com un sudari perpetu, els cims dels Alps, i regna damunt d'ells el silenci gèlid,

el mutisme savi de les orgulloses altures.

El desert del cel sobre els cims és infinit, i són incomp-
tables els ulls tristos dels estels sobre ses neus.

Al peu de les muntanyes, allà, a les ínfimes planures de
terra, la vida creix, regirant-se inquieta, i pateix el cansat
sobirà de les planures: l'home.

A les fondalades fosques de la terra se senten gemecs i
riures, crits de ràbia, xiuxiueigs d'amor... És polifònica, la
música fosca de la vida terrenal!... Però els sospirs profunds
dels homes no enterboleixen ni el mutisme dels cims ni la
immutabilitat dels estels.

El gel i la neu vesteixen eternament, com un sudari per-
petu, els cims dels Alps, i regna damunt d'ells el silenci gèlid,
el mutisme savi de les orgulloses altures.

Com si hagués de parlar a algú de les desgràcies de la
terra i dels turments dels homes cansats, però, a la falda dels
gels, al regne del mut silenci etern, hi creix solitària una
trista flor de muntanya: la flor de neu...

Damunt seu, per l'infinit desert del cel, passeja en silenci
el sol orgullós, llueix ben trista la lluna muda i, fent pampa-
llugues, brillen els estels callats.

I una freda capa de silenci, caiguda del cel, abraça nit i
dia la flor solitària: la flor de neu.

*Pausa. Tots callen, encaboriats. Se sent de lluny el xerric-xerrac del
sereno i un dèbil xiulet. La KALÉRIA, amb els ulls ben oberts, mira
fixament davant seu.*

IÚLIA FILÍPOVNA (*fluix*): Si n'és, de bonic! Trist... pur...

ZÀMISLOV: Escolteu! Això s'ha de llegir amb un vestit blanc... ample... i vaporós, com una flor de neu! No ho veieu? Serà d'una bellesa desmesurada! Esplèndid!

VLAS (*acostant-se al piano*): Fins i tot m'ha agradat a mi, de debò! (*Riu, desconcertat.*) Que m'ha agradat! És bo!... És ben bé com un refresc de gerds un dia de calor!

KALÉRIA: Deixi'm estar!

VLAS: Però si l'hi dic sincerament, no s'enfadi!

SAIXA (*entra*): Ha arribat el senyor Xalímov.

Tots es posen en moviment. La VARVARA MIKHÀILOVNA s'acosta a la porta i s'atura en veure en XALÍMOV, que entra. És calb.

XALÍMOV: Tinc el plaer de veure...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*fluix, després d'una pausa*): Si us plau... passi... En Serguei arribarà de seguida...

Télor.

Acte segon

Clariana davant de la terrassa dels Bàssov, envoltada d'un anell atapeït de pins, avets i bedolls. En primer pla, a la banda esquerra, dos pins. A sota, una taula rodona i tres cadires. Al seu darrere, una terrassa no gaire alta, coberta amb una vela de lona. Davant de la terrassa, uns quants arbres, entre els quals hi ha un banc ample amb respatller. Del darrere, en surt el camí que va al bosc. Més enllà, al fons a la dreta, un petit escenari a l'aire lliure amb forma de petxina. Des de l'escenari, de dreta a esquerra, el camí cap a casa d'en SÚSLOV. Hi ha uns quants bancs davant de l'escenari. Vespreja, el sol es pon. La KALÉRIA toca el piano a casa dels Bàssov. En PUSTOBAIKA avança lent i feixuc per la clariana, posant els bancs a lloc. En KROPILKIN s'està dret vora els avets amb un fusell a l'espatlla.

KROPILKIN: I aquella casa qui l'ha llogada?

PUSTOBAIKA (sorrut i amb veu molt greu): L'enginyer Súslov.

KROPILKIN: Que són nous?

PUSTOBAIKA: Que què?

KROPILKIN: Dic si són nous. Si no són els mateixos de l'any passat...

PUSTOBAIKA (*traient-se la pipa de la butxaca*): Sempre és el mateix.
Són tots iguals.

KROPILKIN (*sospirant*): És clar, sempre són... senyors! Ha, ha, ha!

PUSTOBAIKA: Els estiuejants són tots iguals. En cinc anys n'he vist tants que no es poden comptar. Per a mi són com gotes en un bassal durant una tempesta: fan un bot i esclaten... fan un bot i esclaten... ja veus què...

De darrere la casa dels Bàssov surt un grup de joves amb mandolines, balalaiques i guitarres, que riuen i fan xivarri mentre enfilen el camí del bosc.

KROPILKIN: Mira... música! Es veu que pensen fer una representació...

PUSTOBAIKA: I tant! No tenen res més a fotre! Són gent ben menjada...

KROPILKIN: Doncs jo no he vist mai les representacions dels senyors... I què, és divertit? Que n'has vist?

PUSTOBAIKA: N'he vist, n'he vist. He vist de tot, jo, company...

De la dreta arriba el riure sorollós d'en DOSPUNTS.

KROPILKIN: I què? Com són?

PUSTOBAIKA: És molt senzill: es disfressen amb roba que no és seva i xerren... diuen tot el que els ve de gust... Criden, van amunt i avall, com si fessin alguna cosa... com si s'enfades-sin... Després es prenen el pèl els uns als altres. Un parla: jo, diu, soc honrat; i l'altre, doncs jo soc intel·ligent, diu... o

encara l'altre, jo, diu, no soc feliç... Cadascú fa el paper que li sembla que li va millor...

Algú a l'esquerra xiula a un gos i crida «Baian! Baian!». En PUSTOBAIKA dona un cop al banc amb el lloç de la dextra.

KROPILKIN: Què fots... fes el favor! I, d'això... que canten cançons?

PUSTOBAIKA: No gaires, no... La dona de l'enginyer de vegades en brama alguna... però és que té un fil de veu...

KROPILKIN: S'acosten uns senyors...

PUSTOBAIKA: Doncs molt bé, que s'acostin...

En DOSPUNTS entra per la banda dreta, a prop de l'escenari, darrere seu entra en SÚSLOV.

DOSPUNTS (*amb bonhomia*): De mi, no te'n fotis... On vas, home! Mira, amb prou feines has fet els quaranta i ets ben calb. Jo, en canvi, en faré seixanta i sí, tinc els cabells grisos, però encara els tinc tots... i arrissats! Què et sembla?! Ha, ha, ha!

En PUSTOBAIKA, lent i maldestre, no para de traginar bancs a prop de l'escenari. En KROPILKIN s'aparta amb compte cap a darrere l'escenari.

SÚSLOV: Quina sort que té... Continuí, l'escolto...

DOSPUNTS: Asseguem-nos, va. Doncs, mira, van aparèixer, d'això... els alemanys... La meua fàbrica era petita i vella, la maquinària era una merda i ells, ja ho saps, ho van fer tot nou...

Mira, tenien un gènere més bo i més barat...Vaig veure que el negoci se n'aniria en orris i vaig pensar: «No ho faràs millor que un alemany»... Al final, vaig decidir vendre la paradeta als alemanys.

SÚSLOV: Ho va vendre tot?

DOSPUNTS: Em vaig quedar la casa de la ciutat... una casa gran i vella... I ara no tinc cap altra feina que dedicar-me a comptar diners... Ha, ha, ha! Ara que, si haig de dir la veritat, soc un vell imbècil... Vaig vendre-m'ho tot i, mira, de seguida vaig sentir-me orfe...Ara m'avorreixo i no sé on anar a caure mort... M'entens? Mira'm les mans: abans no m'adonava ni que en tenia i ara... miro i veig uns objectes inútils que em pengem... *(Riu en. Pausa. La VARVARA surt a la terrassa i va amunt i avall a poc a poc, amb les mans a l'esquena, capficada.)* Mira, ha sortit la dona d'en Bàssov. Quina dona... és com un imant! Tant de bo tingués deu anys menys, jo...

SÚSLOV: Però em pensava que... era casat?

DOSPUNTS: Ho vaig estar. I més d'una vegada... Però unes dones se'm van morir, d'altres van fugir de mi... També tenia fills... dues nenes... totes dues mortes... I un nano, també... Es va ofegar, saps? Amb les dones sempre he tingut molta sort, jo... Sempre venia aquí, a Rússia, a buscar-ne... És molt fàcil fotre-us les dones! Sou uns marits pèssims... Jo arribava, mirava aquí i allà i veia una dona mereixedora de tota mena d'atencions, m'entens?, que tenia un marit que era un carallot amb boina... Doncs au, jo li tirava l'ham a l'instant... Ha, ha, ha! *(Surt en VLAS a la terrassa des de l'habitació i es mira sa germana.)* Sí, les coses eren així... Ara, en canvi, no tinc res... Res ni ningú... ho entens?

SÚSLOV: I quina vida pensa fer?

DOSPUNTS: No ho sé. Què m'aconselles? Però tant se val, company... La teva sopa freda, i un garrinet, també... Menjar garrins a l'estiu és allò que se'n diu un anacronisme...

VLAS: Què tens, Vària?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Res... que... Soc una persona miserable, oi?

VLAS (*l'agafa per la cintura*): Voldria dir-te una paraula amable... però és que no sé com es fa... No en sé...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Deixa'm sola, nino...

DOSPUNTS: Se'ns acosta el senyor Txernov...

SÚSLOV: És un pallasso...

DOSPUNTS: Un nano molt viu, però em fa l'efecte que és un bon gandul...

VLAS (*acostant-se'ls*): Per qui anava això?

DOSPUNTS: Pel meu nebot, ha, ha, ha! Però em fa l'efecte que vostè no va gaire enfeinat, tampoc, oi?

DOSPUNTS: Pel que he arribat a saber de vostè, venerabilíssim Semion Semiónovitx, per «feina» vostè entén «treure suc dels qui té a la vora»... En aquest sentit, no, encara no estic gaire enfeinat... Ja és llàstima!

DOSPUNTS: Ha, ha, ha! No es desanimi! Quan s'és jove és més difícil, ja m'entén: la consciència encara no és prou ferma i al cap hi ha una mena de gelea rosada en lloc de cervell. Maduri una mica, enfilis a la gepa d'algú i asseguis-hi còmodament, ha, ha, ha! Des de sobre d'algú altre s'arriba més de pressa al benestar!

VLAS: Sens dubte té molta experiència en aquest tipus de cursa... Ja me'l crec, ja!

Saluda amb una reverència i se'n va.

DOSPUNTS: Ha, ha, ha! Me la fot i se'n va satisfet! És un encant.

I ara segurament se sent com un heroi... Molt bé, deixem que es diverteixi, aquest jovenet. (*Acota el cap i resta en silenci.*)

KALÉRIA (*surt a la terrassa*): Encara no has pogut tranquil·litzar-te?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*fluix*): No, encara no...

KALÉRIA: I a qui esperaràs, ara?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*consirosa*): No ho sé... no ho sé.

La KALÉRIA, arronsant les espatlles, deixa la terrassa, se'n va per l'esquerra i es perd rere la casa.

DOSPUNTS: D'això... o sigui, Piotr... Quina vida haig de fer?

SÚSLOV: Això no es pot decidir de cop... cal meditar-ho...

DOSPUNTS: Que no es pot decidir? Ha, ha, ha! Ai, noi... Què?

SÚSLOV: No res... No he dit res.

DOSPUNTS: Ni em diràs res, ja ho veig. (*Surten del bosc per la dreta en BÀSSOV i en XALÍMOV, saluden amb un gest, caminen fins a sota el pi i s'asseuen al voltant de la taula. En BÀSSOV duu una tovallola al coll.*) Mira, que hi ha l'escriptor i l'advocat... Que passegeu?

BÀSSOV: Ens hem banyat.

DOSPUNTS: És freda, l'aigua?

BÀSSOV: D'aquella manera.

DOSPUNTS: Jo també vull anar a nedar una mica. Som-hi, Piotr, potser m'ofego... i reps l'herència ben aviat, eh?

SÚSLOV: No, no puc. És que he de parlar amb ells.

DOSPUNTS: Doncs jo sí que hi vaig. *(S'aixeca i se'n va per la dreta cap al bosc. En SÚSLOV el segueix amb la mirada i, fent un somriure, s'acosta a en BÀSSOV.)*

BÀSSOV: Vària, fes que ens portin una ampolla de cervesa... No, millor tres... I què, com està el teu oncle?

La VARVARA entra a la casa.

SÚSLOV: Em cansa una mica...

BÀSSOV: Sí... els vells no són gaire divertits...

SÚSLOV: Em sembla que vol venir a viure a casa...

BÀSSOV: El teu oncle? Sí?... I què, tu què hi dius?

SÚSLOV: Que... i jo què dimonis sé? Segur que tot anirà com ell vulgui.

La SAIXA porta les cerveses.

BÀSSOV: I tu què, Iàkov, no dius res?

XALÍMOV: Estic força aixafat... Com es diu aquella dama tan guerrera, que me n'he oblidat?

BÀSSOV: Maria Lvovna... Ei, Piotr, avui hi ha hagut una batalla verbal després de dinar, company!

SÚSLOV: Amb la Maria Lvovna, evidentment...

XALÍMOV: És una dona ferotge, ja us ho dic...

La VARVARA torna a la terrassa.

SÚSLOV: A mi no m'agrada.

XALÍMOV: Soc una persona pacífica jo, però, per ser-vos sincer, ha anat de poc que no li deixo anar alguna impertinència.

BÀSSOV (*rient*): Doncs ella sí que te n'ha deixat anar alguna...

XALÍMOV (*a en SÚSLOV*): Poseu-vos en el meu lloc: escric això i allò, em neguitejo... i, finalment, n'acabo fart, per dir-ho clar. Me'n vaig a descansar a casa d'un amic per estar tranquil, per ordenar-me les idees... i de sobte apareix una dama i comença a explicar-me en quines coses crec, quines esperances tinc, per què no escric sobre això i per què callo allò altre... Després em diu que si això no ho deixo clar, que si tal cosa no és veritat o tal altra és lletja... Ai! Doncs escrigui vostè, senyora, perquè tot sigui clar, cert i bonic! Escrigui genialitats, però deixi'm descansar! Uf!

BÀSSOV: Això ho has de suportar, amic meu. Qui navega pel Volga ha de menjar sopa d'esturió; qui es troba amb un escriptor sempre vol fer-se l'intel·ligent. Són coses que s'han d'aguantar.

XALÍMOV: Són coses sense tacte... i sense intel·ligència! Que ve sovint a casa teva?

BÀSSOV: No... de fet, sí, bastant sovint! Però a mi tampoc no m'agrada gaire... És més recta que un pal... És amb la meva dona, que són amigues... I me l'està portant pel mal camí. (*Es tomba cap a la terrassa i veu la VARVARA.*) Vària... ets aquí?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ja ho veus.

En ZÀMISLOV i la IÚLIA FILÍPOVNA venen de pressa pel camí de casa d'en SÚSLOV. Riuen. En XALÍMOV, amb un somriure maliciós, es mira en BÀSSOV, que està confús.

ZÀMISLOV: Varvara! Estem muntant un pícnic... Anirem amb barca...

IÚLIA FILÍPOVNA: Hola, estimada!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Anem cap a dins.

Desapareixen a dins de casa. En SÚSLOV, que s'havia posat dret, els segueix a poc a poc.

ZÀMISLOV: Que hi ha la Kaléria?

XALÍMOV (*rient*): Em sembla que la dona et fa una mica de por, oi, Serguei?

BÀSSOV (*sospira*): Quines coses dius! Ella... és molt bona dona!

XALÍMOV (*somrient amb malícia*): Per què ho dius amb aquesta tristesa?

BÀSSOV (*a mitja veu, assenyalant en SÚSLOV amb el cap*): Està gelós... del meu ajudant... Ho entens? I és que té una dona molt atractiva, de debò, fixa-t'hi!

Pel fons de la clariana passen la SÓNIA i en ZIMÍN.

XALÍMOV: Ah, sí? Ja ens ho mirarem... Ara que, aquesta, la Maria Lvovna, m'ha fet passar totes les ganes de conèixer les dones d'aquí. Ja t'ho dic ara!

BÀSSOV: Aquesta, company, és d'una espècie totalment diferent. Aquesta... oh! Ja ho veuràs... (*Pausa.*) Ja fa temps que no publiques res, Iàkov. Que escrius alguna cosa grossa?

XALÍMOV (*rondinant*): No escric res... Així mateix... res! I quina merda vols que escrigui si ja no entenc res de res? La gent s'ha tornat complicada, inestable, insondable.

BÀSsov: Doncs escriu això! Digues: no entenc res! Company, el més important en un escriptor és la sinceritat.

XALÍMOV: Gràcies pel consell!... La sinceritat... aquest no és el problema, amic meu! Si hagués de ser sincer només podria fer una cosa: llençar la ploma i plantar cols, com Dioclecià... *(Uns captaires canten en veu baixa rere la casa dels Bàssov: «Nostres benefactors, una almoïna en nom de Déu, per celebrar la missa dels nostres pares». Surt en PUSTOBAIKA de darrere l'escenari i els empaita.)* Però bé haig de menjar, o sigui que haig d'escriure. I escriure per a qui? No ho sé... Cal fer-se una idea clara del lector? Com és? Qui és? Fa cinc anys estava segur que coneixia el lector... i sabia què volia de mi i... de sobte, sense adonar-me'n, l'he perdut... Sí, l'he perdut. Aquest és el drama, ho entens?! I ara, mira, diuen que ha nascut un nou lector... I qui és?

BÀSsov: No t'entenc... Què vol dir «perdre el lector»? Jo... tots nosaltres, la intel·liguència del país, que potser no som lectors? No ho entenc... Com se'ns pot perdre? Eh?

XALÍMOV *(pensarós)*: Sí, és clar, la intel·liguència... No és d'ells de qui parlo... D'això... és que, a més a més, ara hi ha aquest... nou lector.

BÀSsov *(sacsejant el cap)*: I què? No ho entenc.

XALÍMOV: Jo tampoc no ho entenc... però ho noto. Vaig pel carrer i veig els que passen... Tenen una expressió tan especial... i uns ulls... Me'ls miro i sento que no em llegiran... que no els interessa el que faig... Aquest hivern, llegint en un recital, també ho vaig veure... una multitud d'ulls que em miraven, atents, encuriosits... però eren ulls de gent estranya... i jo no els agradava. Soc inútil per a ells... tant com el llatí... Els

semblo vell... tots els meus pensaments els semblen vells...

I jo no ho entenc... Qui són? Què els agrada? Què volen?
BÀSSOV: Sssí... és curiós! Però... em fa l'efecte... que això són els nervis, oi? Mira, passa un temps aquí, reposa, tranquil·litza't i tornaràs a trobar el lector... El més important a la vida és mirar-s'ho tot amb calma i deteniment... això és el que penso. Entrem a casa! I... Iàkov, t'ho demano... Fes... ja ho saps... galleja una mica!

XALÍMOV (*estupefacte*): Que què? Que gallegi? I per què?

BÀSSOV (*enigmàtic*): Doncs això, ja ho saps, ensenya totes les plomes de la cua! A la Vària... la meva dona... distreu-la... atrau-la una mica... fes-me aquest favor...

XALÍMOV (*després d'una pausa*): O sigui que vols que faci el paper de parallamps? Quin tipus més estrany! Molt bé, doncs, d'acord!

BÀSSOV: Però no... Ara no et pensis que... Si és una dona molt amable! Només és que... per algun motiu... s'avorreix, saps? Ara tothom s'avorreix... Tothom està sempre de ves a saber quin humor... La gent té converses estranyes... Tot plegat és una bona murga! Per cert, que tens dona? És que he sentit a dir que us heu divorciat.

XALÍMOV: Sí, i m'he tornat a casar i m'he tornat a divorciar... És difícil trobar una dona que sigui alhora una amiga, ja t'ho dic ara.

BÀSSOV: Sssí! És veritat! Això sí que és veritat, amic meu!

Entren a casa. Una SENYORA AMB UN VESTIT GROC i un JOVE AMB UN VESTIT DE RATLLES surten del bosc.

SENYORA AMB UN VESTIT GROC: Encara no ha arribat ningú?
Però si hàviem quedat a les sis... Què li sembla, això?

JOVE AMB UN VESTIT DE RATLLES: Jo, en realitat, estic fet per ser protagonista...

SENYORA AMB UN VESTIT GROC: I tant! Ja m'ho pensava, jo...

JOVE AMB UN VESTIT DE RATLLES: Sí, soc un protagonista nat... Però aquest em dona papers de còmic. No us sembla un disbarat?

SENYORA AMB UN VESTIT GROC: Tot el que és bo s'ho queden ells...

Se'n van al bosc per la dreta. Apareixen la SÓNIA i en ZIMÍN per l'altra banda. Al fons, en SÚSLOV se'n va cap a casa a poc a poc.

ZIMÍN (*a mitja veu*): Doncs no hi aniré, Sónia... És que... demà... o sigui... que me'n vaig...

SÓNIA (*en el mateix to*): Molt bé... doncs ves-te'n. I ves amb compte, Maks, t'ho demano!

ZIMÍN (*li agafa la mà*): Tu també... si us plau.

SÓNIA: Bé, doncs adeu! Ens veurem d'aquí unes tres setmanes...
Abans no?

ZIMÍN: No, abans no... Adeu, estimada Sónia! Si no hi soc...
(*Torbat, calla.*)

SÓNIA: Què?

ZIMÍN: Res... una bestiesa. Adeu, Sónia...

SÓNIA (*retenint-lo amb la mà*): No, digues... Si no hi ets, què?

ZIMÍN (*fluix, acotant el cap*): No et casaràs, oi?

SÓNIA: No gosis dir-me aquestes coses, Maksim... Ni tan sols pensar-les! Em sents? És una bestiesa... una mesquinesa i tot, Maksim... Que no ho veus?

ZIMÍN: No cal... que t'enfadis. Perdona'm... de vegades, sense voler, em venen al cap idees estúpides... Diuen que l'home no és amo dels seus sentiments...

SÓNIA (*enardida*): Això no és veritat! És mentida, Maksim! Has de saber que és mentida! Una mentida inventada per justificar la feblesa. Recorda que jo no hi crec en això, Maksim! Au, ves!...

ZIMÍN (*li estreny la mà*): D'acord! Ho tindrè present, Sónia... De debò! Adeu, doncs, bonica meva!

En ZIMÍN es perd de pressa darrere la casa. La SÓNIA se'l mira i, a poc a poc, va cap a la terrassa. Després, entra a casa. En DUDAKOV, en VLAS i la MARIA LVOVNA surten del bosc per l'esquerra, darrere d'ells, en DOSPUNTS. La MARIA LVOVNA s'asseu en un banc i en DOSPUNTS se li asseu al costat. Badalla.

DUDAKOV: La gent és frívola i la vida és dura... Què ho fa?

VLAS: Això no ho sé, doctor! Continuo: doncs... això, el meu pare era cuiner i era un home molt imaginatiu, m'estimava amb bogeria i se m'enduia a tot arreu, com la pipa. Uns quants cops me'n vaig escapar per anar a veure la mare, però llavors ell es presentava a la bugaderia, estomacava tothom que se li posava al davant i em tornava a fer presoner. La idea fatal d'ocupar-se de la meua educació se li va acudir quan treballava per a un bisbe... Per això vaig anar a parar al seminari. Però al cap d'uns mesos el pare va posar-se a treballar per a un enginyer i jo em vaig trobar a l'escola de ferroviaris... Un any després ja anava a l'escola d'agricultura, perquè el meu pare treballava per al president de

l'assemblea provincial. L'escola d'art i la de comerç també van tenir l'honor de veure'm entre les seves parets. En resum, als disset anys sentia una aversió tan profunda cap a totes les ciències que era incapaç d'aprendre res, ni tan sols a jugar a cartes o a fumar tabac. Per què em mira d'aquesta manera, Maria Lvovna?

MARIA LVOVNA (*consirosa*): Perquè tot això és tan trist...

VLAS: Trist? Però si ja està passat!

DONA AMB LA GALTA EMBENADA: Senyors, no heu vist pas l'Eugeniet? Un nen així... No ha passat corrents? Duu un barret de palla... És molt pà·lid.

MARIA LVOVNA: No l'hem vist.

DONA AMB LA GALTA EMBENADA: Ai, quina desgràcia... És el fill dels senyors Róзов! És molt viu... No?

VLAS: No l'hem vist, senyora...

La dona remuga alguna cosa i corre cap al bosc.

DOSPUNTS: I vostè, d'això, senyor Txernov... ja m'entén...

VLAS: Què? No l'entenc.

DOSPUNTS: Que em cau bé...

VLAS: Vaja!

DOSPUNTS: De veritat...

VLAS: Doncs me n'alegro... per vostè!

En DOSPUNTS riu fort.

DUDAKOV: S'ho passarà malament, Vlas!...

VLAS: Quan?

DUDAKOV: Doncs... sempre...

DOSPUNTS: És clar que s'ho passarà malament... perquè és un home recte... i, sap què?, que tothom tindrà ganes de veure si pot doblegar-lo...

VLAS: Ja ho veurem! De moment, anem a prendre te, eh? Segur que ja n'estan prenent...

DUDAKOV: Bona idea.

DOSPUNTS: Jo vindria... Que és molèstia?

VLAS: Cap molèstia, avi. Jo primer... (*Corre cap a la casa, el segueixen tots lentament.*)

DOSPUNTS: Quin noi tan simpàtic...

MARIA LVOVNA: Sí, és molt bon noi, però fa massa el burro...

DOSPUNTS: Això tant li fa! Ja li passarà. Està ple d'honradesa i, miri... normalment la gent duu l'honradesa penjada a la banda de fora, com si fos una corbata... Habitualment la gent proclama «soc honrat, soc honrat!» i, en canvi, quan una noieta diu massa sovint «ai, encara soc una nena!» per a mi és un clar senyal que ja s'ha fet dona... Ha, ha, ha! M'ha de perdonar, Maria Lvovna.

MARIA LVOVNA: I tant que ho hauré de fer...

Passen a la terrassa, després a dins. Es creuen amb en SÚSLOV.

DOSPUNTS: On vas, Piotr?

SÚSLOV: Doncs... a fer un cigarret, aquí a la fresca...

En SÚSLOV es dirigeix lentament cap a casa seva. Se li acosta corrents la DONA AMB LA GALTA EMBENADA. Surt del bosc un SENYOR AMB BARRET DE COPA, que s'atura i arronsa les espatlles.

DONA AMB LA GALTA EMBENADA: Senyor, no heu vist pas un nen? L'Eusebi... o sigui, l'Eugeni... Amb una jaqueteta!
SÚSLOV (*fluix*): No... i fot el camp!

La dona se'n va de pressa.

SENYOR AMB BARRET DE COPA (*fent una reverència elegant*): Ben-volgut senyor, disculpi... No és pas a mi que busca?

SÚSLOV (*perplex*): Jo no busco ningú, és una dona que busca no sé qui.

SENYOR AMB BARRET DE COPA: Si m'ho permet... M'han convidat a fer el primer paper d'una obra.

SÚSLOV (*sortint*): Jo no n'he de fer res, d'això.

SENYOR AMB BARRET DE COPA (*ofès*): Permeteu-me, doncs... qui n'ha de fer res? On s'ha ficat, el director? Fa dues hores que vaig amunt i avall buscant-lo... Se'n va... quin maleducat!
(*S'acosta a l'escenari i s'hi amaga al darrere. L'OLGA ALEKSÉIEVNA va pel camí que ve de casa dels SÚSLOV.*)

OLGA ALEKSÉIEVNA: Hola, Piotr!

SÚSLOV: Ah... bona nit! Quina xafogor!

OLGA ALEKSÉIEVNA: Xafogor? No m'ho sembla...

SÚSLOV (*encenent-se un cigarret*): Doncs jo m'estic ofegant... Passa gent mig boja per aquí, buscant nens, directors...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Sí, sí... Que està cansat? Li tremolen les mans.

SÚSLOV (*se'n torna amb ella cap a casa dels Bàssov*): És que ahir vaig beure molt i he dormit malament...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Per què beu tant?

SÚSLOV: Per tenir una vida més alegre...

OLGA ALEKSÉIEVNA: No ha vist pas el meu marit?

SÚSLOV: Està fent un te a casa dels Bàssov...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*sortint a la terrassa*): Que em vens a veure, Olga?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Feia un tomb...

VARVARA MIKHÀILOVNA: I vostè per què ha sortit, Piotr?

SÚSLOV (*fent un somriure maliciós*): Jo, com sempre, vaig voltant...

Ja n'he tingut prou de sentir els discursos del senyor escriptor i de l'honorable Maria Lvovna.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ah, sí? No li interessen? Jo sí que me'ls escolto.

SÚSLOV (*arronsant les espatlles*): Doncs que li aprofitin... A reveure... (*Se'n va cap a casa.*)

OLGA ALEKSÉIEVNA (*fluix*): Tu entens per què està així?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No... No ho vull entendre. Anem a dins?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Seu una estona amb mi... Ja s'apanyaran allà dins sense tu...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ja ho pots ben dir. Que tornes a estar neguitosa?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Et sembla que puc estar tranquil·la, Vària? Ha arribat de la ciutat, ha passat un moment per casa i ha desaparegut... Això no em pot fer contenta, oi?...

VARVARA MIKHÀILOVNA: És a casa nostra.

S'acosten lentament a un grup d'avets.

OLGA ALEKSÉIEVNA (*irritada*): Fuig de mi i dels nens... Ja entenc que està molt cansat de la feina, que ha de reposar... Però és que jo també estic molt cansada... Estic tan cansada! No

puc fer res, no em surt res bé... I em fa ràbia. Hauria de recordar que li he donat la meva joventut i totes les meves forces.
VARVARA MIKHÀILOVNA (*amb suavitat*): Ólia, estimada... em sembla que t'agrada massa queixar-te... oi? Que m'equivoco?

Se sent un soroll de veus que discuteixen dins de casa, cada vegada més acaloradament.

OLGA ALEKSÉIEVNA: No ho sé... Potser sí. Vull dir-li que potser és millor que me'n vagi d'aquí... amb els nens...

VARVARA MIKHÀILOVNA: I tant! El que us cal és descansar una mica l'un de l'altra... Ves-te'n, jo et donaré diners.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Ai, te'n dec molts ja!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Deixa-ho estar! Calma't, seiem aquí.

OLGA ALEKSÉIEVNA: M'odio perquè no puc viure sense el teu ajut... M'odio! Et penses que és fàcil per a mi acceptar els teus diners... els diners del teu marit? No em puc respectar si no sé viure... Si tota la vida necessito que algú m'ajudi, que algú em sustenti... Saps què? De vegades no t'estimo ni a tu... T'odio! T'odio perquè sempre estàs tranquil·la i tot ho raones... I no vius, no sents!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Estimada, el que passa és que sé callar... No em puc permetre ni una queixa, això és tot!

OLGA ALEKSÉIEVNA: Tots els qui ajuden els altres, en el fons deuen menysprear-los... Jo també voldria ajudar els altres.

En RIÛMIN camina de pressa cap a la casa dels Bàssov.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Per poder-los menysprear?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Sí! Sí! No m'agraden! No m'agrada la Maria Lvovna, que sempre jutja tan severament; no m'agrada en Riümin, que es passa la vida filosofant i ni gosa ni pot fer res, i no m'agrada el teu marit, tampoc, que s'ha tornat tou com una esponja i et té por. Això et sembla bé? I el teu germà... tot enamorat de la dolenta de la Maria Lvovna, que sempre està clavant sermons...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*sorpresa, fent-n'hi retret*): Olga! Però què tens? Això no està bé! Escolta'm...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Sí, sí! Doncs no està bé! I aquesta orgullosa de la Kaléria!... Parla de la bellesa... i l'únic que li interessa és casar-se!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*severa i freda*): Olga! No has de deixar anar aquests sentiments... et portaran a un racó molt fosc...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*fluix, però amb força i maldat*): Tant me fa!... Tant me fa on acabaré, mentre pugui sortir d'aquest suplici enutjós! Vull viure! No soc pitjor que els altres! M'adono de tot, no soc estúpida... M'adono que tu també... Oh, sí, ja ho veig!... que vius bé. Sí, tens un marit ric... que no és gaire meticulós amb les coses... això ho diu tothom. I tu ho deus saber! Tu mateixa... t'ho has manegat per no tenir fills...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*s'aixeca a poc a poc i mira l'OLGA a la cara amb ulls d'estupefacció*): Que m'ho he manegat? Què... què vols dir amb això?

OLGA ALEKSÉIEVNA (*torbada*): Res d'especial... Només és que... el meu marit em va dir que hi ha moltes dones que no volen tenir fills...

VARVARA MIKHÀILOVNA: No t'entenc, però tinc la impressió que sospites alguna cosa terrible de mi... I no vull saber què és...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Vària, no diguis això... i no em miris així...

Però si és veritat, del teu marit... en parlen malament...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*esgarrifada, consirosa*): Olga, per a mi eres com de la família... Si no sabés que tens una vida molt dura...

Si no recordés que havíem somiat plegades una vida...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*sincera*): Va, perdona'm... perdona'm. Soc dolenta...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Havíem somiat una vida bona i clara, i havíem plorat juntes per aquests somnis... M'has fet molt de mal, Olga... És el que volies? Doncs m'has fet mal!

OLGA ALEKSÉIEVNA: No ho diguis... no diguis això, Vària!...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Me'n vaig... (*L'OLGA s'aixeca.*) No! No em vinguis al darrere... estalvia-t'ho...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Però... és per sempre... Vària? És... per sempre?...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Calla... espera't un segon... No entenc per què m'has...?

En DOSPUNTS baixa de pressa de la terrassa rient fort, s'acosta a la VARVARA i li agafa la mà.

DOSPUNTS: He fugit, senyora! Aquest filòsof bufonet, el senyor Riümin, m'ha portat a la confusió absoluta! No les entenc gaire aquestes coses tan enrevessades, o sigui que no puc contradir-les de cap manera... Per això m'he quedat encaïllat amb els seus discursos... igual que un escarabat en un plat de mel... I he fugit! Que se'n vagi a pastar!... Prefereixo parlar amb vosaltres... perquè a mi, que soc un vell bruixot, m'agradeu molt, de debò! Però per què feu aquestes caro-

nes... com si estiguéssiu trasbalsades? (*Es mira l'OLGA. Torbat, s'aclareix la gola.*)

OLGA ALEKSÉIEVNA (*dòcil*): Me n'he d'anar, Vària?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*dura*): Sí... (*L'OLGA se'n va de pressa cap al fons. La VARVARA la segueix amb la mirada i diu a en DOSPUNTS:*) D'això... què deia? Perdoni'm... jo...

DOSPUNTS (*amistós i senzill*): Ep, senyora! La miro i em sembla que no hi està bé aquí, oi? No hi està bé, oi que és veritat? (*Riu fort.*)

VARVARA MIKHÀILOVNA (*mirant-se'l de cap a peus, tranquil·la, directa*): Escolti'm, Semion Semiónovitx, em podria dir, si us plau, què li dona el dret de parlar-me... en aquest to tan estrany?

DOSPUNTS: Ha, ha, ha! Au, va! Aquest dret me'l donen la meua edat i la meua experiència...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Perdoni'm, però em sembla... que amb això no n'hi ha prou per ficar-se a la meua vida d'aquesta manera...

DOSPUNTS (*amb bonhomia*): Jo no em vull ficar enlloc, però veig que aquí se sent estranya... Jo també soc un estrany... i per això... miri... he volgut dir-li una cosa... Però ha quedat clar que no n'he sabut: perdoni'm si amb això...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*fent un somriure maliciós*): Perdoni'm a mi també... Potser he estat una mica grollera... però és que m'ha sorprès, no estic acostumada a aquest tipus de tracte, de debò...

DOSPUNTS: Ja ho entenc... Ja veig que no hi està acostumada... Com podria acostumar-s'hi en aquest lloc! Anem a fer una volta? Vinga, faci content aquest vell!

En SEMIÓNOV arriba rabent amb bicicleta i derrapa als peus d'en DOSPUNTS.

DOSPUNTS (*espantat*): On va, senyor meu? Però què té?

SEMIÓNOV (*panteixant*): Perdoni'm... que ja s'ha acabat?

DOSPUNTS: Què és el que s'ha acabat?... Mare meva!

SEMIÓNOV: Quina ràbia!... Se m'ha punxat una roda... És que avui tenia dos assajos...

DOSPUNTS: I es pot saber què hi tinc a veure jo?...

SEMIÓNOV: Que no sou de l'obra? Perdoneu-me! Em pensava que dúieu maquillatge...

DOSPUNTS (*a la VARVARA*): Però això què és?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*a en SEMIÓNOV*): Que ve a l'assaig?

SEMIÓNOV: Sí, però és que...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Encara no han començat.

SEMIÓNOV (*alegre*): Oh, moltes gràcies! És que em fa molta ràbia... sempre soc molt puntual!

DOSPUNTS: Què és el que li fa tanta ràbia?

SEMIÓNOV (*amable*): Vull dir que m'hauria fet ràbia arribar tard...
Perdoneu-me. (*Saluda i s'aparta cap a l'escenari.*)

DOSPUNTS: Quin animalot! M'atropella i encara he de riure!
Anem-nos-en d'aquí, Varvara, o encara ens saltarà a sobre algun altre d'aquests... energúmens!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*distreta*): Anem, anem... agafaré el xal...
ara vinc.

Entra a casa. En SEMIÓNOV s'acosta a en DOSPUNTS.

SEMIÓNOV: Ara en venen més... dues senyoretetes i un cadet...

DOSPUNTS: Ah, sí? Ja venen? Ah, doncs me n'alegro molt...

SEMIÓNOV: Han d'arribar ara mateix... Sap què, és el cadet que tenia una germana que es va clavar un tret...

DOSPUNTS: De debò que és aquest?!... No m'ho digui!

SEMIÓNOV: I tant que sí, un cas que va causar sensació... una senyoreta que... de cop... es clava un tret!

DOSPUNTS: I tant, i tant... quin cas... realment...

SEMIÓNOV: Doncs m'ha fet l'efecte que anava maquillat, vostè... Té uns cabells i una cara... que semblen ben bé maquillats.

DOSPUNTS: Moltíssimes gràcies...

SEMIÓNOV: No l'estic afalagant, cregui'm...

DOSPUNTS: Ja me'l crec... Però és que no l'entenc... per què hauria de sentir-me afalagat?

SEMIÓNOV: I ara! Tothom està millor maquillat que al natural. Digui'm, però, no és pas decorador, vostè?

Surt en SÚSLOV del bosc. Al fons apareixen la SENYORA AMB VESTIT GROC i el JOVE AMB TRAJO DE QUADRES.

DOSPUNTS: No... Només soc l'oncle d'aquell senyor d'allà...

SENYORA AMB VESTIT GROC: Senyor Sazànov!

SEMIÓNOV: Em criden a mi. És molt estrany... tinc un cognom molt comú, Semiónov, però no hi ha manera que ningú se l'apregui... Adeu! (*Va a trobar-los i saluda efusivament la senyora.*)

SÚSLOV (*s'acosta*): No ha vist pas la meva dona? (*En DOSPUNTS fa que no amb el cap i respira alleujat.*) A casa n'hi ha una colla d'aquests... d'artistes...

DOSPUNTS: A mi aquell se m'ha enganxat com una paparra... M'ha dit que si era decorador, jo... Espinosa de cames

seques! Hi ha d'haver de tot, en aquest món!... Ja tornen a discutir! Au!

Surten de casa la KALÉRIA, en XALÍMOV, en RIÜMIN i la VARVARA. En DOSPUNTS se'ls acosta i escolta la discussió amb interès. En SÚSLOV s'asseu, observant-los amb una mirada lúgubre.

XALÍMOV (*abatut*): No, jo fugiria al pol Nord per culpa seva... És tan impetuosa que no es pot suportar!

RIÜMIN: A mi el seu despotisme m'indigna de veritat. Aquesta mena de gent són d'una intolerància criminal... Per què sempre es pensen que tothom ha d'acceptar les seves idees?!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*mirant-se'ls a tots fixament*): Ensenyi'ns alguna cosa més gran i més bonica que aquestes creences!

KALÉRIA: Trobes que són grans i bonics, aquests somnis freds i gens poètics sobre l'atipament general?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*emocionada*): Doncs no ho sé... No hi ha res que em sembli tan clar... (*En XALÍMOV escolta amb molta atenció les paraules de la VARVARA.*) Jo no sé parlar... però, amics, sento a dins del cor que és necessari despertar el sentit de la dignitat en totes les persones... en totes! Llavors ningú no ofendrà els altres... És que no hem après a respectar les persones, i això ens fa mal... i ens fa patir...

KALÉRIA: Ai, Déu meu! Encara resultarà que la Maria Lvovna ens pot ensenyar a respectar els altres!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Per què esteu tots en contra seva?

RIÜMIN: Ella sempre és abans que els altres! És que m'irrita... Quan sento que algú explica quin és el sentit de la vida, tinc

la sensació que alguna cosa brutal i poderosa m'abraça amb força i m'esclafa, com si em volgués ofegar...

KALÉRIA: És dur i incòmode viure amb gent així!

VARVARA MIKHÀILOVNA: I viure amb gent que no fa res més que queixar-se per tot és més fàcil i agradable, Kaléria? Siguem justos... Que potser resulta fàcil i agradable viure amb persones que només gemeguen i parlen dels seus problemes, que es passen la vida queixant-se i que no aporten res de res? Què aportem a la vida, tots nosaltres? Vosaltres, jo, tu...

RIÜMIN: I ella? Què hi aporta, la Maria Lvovna? Odi?

KALÉRIA: Paraules oblidades. I era perfecte que les haguéssim oblidades! Els vius no podem viure del llegat dels morts.

El grup de teatre aficionat s'aplega a prop de l'escenari. En PUS-TOBAIKA hi col·loca cadires al damunt.

DOSPUNTS: Varvara, no s'hauria d'exaltar així, no troba? Deixi córrer aquesta discussió i anem a fer un volt... M'ho ha promès.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí... ja vinc! No soc capaç d'expressar els meus sentiments... els meus desigs... no en sé! És tan terrible... ser mentalment muda...

XALÍMOV: Soc testimoni que això no és veritat... Em permeteu que us acompanyi?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Si us plau, vingui...

DOSPUNTS: Anirem fins al riu... a la glorieta. Per què s'acalora tant, senyora meva?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ai... tinc la sensació que hi ha una espècie de malentès profund.

Se'n van pel camí del bosc. En SÚSLOV els segueix amb la mirada i somriu amb malícia.

RIÜMIN (*seguint-los amb la mirada*): Com s'ha animat... quan ha arribat aquest... Xalímov... I no calla! I ell, què? Que no ho veu, ella, que ja no té res a dir? Que ha anat fent passes enrere... i que, quan parla amb seguretat, es menteix a ell mateix i enganya els altres.

KALÉRIA: Sí que ho veu. Ahir al vespre, després de parlar amb ell, va estar plorant com una criatura desenganyada... I tant... Quan el tenia lluny el veia fort i valent, esperava que omplís la seva vida buida amb alguna cosa nova i interessant...

De darrere la casa dels Bàssov apareixen en ZÀMILSOV i la IÚLIA FILÍPOVNA. Ell li diu alguna cosa a l'orella i ella riu. En SÚSLOV ho veu.

RIÜMIN: Anem cap a dintre. Toqueu alguna cosa, si us plau...
Em ve de gust sentir música...

KALÉRIA: Som-hi... Sí, és trista la vida quan al teu voltant tot és tan així...

IÚLIA FILÍPOVNA: Mireu, ja han arribat els actors. L'assaig era a les sis, i ara són...?

ZÀMISLOV: Ara són dos quarts de vuit. Abans només feia tard vostè, ara arriba tard tothom. Són els fruits de la seva influència.

IÚLIA FILÍPOVNA: Això era una impertinència?

ZÀMISLOV: Era un compliment. Si m'ho permet, me'n vaig voltant a veure el patró un moment.

IÚLIA FILÍPPOVNA: De pressa! (*En ZÀMISLOV desapareix a casa dels Bàssov. La IÚLIA FILÍPPOVNA s'acosta cantussejant a un grup d'arbres i veu el seu marit.*)

SÚSLOV: I què, on eres?

IÚLIA FILÍPPOVNA: Aquí... i allà...

A la vora de l'escenari, la SENYORA AMB UN VESTIT GROC, el JOVE AMB TRAJO DE QUADRES, en SEMIÓNOV, el CADET, la SENYORETA DE ROSA i la SENYORETA DE BLAU CEL. En PUSTOBAIKA col·loca estrepitosament una taula a l'escenari. Riures, crits inconnexos: «Senyors, on és el director?», «Senyor Stepànov!», «Corre per aquí, jo l'he vist», «Arribarem tard a la ciutat!», «Perdoneu, però és Semiónov i no Stepànov!».

SÚSLOV: Altra vegada amb ell? Amb aquest... davant de tothom...

Per què hi flirteges, Iúlia? Tothom es riu de mi. Ja ho saps?

IÚLIA FILÍPPOVNA: Es riuen de tu? Que dolents...

SÚSLOV: Això ho hem d'aclarir... No et puc permetre...

IÚLIA FILÍPPOVNA: No em fa cap gràcia ser la dona d'un home que fa riure...

SÚSLOV: Ves amb compte, Iúlia!... Soc capaç de...

IÚLIA FILÍPPOVNA: De ser tan groller com un carreter? Ja ho sé, ja...

SÚSLOV: A mi no em parlis així! Bagassa!

IÚLIA FILÍPPOVNA (*fluix, amb tranquil·litat*): Acabarem aquesta esceneta a casa. Ja venen... Val més que te'n vagis... que fas una cara... (*S'estremeix de fàstic.*)

En SÚSLOV fa un pas cap a ella, però de seguida se n'aparta i desapareix al bosc després de dir la seva frase entre dents.

SÚSLOV: Un dia... et clavaré un tret!...

IÚLIA FILÍPPOVNA (*mentre ell se'n va*): Però no serà avui, oi?
(*Cantusseja:*) «El dia, ja fatigat...». (*Li tremola la veu:*) «...cau en les aigües morades...». (*Mira endavant amb els ulls oberts com taronges i acota el cap a poc a poc. Surten de casa dels Bàssov: la MARIA LVOVNA, molt emocionada, i en DUDAKOV i en BÀSSOV, amb canyes de pescar.*)

BÀSSOV (*desenredant la llinya*): Amiga meva... s'ha de ser més tou, més afable... Tots nosaltres som persones... Que el diable s'emporti el que m'ha enredat la llinya!

MARIA LVOVNA: Permeti'm.

DUDAKOV: Miri, la gent es cansa...

BÀSSOV: És que d'aquesta manera no pot ser, amiga meva! Pel que diu, sembla que un escriptor ja ha de ser per força una mena de... d'heroi, no? I, en canvi, no tots els escriptors volen ser herois.

MARIA LVOVNA: Hem d'exigir cada vegada més a la vida i a la gent.

BÀSSOV: Això, sí... cada vegada més! Però sempre que sigui possible... Tot ha d'anar de mica en mica... És l'evolució! L'evolució! Això no ho hem d'oblidar mai!

MARIA LVOVNA: Jo no exigeixo res que sigui impossible... Però és que vivim en un país on l'únic que pot ser l'ambaixador de la veritat és l'escriptor. I és també l'únic que pot jutjar amb imparcialitat els defectes del seu poble i qui pot lluitar pels seus interessos... Només ell pot fer tot això, i això és el que ha de fer un escriptor rus...

BÀSSOV: Sí, d'acord, és clar... però...

MARIA LVOVNA (*baixa de la terrassa*): I en el vostre amic no hi veig res de tot això, res! Què vol? Què busca? On amaga

l'odi? I l'amor? I la veritat? Qui és, el meu amic o el meu enemic? No ho sé veure... (*Se'n va de pressa darrere la casa.*)

BÀSSOV (*desenredant la llinya*): Maria Lvovna, la respecto per aquesta... fervor... Ha desaparegut?... Ja em dirà per què s'exalta tant? Si fins i tot els nois d'institut saben que els escriptors han de ser honrats... i que... han de treballar pel bé del poble i tot plegat, i que els soldats han de ser valents i els advocats intel·ligents... Doncs no, aquesta dona indomable sempre amb la mateixa cançoneta... Anem, amic doctor, que pescarem unes quantes perques... Però qui ha enredat aquesta llinya? Dimonis!

DUDAKOV: Sssí... diu moltes coses intel·ligents... Té una vida fàcil... Té clientela i poques necessitats.

BÀSSOV: I aquest Iàkov és un bandarria! S'ha adonat amb quina comoditat s'escapolia quan ella l'acorrallava al racó? (*Riu.*) Parla molt bé quan està en forma! Parla bé, però, sap una cosa? La seva primera dona, amb qui, per cert, va viure no-més mig any... abans d'abandonar-la...

DUDAKOV: En aquests casos es diu «abans de separar-se'n».

BÀSSOV: D'acord, doncs, abans de separar-se'n... Doncs això, ara que és morta vol fer-se amb les seves propietats. Hàbil, oi?

DUDAKOV: I ara! És fastigós! Està fora de lloc!...

BÀSSOV: Doncs a ell no l'hi sembla pas... estimat doctor! Anem cap al riu...

DUDAKOV: Una cosa...

BÀSSOV: Sí, digui...

DUDAKOV (*capficat, a poc a poc*): No li sembla estrany, o sigui... no el sorprèn que ens fem fàstic els uns als altres?

BÀSSOV (*s'atura*): Quèèè? Ho diu seriosament?

DUDAKOV: Del tot... Perquè és que tots nosaltres som persones terriblement buides... no l'hi sembla?

BÀSSOV (*camina*): No, no m'ho sembla... Tinc salut... Soc una persona molt normal, em sap greu...

DUDAKOV: No... no faci broma...

BÀSSOV: Broma? Escolti'm... D'això... doctor, per dir-ho curt: faci-s'ho mirar! Per cert, una pregunta, no em tirarà pas a l'aigua, oi?

DUDAKOV (*seriós, encongint les espatlles*): Per què?

BÀSSOV (*caminant*): No... per res... És que està d'un humor... estrany.

DUDAKOV (*compungit*): Que difícil que és parlar seriosament amb vostè...

BÀSSOV: Doncs deixi-ho córrer... Si no cal! A més a més, vostè té una idea molt original del que és una conversa seriosa... i no en tindrem cap!

En BÀSSOV i en DUDAKOV se'n van. Apareixen la SÓNIA i en VLAS. En ZÀMISLOV corre des de casa els Bàssov fins a l'escenari. L'acullen amb rebombori. Un petit grup s'aplega al seu voltant. Els explica alguna cosa.

SÓNIA: No tinc gaire fe en els seus versos.

VLAS: Doncs mal fet... He escrit cosetes amb molt de talent. Per exemple:

Ni la fruita ni la verdura
no ens les regala la natura.
Ai, Vlas! No facis aquests ulls!
No tastaràs res del que culls!

SÓNIA (*rient*): Per què perd el temps amb ximpleries? Per què no prova de prendre's més seriosament?

VLAS (*fluix, enigmàtic*): Sapientíssima Sofia, ja ho he provat! Fins i tot tinc uns versos que en parlen, d'aquests intents. (*Can-tusseja fluix i amb veu de nas sobre la música de «Al vespre, amb pluja de primavera».*)

Massa gran per al detall
i petit per al que és gran.

SÓNIA (*seriosa*): Prou! Tinc la sensació que no li agrada gens fer el burro... Digu'm, com li agradaria viure?

VLAS (*acalorat*): Doncs bé! M'agradaria viure molt bé!

SÓNIA: I què fa per aconseguir-ho?

VLAS (*abatut*): Res! No faig absolutament res!

MARIA LVOVNA (*des del bosc*): Sónia!

SÓNIA: Soc aquí. Què vols?

MARIA LVOVNA: Ves cap a casa. T'han vingut a veure...

SÓNIA: Ja hi vaig... (*S'acosta la MARIA LVOVNA.*) Et confio aquest pallasso. No para de dir bajanades, o sigui que es mereix una bona esbroncada. (*Se'n va corrents.*)

VLAS (*amb submissió*): Bé, ja pot començar... La seva filla m'ha burxat tot el camí des de l'estació, però encara respiro.

MARIA LVOVNA (*afectuosa*): Amic meu! Per què ha de fer el pallasso? Per què s'hi ha de rebaixar... Si no cal!

VLAS (*sense mirar-la*): Que no cal, diu... Però és que ningú no riu mai... i jo vull que riguin! (*De sobte amb passió, senzillesa i sinceritat:*) Estic fastiguejat, Maria Lvovna, em sento ridícul... Tota aquesta gent... no me l'estimo... no la respecto: són tots penosos, són petits com mosquits... No hi puc parlar seriosament... Em desperten un desig terrible, el desig de fer el

ninot, de fer el ninot d'una manera més oberta que ells... Tinc el cap ple de porqueria... Vull gemegar, vull insultar, vull queixar-me... Em sembla que començaré a beure vodka i ho engegaré tot a pastar! Si visc amb ells, no puc... no sé viure d'una altra manera que no sigui la seva... I això em fa ser monstruós... Per això caic en la vulgaritat. Escolti... els sent? Ja venen! De vegades me'ls miro amb horror... Au, anem! Tinc tantes, tantes ganes de parlar amb vostè!

MARIA LVOVNA (*l'agafa de bracet*): Si sabés com m'alegro de veure'l així...

VLAS: No s'ho creurà, però de vegades tinc tantes ganes de cridar coses cruels, coses que els punxin, que els ofenguin...

Se'n van pel bosc. En XALÍMOV, la IÚLIA FILÍPOVNA i la VARVARA entren per la dreta.

XALÍMOV: Ai! Altra vegada temes seriosos... tingueu pietat! Ja me n'he cansat, de ser seriós... Ja en tinc prou de filosofia, n'estic ben tip. Que em deixin fer una vida vegetativa, que se m'enforteixin els nervis... Vull passejar, flirtejar amb dones...

IÚLIA FILÍPOVNA: Flirteja amb dones sense que se li alterin els nervis? Això sembla ben original... Però per què no flirteja amb mi?

XALÍMOV: No deixaré d'aprofitar el seu amable consentiment...

IÚLIA FILÍPOVNA: No li donava cap consentiment, només li feia una pregunta...

XALÍMOV: Però igualment em prendré la seva pregunta com un amable consentiment.

IÚLIA FILÍPPOVNA: Molt bé, d'acord, deixem-ho córrer... Respongui'm a la pregunta... però sigui sincer!

XALÍMOV: Miri, reconec que puc tenir amistat amb una dona, però no crec que pugui ser per sempre... La natura no es pot enganyar!

IÚLIA FILÍPPOVNA: Amb altres paraules, creu que hi pot haver una amistat només com a preludi de l'amor?

XALÍMOV: L'amor! Me'l miro molt seriosament, l'amor... Quan estimo una dona, la vull aixecar de terra... Vull fer-li la vida més bonica amb totes les flors dels meus sentiments i dels meus pensaments...

ZÀMISLOV (*al costat de l'escenari*): Iúlia, si us plau!

IÚLIA FILÍPPOVNA: Ja vinc! Fins aviat, senyor jardiner... Miri de posar ordre en aquest jardí seu... (*Se'n va cap a l'escenari.*)

XALÍMOV: De seguida! És encantadora... i simpàtica... Per què em mira tan estranyada, Varvara?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Us queda molt bé el bigoti, és sorprenent...

XALÍMOV (*rient fort*): Ah, sí? Gràcies. No li ha agradat com li he parlat? És dura, vostè... Però és que és veritat, m'és molt incòmode parlar-li d'una altra manera...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Em sembla que ja he perdut la capacitat de sorprendre'm...

XALÍMOV: Ja l'entenc, li sobta veure'm així, oi? Igualment, és impossible ser tan escandalosament comunicatiu com l'histèric del senyor Riümin... Ai, perdoni'm! Em sembla que... és amic seu, oi?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*fent que no amb el cap*): No tinc amics, jo.

XALÍMOV: I jo sento massa respecte per la vida de la meva ànima com per mostrar-ne els secrets a... al primer curios que passi. Els pitagòrics només explicaven els secrets a uns quants escollits...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Doncs ara em penso que el bigoti li sobra!

XALÍMOV: Què? El bigoti, què? Deixem estar aquest tema. Coneix el refrany «qui viu amb llops ha d'aprendre a udolar»? No és cap estupidesa, ja l'hi dic ara. Sobretot per a qui s'ha begut fins al fons el got amarg de la solitud... Segurament vostè encara no n'ha gaudit prou... i per això li costa d'entendre algú que... Però no la vull entretenir més...

Saluda i camina cap a l'escenari, on els qui s'han reunit miren en silenci com en ZÀMISLOV, amb un llibre a les mans, camina amb precaució i també en silenci, ensenyant a en SEMIÓNOV com ha d'actuar. En BÀSSOV surt rabent de casa amb les canyes de pescar.

BÀSSOV: Vària! Com piquen! És increïble! Amb tota la seva ineptitud, agafa el doctor i, de cop, pam! Una perca així de grossa! Tres, n'ha tret! (*Mira al seu voltant.*) Saps què? Mentre venia cap aquí... No t'ho imagines! Prop de la glorieta, al costat del pi sec, he vist en Vlas agenollat davant de la Maria Lvovna! I li feia petons a les mans!... Què et sembla? Pobret meu, val més que li diguis que encara és una criatura! I que la Maria Lvovna podria ser sa mare!

BÀSSOV (*fluix*): Serguei, escolta'm: si us plau, ni una paraula de tot això... Ni una paraula a ningú! No has entès res! No ho

has entès bé... Tinc por que ho escampis... i seria terrible, d'acord?

BÀSSOV: Però per què et poses així? Molt bé, si no es pot dir, doncs no es diu! Però mira que és absurd, eh? Aquesta Maria Lvovna...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Dona'm la teva paraula d'honor que t'oblidaràs de tot això! Vinga!

BÀSSOV: La meva paraula d'honor? Te la dono... Dimonis! Però explica'm...

VARVARA MIKHÀILOVNA: No puc explicar-te res de res... però sé que no és el que et penses... No és una història d'amor!

BÀSSOV: Això! Ah! No ho és? Hm! I què és, doncs, Vària? D'acord, d'acord, ja callo, no t'amoïnis! Jo he anat a pescar i no he vist res... Ah, sí, espera! Saps què, el Iàkov aquest és un bandarrra!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*espantada*): Per què, Serguei? Què passa?

BÀSSOV: Però què et passa que tot... et sobta tant? Aquesta història és diferent...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*fluix, fastiguejada*): Escolta'm... no vull saber-ne res... M'entens, Serguei? Res!

BÀSSOV (*sorprès, de pressa*): No és res de l'altre món, tampoc, mira que estàs estranya, eh... Què tens? La cosa és que vol prendre-li la terra a la germana de la seva difunta dona, amb qui...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*amb fàstic i dolor*): Calla, t'ho demano!... Si us plau! Com pot ser que no te n'adonis... Calla ja, Serguei!

BÀSSOV (*ofès*): T'hauries de fer mirar aquests nervis, Vària! Ja em perdonaràs, però et comportes d'una manera estranya... fins i tot insultant!

En BÀSSOV se'n va de pressa. La VARVARA s'acosta a poc a poc a la terrassa. Prop de l'escenari hi ha rebombori, rialles.

ZÀMISLOV: Vigilant! On és la llanterna?

IÚLIA FILÍPPOVNA: Senyor Somov! On és el meu paper?

SEMIÓNOV: Semiónov, si no li fa res...

IÚLIA FILÍPPOVNA: Si us plau!

ZÀMISLOV: Atenció tothom! Comencem!

Télo.

Acte tercer

Clariana al bosc. Al fons, a sota els arbres, hi ha en BÀSSOV, en DOSPUNTS, en XALÍMOV, en SÚSLOV i en ZÀMISLOV, col·locats al voltant d'unes estovalles plenes de menjar i beguda. A la seva dreta, apartat, un gran samovar. Prop del samovar, la SAIXA renta els plats, en PUSTOBAIKA, ajagut, es fuma una pipa. Al seu costat hi ha remes, cistells i una galleda de ferro. En primer pla, a l'esquerra, un munt de fenc escampat i una soca grossa arrencada d'arrel. A sobre el fenc, assegudes, la KALÉRIA, la VARVARA i la IÚLIA FILÍPOVNA. En BÀSSOV explica alguna cosa en veu baixa i els altres homes l'escolten amb atenció. De la banda esquerra arriba, de tant en tant, la veu de la SÓNIA, el so d'una balalaica i el d'una guitarra. Vespreja.

IÚLIA FILÍPOVNA: Quin pícnic tan avorrit...

KALÉRIA: Com la nostra vida.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Els homes sí que s'ho passen bé.

IÚLIA FILÍPOVNA: Han begut molt... Segur que ja estan explicant acudits verds. *(Pausa. Se sent la SÓNIA: «Així no... més a poc a poc!».* Sona una guitarra. *En DVOIETÓTOTXIE es trenca de riure.)* Jo també he begut... però a mi això no em posa de bon humor. Al contrari, quan em prenc una bona copa

de vi, em noto més seriosa... Em costa més viure... i m'agafen ganes de fer una bogeria.

KALÉRIA (*capficat*): Tot és confús... tèrbol... i em fa por...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Què és el que et fa por?

KALÉRIA: La gent... No s'hi pot confiar... no te n'has de refiar...

VARVARA MIKHÀILOVNA: I tant que no, t'entenc perfectament.

En BÀSSOV, amb un accent exòtic: «Per què, amor meu? Jo així estic molt bé». Riallada general dels homes.

KALÉRIA: No, no m'entens! I jo no t'entenc a tu, tampoc. No ens entenem els uns als altres... no ens volem entendre... Vaguem com trossos de gel en un mar glaçat... donant-nos cops els uns contra els altres...

En DOSPUNTS s'aixeca i surt per la dreta.

IÚLIA FILÍPPOVNA (*canta en veu baixa*): «El dia, ja fatigat, cau en les aigües morades...».

Quan la VARVARA comença a parlar, la IÚLIA FILÍPPOVNA para de cantar i la mira fixament a la cara.

VARVARA MIKHÀILOVNA: La vida és ben bé com un mercat. Tot-hom mira d'estafar l'altre donant menys a canvi de més.

IÚLIA FILÍPPOVNA (*canta*): «El blau del cel s'ha enfoscit i escampa fredes ombrades...».

KALÉRIA: Com haurien de ser les persones per no resultar tan penoses?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Haurien de ser més honrades!... i més valentes...

KALÉRIA: Haurien de tenir més determinació, Vària! En totes les coses, haurien de tenir sempre més determinació.

IÚLIA FILÍPOVNA: Pareu de discutir! No és gens divertit. Au, va, cantem...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Aquest duet que cantava és preciós, Iúlia.

IÚLIA FILÍPOVNA: Sí, és molt bonic... i pur! M'agraden les coses pures... No em creieu? Doncs sí que m'agraden. M'agrada observar les coses pures... escoltar-les... *(Riu.)*

KALÉRIA: A mi em creix a l'ànima una ràbia grisa... grisa com un núvol de tempesta... Un núvol feixuc de ràbia m'esclafa l'ànima, Vària... No estimo ni vull estimar ningú! Em moriré com una soltera vella i ridícula.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Prou, dona! Que depriment...

IÚLIA FILÍPOVNA: Casar-se és un plaer molt discutible... Si fos vostè, em casaria amb en Riümin... Està una mica amargat, però...

La SÓNIA: «Espereu-vos! Vá, comenceu! Que no, que comença la mandolina». Se sent un duet de mandolina i guitarra.

KALÉRIA: És més aviat fals...

VARVARA MIKHÀILOVNA: No sé per què m'ha vingut al cap una cançó trista... la cantaven les dones de la bugaderia de ma mare... Era molt petita, jo, encara anava a escola. Recordo que, quan arribava a casa, la bugaderia estava plena d'un baf grisós i sufocant... les dones s'inclinaven, mig nues, i

cantaven amb una veu cansada i dèbil:

Marona meva estimada,
has de compadir la meva dissort.
Malvisc entre gent estranya
i tinc el cor eixut d'esclavitud.

Quan la sentia, plorava... (*En BÀSSOV: «Saixa! Porta cervesa i vi de Porto, vinga...».*) Llavors sí que vivia bé! Aquelles dones m'estimaven... Recordo que, al vespre, quan acabaven la feina, s'asseien a prendre un te al voltant d'una taula ben neta... i em feien seure amb elles com si fos una més.

KALÈRIA: Que és avorrit tot això, Vària! Tan avorrit com la Maria Lvovna...

IÚLIA FILÍPOVNA: Estimades amigues, tenim una vida horrible!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*consirosa*): Sí, horrible... I no sabem com fer-ho per viure millor. La meva mare va treballar tota la vida... Era tan bona dona... i tan alegre! Tothom se l'estimava. Va ser ella que va voler que estudiés... La va fer tan feliç que acabés l'institut! Llavors ja no podia caminar, estava reumàtica... Va morir tranquil·la... em deia: «No ploris, Vària, no passa res! M'ha arribat l'hora... He viscut, he treballat... Ja en tinc prou!». La seva vida tenia més sentit que la meva. Perquè jo no visc amb comoditat... Tinc la sensació que he passat a l'altra banda, queestic amb gent estranya i que no puc entendre com viuen!... No entenc aquesta vida nostra, la de la gent culta. Em sembla que no és gaire sòlida ni gaire estable, que està construïda de pressa i corrents, com els envelats de les fires... Aquesta vida és igual que el gel sobre les ones d'un riu: és dur i brillant, però amaga un munt de brutícia... un munt de coses vils i

vergonyoses... Quan llegeixo un llibre sincer i valent, tinc la sensació que surt el sol càlid de la veritat... que fon el gel i en posa al descobert la brutícia de dins. Després, em sembla que les ones de seguida l'han de fer miques i endur-se'l ves a saber on...

KALÉRIA (*fastiguejada i enfadada*): Per què no deixes el teu marit?

Si és un pocapena! No et cal per a res... (*La VARVARA se la mira estupefacta. La KALÉRIA insisteix.*) Deixa'l i toca el dos...

Ves a estudiar... Enamora't... Però ves-te'n!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*s'aixeca enfadada*): Que ets bèstia...

KALÉRIA: Tu pots fer-ho: la brutícia no et molesta, t'agraden les bugaderes... Podries viure a qualsevol lloc...

IÚLIA FILÍPOVNA: Parla amb molt d'amor del seu germà...

KALÉRIA (*tranquil·la*): I tant! Vol que li parli del seu marit en termes semblants?

IÚLIA FILÍPOVNA (*fent un somriure maliciós*): Faci, faci! Segur que no m'ofenc. Jo mateixa li dic sovint alguna cosa que el fa empenyar... i ell em paga amb la mateixa moneda... No fa pas gaire em va dir a la cara que era una bagassa...

VARVARA MIKHÀILOVNA: I què... què li va dir, vostè?

IÚLIA FILÍPOVNA: No li vaig contestar res. No sé gens què és la depravació, però tinc molta curiositat. Sento una curiositat malaltissa i exagerada pels homes. (*La VARVARA s'aixeca i s'aparta unes tres passes.*) Soc bonica, vet aquí la meva desgràcia. Quan feia primer a l'institut, els professors ja em miraven d'una manera que em feia posar vermella de vergonya. I això els deixava satisfets, somreien de plaer com nens davant d'una pastisseria.

KALÉRIA (*esgarrifada*): Eeecs... quin fàstic!

IÚLIA FILÍPPOVNA: Doncs sí. Després les meves amigues casades em van instruir... Però li dec tot al meu marit, més que a cap altra persona. És ell qui em va torçar la imaginació... Ell em va despertar aquesta curiositat pels homes. (*Riu. En XALÍMOV se separa dels homes i s'acosta a poc a poc a les dones.*) I jo li he torçat la vida. Com diu el refrany: tal faràs, tal trobaràs.

XALÍMOV (*acostant-se*): Un refrany molt encertat! Se'l devia inventar un home bo i generós, sens dubte... Varvara, que vol passejar fins al riu?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Doncs potser sí... Som-hi...

XALÍMOV: Puc oferir-li el meu braç?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No, gràcies... no m'agrada anar de braçet.

XALÍMOV: Quina cara tan trista que fa. No s'assembla al seu germà... Ell és nervi. Un jove divertit...

Se'n van per la dreta.

KALÉRIA: De tots nosaltres no hi ha ningú que estigui satisfet amb la seva vida. Miri's, sempre està tan contenta i, en canvi...

IÚLIA FILÍPPOVNA: Li agrada aquest home? Jo crec que amaga alguna cosa poc clara! Deu ser fred com una granota... Anem cap al riu, també.

KALÉRIA (*aixecant-se*): Anem-hi, tant me fa.

IÚLIA FILÍPPOVNA: A ell li deu agradar una mica ella. Però és que ella està tan lluny dels altres! I ens mira a tots amb una curiositat i una estranyesa... Què deu voler trobar en nosaltres? Me l'estimo... però em fa por... És tan severa... i tan pura...

Se'n van. De la dreta se senten crits i riures forts. Criden: «Una barca! De pressa! On són els remes? Els remes!». En PUSTOBAIKA s'aixeca a poc a poc i té la intenció d'anar-hi amb els remes a l'espatlla. En SÚSLOV i en BÀSSOV corren cap al soroll. En ZÀMISLOV fa un bot fins a en PUSTOBAIKA i li arrabassa els remes.

ZÀMISLOV: Espavila't, dimonis! Que no ho sents? Hi deu haver hagut un accident i tu aquí... idiota! (*Se'n va corrents.*)

PUSTOBAIKA (*el segueix i remuga*): Si hi hagués hagut un accident cridarien d'una altra manera, home... Aquest també... és tot un heroi!... Se n'hi ha anat galopant...

L'escena queda buida uns instants. Se senten crits: «No llanceu pedres! Agafeu-vos! Amb el rem!». Riures. Entren de pressa per l'esquerra la MARIA LVOVNA i en VLAS, tots dos emocionats.

MARIA LVOVNA (*excitada, però en veu baixa*): Deixi-ho córrer, em sent? No em ve de gust. I no gosi parlar-me d'aquesta manera! Que potser li he donat permís per fer-ho?...

VLAS: I tant si parlaré! Ho faré!

MARIA LVOVNA (*estirant els braços endavant, com si volgués empènyer en VLAS*): Exigeixo respecte!

VLAS: Jo l'estimo, a vostè... L'estimo! Amb bogeria, amb tota l'ànima estimo el seu cor... el seu cap... i aquest floc de cabells blancs tan elegant... Estimo els seus ulls i tot el que diu...

MARIA LVOVNA: Calli! No gosi!

VLAS: No puc viure... La necessito com l'aire que respiro, com el foc!

MARIA LVOVNA: Ai, Déu meu... que potser és necessari tot això?... Que potser cal?

VLAS (*agafant-se el cap amb les mans*): Ha fet que tornés a creure en mi... Jo, que vagava per les tenebres... sense camí i sense objectius... M'ha ensenyat a creure en les meves forces...

MARIA LVOVNA: Vagi-se'n! No em torturi més! Amic meu, per què m'ha de torturar?

VLAS (*de genolls*): Ja m'ha donat molt, però encara és poc! Sigui generosa i despresa! Vull creure... vull estar segur que no només desperto la seva atenció, sinó també el seu amor! No em rebutgi, l'hi suplico!

MARIA LVOVNA: No, soc jo qui l'hi suplica: vagi-se'n! Després... Més tard l'hi respondré... però ara no... I aixequi's! Aixequi's, si us plau!

VLAS (*s'aixeca*): M'ha de creure... necessito el seu amor! El meu cor s'ha embrutat molt entre tota aquesta gent tan penosa... Necessito una flama que em cremi tota la brutícia i el rovell que tinc a l'ànima!

MARIA LVOVNA: Tingui'm almenys una mica de respecte!... Però si soc una vella! Ja ho veu! I ara vull que se'n vagi... Fora!

VLAS: Molt bé!... Me'n vaig... Però després... més tard em respondrà...

MARIA LVOVNA: Sí... sí... Després... Au, vagi-se'n!

En VLAS se'n va de pressa cap a la dreta i topa amb sa germana al bosc.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Tranquil! Què tens?

VLAS: Ah... ets tu?... Perdona'm!...

MARIA LVOVNA (*estirant els braços per rebre la VARVARA*): Estimada!
Vingui aquí!...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Què li passa? Que l'ha ofesa?

MARIA LVOVNA: No... o sigui, sí... que si m'ha ofès?... És que no entenc res, no entenc res!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Segui... Què ha passat?

MARIA LVOVNA: M'ho ha dit. (*Riu, mirant desconcertada als ulls de la VARVARA.*) M'ha dit... que m'estima! I jo tinc els cabells blancs... i les dents postisses... tres dents postisses! Ai, però si soc una vella! Que no se n'adona? Tinc una filla de divuit anys! Això no pot ser!... No ha de passar!...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*commoguda*): Estimada! Amiga meva!
No s'alarmi! Expliqui-m'ho... Vostè és tan...

MARIA LVOVNA: Tan res! Soc com tots... Soc una vella infeliç!
Ajudi'm! S'ha d'apartar de mi... I jo no puc apartar-lo... Me n'aniré!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ja l'entenc... Li sap greu per ell... no li agrada... Pobre Vlàssik!

MARIA LVOVNA: Ai! Li dic mentida! No em sap greu per ell...
sinó per mi!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*de pressa*): Que no... Per què?

La SÓNIA surt del bosc i s'està uns instants rere el fenc. Duu flors a les mans i les vol llançar sobre sa mare i sobre la VARVARA. Sent les paraules de sa mare, fa un moviment cap a ella i, després de fer mitja volta, se'n va en silenci.

MARIA LVOVNA: L'estimo!... Li sembla ridícul? Doncs sí, l'estimo... Tinc els cabells blancs... però tinc ganes de viure!

Perquè estic afamada! Encara no he viscut... El meu matrimoni van ser tres anys de turment... Mai no he estimat! I ara... em fa tanta vergonya reconèixer... que necessito carícies! Carícies tendres i fermes... I ja sé que és massa tard! És massa tard! Amiga meva, us demano que m'ajudeu! Convenceu-lo que s'equivoca, que no m'estima!... Jo ja soc prou infeliç... ja he patit massa... ja en tinc prou!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Amiga meva, no entenc de què té por! Si vostè l'estima i ell l'estima, quin problema hi ha? Li fa por patir més endavant, però... potser aquest patiment encara queda molt lluny!

MARIA LVOVNA: Pensa que és possible? I la meva filla? La meva Sónia? I l'edat? La meva maleïda edat? I els cabells blancs? És que ell és terriblement jove! D'aquí un any m'abandonarà... Ai, no, no vull aquesta humiliació!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Per què hem de sospesar i calcular?... Quina por que tenim de viure! I això què vol dir, digui'm què vol dir!... Quina pena que ens fem! No sé què dic, ara... Potser és una estupidesa i no caldria... però és que no ho entenc!... Jo soc com una mosca grossa i ximple que es dona cops contra el vidre buscant la llibertat!... Em sap greu per vostè... Voldria que pogués ser una mica feliç... I em sap greu pel meu germà! Podria fer-li tant de bé! No va tenir mare... Va conèixer de prop el patiment i la humiliació... Vostè seria com una mare per a ell...

MARIA LVOVNA (*acotant el cap*): Una mare... ja! Només una mare... ja l'entenc... Gràcies!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*precipitada*): No... no m'ha entès bé... no volia dir...

*En RIÜMIN surt del bosc per la dreta, veu les dones, s'atura i tus.
Elles no el senten i se'ls acosta.*

MARIA LVOVNA: No volia dir-ho... però sense voler m'ha dit la pura i simple veritat... Hauria de fer-li de mare... és clar! O d'amiga! Estimada... tinc ganes de plorar... Me'n vaig! Miri, en Riümin. Dec fer una cara d'imbècil... La velleta esgarriada!

Lenta i pesarosa, se'n va cap al bosc.

VARVARA MIKHÀILOVNA: L'acompanyo!

RIÜMIN (*apressat*): Varvara! Puc demanar-li que es quedi? No l'entretindré gaire...

VARVARA MIKHÀILOVNA: De seguida l'atrapo, Maria Lvovna, vagi cap a la garita del sereno. Què volia dir-me, Pàvel?

RIÜMIN (*mirant al voltant*): Ara... ara l'hi dic... (*Acota el cap i calla.*)

VARVARA MIKHÀILOVNA: Per què fa aquest posat tan misteriós? Què passa?

Pel fons de l'escenari passa en SÚSLOV de dreta a esquerra. Cantusseja alguna cosa. Se sent la veu d'en BÀSSOV: «Vlas, no volia llegir un poema? On s'ha ficat?».

RIÜMIN: Ara mateix començo... Fa molt de temps que ens coneixem...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Quatre anys. I què?

RIÜMIN: Estic una mica nerviós... em fa por! No em decideixo a dir-l'hi... Jo voldria... que vostè...

VARVARA MIKHÀILOVNA: No entenc res! Què se suposa que he de fer?

RIÜMIN: Endevinar-ho... només això!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Però, què? Sigui més clar...

RIÜMIN (*fluix*): Que ja fa temps... ja fa temps que l'hi vull dir... Ara m'ha entès?

Pausa. La VARVARA, frunzint les celles, mira amb severitat en RIÜMIN i se n'aparta a poc a poc.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*sense voler*): Quin dia més estrany!

RIÜMIN (*fluix*): Tinc la sensació que l'he estimada tota la vida... Abans de veure-la i de conèixer-la, ja l'estimava! Era la dona dels meus somnis... La imatge divina que ens imaginem de joves... que busquem després tota la vida i que no acostumem a trobar mai... Jo, en canvi, l'he trobada... he trobat el meu somni...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*tranquil·la*): Pàvel! No cal que en parlem, d'això! Jo no l'estimo, a vostè! De cap manera!

RIÜMIN: Però... potser... Deixi'm parlar...

VARVARA MIKHÀILOVNA: De què? Per què?

RIÜMIN: Doncs què he de fer? Què puc fer? (*Riu fluix.*) Au, s'ha acabat! Sí que ha estat fàcil... Feia tant de temps que volia... dir-l'hi... i em feia por, però m'agradava pensar en el moment que li havia de dir que l'estimava... Doncs ja l'hi he dit!...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Però, Pàvel... què puc fer-hi, jo?

RIÜMIN: Sí... sí... és clar... ja ho entenc! Havia dipositat totes les meves esperances en vostè, sap, en la meva relació amb vostè... I ara les he perdudes... i ja no puc viure...

VARVARA MIKHÀILOVNA: No digui aquestes coses! No em faci sentir malament... Que potser és culpa meva?

RIÜMIN: Jo sí que em sento malament! Damunt meu em pesa i m'esclafa una promesa incomplerta... De jove vaig fer-me un jurament, a mi i als altres... vaig jurar que dedicaria la meva vida a lluitar per tot el que llavors em semblava bo i honest. I, ara que ja he deixat enrere els meus mil·lors anys, resulta que no he fet res, res de res! Al principi estava sempre a punt, esperava, disposat a tot, però, sense adonar-me'n, vaig acostumar-me a viure tranquil, vaig començar a valorar aquesta tranquil·litat i a tenir por de perdre-la... Veu amb quina sinceritat li parlo? No vulgui prendre'm l'alegria de ser sincer! Em fa vergonya dir-l'hi, però aquesta vergonya té un punt de dolçor punyent... la dolçor de la confessió...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Però, què... què és el que puc fer per ajudar-lo?

RIÜMIN: No li demano amor, sinó compassió! M'espanten les exigències constants de la vida, per això miro d'esquivar-les amb compte i d'amagar-me'n a sota d'un paraigua de teories. Sé que això ho entén, vostè... En trobar-la, de sobte el meu cor va fer un bot d'esperança, d'una esperança bonica i clara... L'esperança que vostè m'ajudaria a complir el jurament, que em donaria la força i el desig de treballar... per al bé de la vida!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*encesa, empipada i trista*): Però no puc! Ho entén? No puc! Jo també soc miserable! També dubto davant la vida... Hi busco un sentit... i no n'hi trobo cap! Això és viure? Que potser es pot viure com ho fem

nosaltres? L'ànima vol una vida clara i dolça, i al nostre voltant només tenim la maleïda agitació de la vagància... Viure així és fastigós, vergonyós i repugnant! Tothom té por d'alguna cosa i s'agafa als altres, els demana ajut, gèmega, crida...

RIÜMIN: Jo també estic demanant ajut! Ara soc un home dèbil i insegur. Però si vostè volgués...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*amb energia*): Mentida! No me'l crec! Tot això només són lamentacions! És que, encara que fos una persona forta... tampoc no podria posar el meu cor dins del seu pit! No crec que existeixi cap força que vingui de fora que pugui fer tornar a néixer un home. O bé té força interior, o no en té! I no en vull parlar més... Se m'està encenent l'odi...

RIÜMIN: Cap a mi? Per què?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Nooo, cap a vostè no... cap a tothom! Estem a la terra i som estranys a tot... No sabem ser necessaris. I tinc la sensació que, molt aviat... que demà, arribaran unes altres persones, fortes i valentes, i que ens escombraran d'aquesta terra com si fóssim brutícia... Se m'encén l'odi cap a la mentida, cap a l'engany...

RIÜMIN: Doncs jo vull ser enganyat, i tant! Perquè ara he sabut la veritat i ja no tinc cap motiu per viure!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*gairebé amb fàstic*): No despulli l'ànima davant meu. Tinc compassió dels miserables, sempre que ho siguin perquè els ho han robat tot. Però si algú neix i viu com un miserable, no puc pas compadir-lo!

RIÜMIN (*ofès*): No sigui tan cruel! També és una persona malalta i ferida, vostè!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*amb força, gairebé amb orgull*): Un ferit no és un malalt, només té el cos esquinçat. Un malalt és qui està enverinat.

RIÛMIN: Però tingui pietat! Soc un ésser humà!...

VARVARA MIKHÀILOVNA: I jo? Que no soc un ésser humà? Potser només soc allò que li cal per poder viure millor? Sí? Que no és cruel, això? Ja ho veig, ja ho entenc: no és l'únic que va fer un jurament i una promesa quan era jove, n'hi deu haver milers que han faltat als seus juraments...

RIÛMIN (*fora de si*): Adeu! Ja ho entenc! He fet tard! És clar, és clar... Però és que en Xalímov també... miri-se'l... miri-se'l, perquè ell...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*freda*): En Xalímov? No té cap dret a...

RIÛMIN: Adeu! No puc més... adeu!

Se'n va de pressa al bosc per l'esquerra. La VARVARA es mou com si li volgués anar al darrere, però al mateix moment fa que no amb el cap i es deixa caure damunt la soca. Al fons de l'escenari, prop de les estovalles amb el menjar, apareix en SÚSLOV i beu vi. La VARVARA s'aixeca i entra al bosc per l'esquerra. En RIÛMIN entra de pressa per la dreta, mira al seu voltant i, amb un gest de tristesa, es deixa caure sobre el fenc. En SÚSLOV, mig borratxo, se li acosta xiulant.

SÚSLOV: Que l'ha sentida?

RIÛMIN: Si he sentit què?

SÚSLOV (*s'asseu*): La discussió.

RIÛMIN: No. Quina?

SÚSLOV (*encenent-se un cigarret*): Una entre en Vlas, l'escriptor i en Zàmislov.

RIÛMIN: Doncs no...

SÛSLOV: Llàstima!

RIÛMIN: No cremi el fenc, ara!

SÛSLOV: A la merda, el fenc!... Doncs sí, s'han discutit... Tot plegat és una bona comèdia... ja ho crec. Jo abans també filosofava... A la meua època, feia servir totes les paraules de moda, i sé què volen dir: conservadorisme, intel·liguència, democràcia... què més hi havia? Tot això és ben mort... tot són mentides! L'home és, per sobre cap altra cosa, un animal, vet aquí la veritat. Vostè ho sap, això! I per molta comèdia que faci, no pot amagar que el que vol és beure... menjar... i tenir una dona... Aquesta és la seva veritat... I taaant! Quan parla en Xalímov ho puc entendre: és escriptor, els jocs de paraules són la seva feina... Quan parla en Vlas, també ho entenc: encara és jove i és un ximplet... Però quan parla en Zàmislov, aquest estafador, aquesta bèstia rapaç, m'agafen ganes de tapar-li els morros amb el puny!... Que l'ha sentit? Ha ficat en Bàssov en una història que déu-n'hi-do! Una història bruta... N'han rampinyat uns cinquanta mil... En Bàssov i l'estafador aquest, sí, sí!... Després d'això ja ningú no els tindrà per persones honrades! I aquesta presumida de la Varvara que no s'acaba de decidir per cap amant...

RIÛMIN: Està dient coses horribles! (*Se'n va de seguida.*)

SÛSLOV: Pobre diable! (*Entra en PUSTOBAIKA per la dreta, es treu la pipa de la boca i mira fixament en SÛSLOV.*) I tu què mires? Que no havies vist mai ningú? Fot el camp!

PUSTOBAIKA: Ja me'n vaig!... (*Se'n va a poc a poc.*)

SÛSLOV (*escarxofant-se al fenc*): «Tot el gènere humà a la terra...». (*Estossega.*) Tots vosaltres sou uns porcs mentiders... «La gent

es mata pel metall...». Quina bestiesa... Els diners no valen res... quan en tens... (*S'endormisca.*) En canvi, la por de l'opinió dels altres sí que val... si estàs serè... O sigui que sou tots uns porcs mentiders, ja us ho dic ara...

S'adorm. En DUDAKOV i l'OLGA caminen de bracet a poc a poc. Ella està repenjada a la seva espatlla i se'l mira a la cara.

DUDAKOV: I... és clar... cap dels dos no té raó... Hem estat enfeinats, ens hem anat capficant... i hem perdut el respecte l'un per l'altra. I és que... quina raó hi ha perquè em respectis? Què representa que soc, jo?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Estimat Kiril... ets el pare dels meus fills... I jo et respecto... t'estimo...

DUDAKOV: Estic cansat i... em deixo anar, no puc controlar els meus nervis... i tu t'ho prens tot tan a la valenta... Que tot acaba sent un infern...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Ets l'únic que tinc en aquest món... Tu i els nostres fills! Perquè no tinc ningú més...

DUDAKOV: Olga, recordes que tu i jo... Vols dir que somiàvem amb aquesta vida? (*La IÚLIA FILÍPOVNA i en ZÀMISLOV apareixen per l'esquerra de darrere els arbres.*) És que...

OLGA ALEKSÉIEVNA: I què hem de fer? Què podem fer? Si tenim fills! Ens n'hem d'ocupar...

DUDAKOV: Sí... els nens... ja ho sé. Però, de vegades, et poses a pensar i...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Amor meu!... I què hem de fer?

Se'n van cap al bosc.

IÚLIA FILÍPPOVNA (*apareix rient*): Solemne i commovedor! Tota una lliçó per a mi!

ZÀMISLOV: És el pròleg del cinquè fill... O del sisè, ja? I què, doncs, Julieta bonica, t'espero?

IÚLIA FILÍPPOVNA (*burleta*): Ai, ara no ho sé... han estat tan amables... Vols dir que no hauria de recuperar jo també el camí de la virtut, ximplet meu?

ZÀMISLOV: Això més endavant, Julieta...

IÚLIA FILÍPPOVNA: Sí, això més endavant. Prefereixo quedar-me en el camí del vici i que el meu amor d'estiu mori de mort natural. Per què cridàveu tant amb en Vlas i l'escriptor?

ZÀMISLOV: Avui aquest Vlas estava mig trastocat... Parlàvem de les creences...

IÚLIA FILÍPPOVNA: I tu en què creus?

ZÀMISLOV: Jo? Només en mi mateix, Julieta... Només crec en el meu dret de viure com vulgui!

IÚLIA FILÍPPOVNA: Doncs jo no crec en res...

ZÀMISLOV: Vaig passar gana de petit... i de jovenet... I vaig patir moltes humiliacions... Tinc un passat molt penós, estimada Julieta! He vist moltes coses dures i salvatges... He patit molt. I ara soc l'únic jutge i amo de la meva vida, i s'ha acabat!... Bé, me'n vaig... Adeu, bonica!... Hauríem d'anar una mica més amb compte... distanciar-nos una mica...

IÚLIA FILÍPPOVNA (*emfàticament*): De lluny, de prop... és ben igual, oi, cavaller meu? De qui hem de tenir por si ens estimem tan bojament?

ZÀMISLOV: Desaparec, tresor!...

Se'n va pel bosc. La IÚLIA FILÍPPOVNA el segueix amb la mirada, observa al seu voltant la clariana, fa un sospir profund de llibertat. S'acosta al fenc, cantussejant a mitja veu: «I la meva ànima angoixada cura, com una mare fa amb sa criatura». Veu el seu marit. S'atura, s'estremeix i s'està uns instants immòbil, observant. Se'n vol anar, però fa mitja volta i s'asseu somrient al costat del seu marit. Li pessigolleja la cara amb un bri d'herba. En SÚSLOV remuga.

IÚLIA FILÍPPOVNA: Molt musical...

SÚSLOV: Ah... merda! Ets tu?

IÚLIA FILÍPPOVNA: Quina pudor de vi que fas! Ni la pila sen-cera de fenc pot dissimular aquesta fortor. T'arruïnaràs amb aquest vi tan car, amic meu!

SÚSLOV (*estirant els braços cap a ella*): Tu... ets tan a prop... Iúlia, ja ni me'n recordo de quan va ser que...

IÚLIA FILÍPPOVNA: I no serveix de res recordar aquells moments felïços, amic meu... Escolta'm, vols donar-me una satisfacció?

SÚSLOV: Quina? Dignes, estic a punt! Creu-me, Iúlia... estic disposat a tot per tu...

IÚLIA FILÍPPOVNA: Així és com ha de ser un bon marit!

SÚSLOV (*besant-li la mà*): Au, digues... què vols?

IÚLIA FILÍPPOVNA (*traient-se un petit revòlver de la butxaca*): Ma-tem-nos, amic! Primer tu... i després jo!

SÚSLOV: Quina broma més pesada, Iúlia... Llença aquesta por-queria... va, llença-la, si us plau!

IÚLIA FILÍPPOVNA: Espera't... Abaixa les mans! No et fa el pes la meva proposta? Que no tenies intenció de matar-me? Jo em dispararia primer, però... és que tinc por que m'enganyis i continuis viu... I no tinc ganes que m'enganyin un

altre cop... No vull separar-me de tu... Viuré amb tu molts i molts anys... Estàs content?

SÚSLOV (*abatut*): Escolta'm, Iúlia, les coses no van així... no van així!

IÚLIA FILÍPPOVNA: I tant que sí, ja ho veuràs! Home, si vols et dispero jo mateixa?

SÚSLOV (*tapant-se els ulls amb la mà*): No em miris així! Què representa això! Me'n vaig... no puc més!...

IÚLIA FILÍPPOVNA (*contenta*): Ves-te'n... et dispararé per l'esquena... Ai, no, no puc... ara ve la Maria Lvovna... una dona fantàstica! Per què no t'enamores d'ella, Piotr? Té uns cabells tan bonics!

SÚSLOV (*fluix*): Em faràs parar boig! Per què? Per què m'odies?

IÚLIA FILÍPPOVNA (*amb menyspreu*): A tu no se't pot odiar...

SÚSLOV (*lent, ofegant-se*): Em tortures d'una manera... Però, per què? Digue-m'ho!

La MARIA LVOVNA camina encaboriada, amb el cap cot, mig encorbada. En SÚSLOV, dret davant de la seva dona, no deixa de vigilar el revòlver que ella té a la mà.

IÚLIA FILÍPPOVNA: Maria Lvovna! Vingui... Tu, Piotr, m'has fet una dona miserable... Fot el camp, va! Maria Lvovna, que tornarem aviat a casa?

MARIA LVOVNA: Doncs no ho sé, la veritat! Tothom ha escampat per la seva banda... No heu vist pas la Varvara Mikhàilovna?

IÚLIA FILÍPPOVNA: Em penso que és amb l'escriptor aquest. I tu no volies anar al riu? Doncs ves-hi, no et trobarem pas a faltar...

En SÚSLOV se'n va sense dir res.

MARIA LVOVNA (*distreta*): És molt dura amb ell.

IÚLIA FILÍPPOVNA: No li fa cap mal. M'han dit que hi ha un filòsof que recomana als homes: «Quan vagis a veure una dona, agafa el fuet».

MARIA LVOVNA: És Nietzsche.

IÚLIA FILÍPPOVNA: Ah, sí? Però aquest no estava guillat? Jo no en conec cap, de filòsof, ni assenyat ni guillat, però si jo fos filòsofa, diria a les dones: «Si t'has d'acostar a un home, amiga meva, porta un bon garrot». (*Per l'esquerra, al fons de la clariana, entren l'OLGA i la KALÉRIA. S'asseuen prop de les estovalles amb menjar.*) També m'han dit que hi ha una tribu de salvatges que té aquest costum entranyable: l'home, abans de prendre la flor del plaer, dona un cop de bastó al cap de la dona. Aquí, que som gent civilitzada, això ho fem després del casament. Que li van donar cops de bastó, a vostè?

MARIA LVOVNA: Sííí...

IÚLIA FILÍPPOVNA (*somrient*): Els salvatges són més honorats, oi que és veritat? Però per què està tan pansida?

MARIA LVOVNA: No ho vulgui saber... Vostè té una vida difícil?

Entra en DOSPUNTS per la dreta, no duu barret i porta una canya de pescar a les mans.

IÚLIA FILÍPPOVNA (*rient*): Que m'ha sentit mai queixar-me? Si sempre estic contenta... Mira, l'oncle... Li cau bé? A mi, molt.

MARIA LVOVNA: Sí, és encantador...

DOSPUNTS (*acostant-se*): M'ha caigut el barret a l'aigua. Els nois han mirat de salvar-lo, però s'ha ben enfonsat! No teniu pas un mocador que em pugui posar al cap? Si no, els mosquits em piquen a la calba.

IÚLIA FILÍPOVNA (*s'aixeca*): Esperí's, n'hi porto un de seguida.

Desapareix al fons.

DOSPUNTS: Doncs ara mateix en Vlas ens ha fet riure a tots... quin noi tan fantàstic!

MARIA LVOVNA: Està... de bon humor?

DOSPUNTS: Una cosa exagerada! Brilla i tot!... No ha parat de recitar versos dels seus. Una dama li va demanar que li escrivís versos en una llibreta. Ell, és clar, ho va fer. I diu, rient: «Em vau mirar de fit a fit, però va ser al cor que em vau tocar»... ai, i diu: «Des de llavors que no he dormit, per més temps que ha degut passar». Que ho sent? I continua...

MARIA LVOVNA (*amb precipitació*): Deixi-ho estar, Semion, no cal que continuï... Ja els conec, aquests versos... Digui'm, que s'hi estarà gaire temps, aquí?

DOSPUNTS: Sí, volia quedar-me a casa del meu nebot fins a la fi dels meus dies... Però no veig que ell tingui gaire intenció de suportar-me fins llavors. I no puc anar enlloc... No tinc ningú, jo... Tinc diners... però no pas res més!

MARIA LVOVNA (*distreta, sense mirar-se'l*): O sigui que és ric de debò?

DOSPUNTS: Doncs en dec tenir prop d'un milió, ja ho veu. Ha, ha, ha! Un milió. Quan em mori, ho deixaré tot a en Piotr... Però em fa l'efecte que això no l'estova. No és gaire amable

amb mi. Sembla que no li interessi res... que no necessiti res...

No l'entenc! Però, és clar, si sap que els diners igualment seran per a ell... Per què s'hauria de preocupar? Ha, ha, ha!

MARIA LVOVNA (*amb més interès*): Ai, pobre!... Hauria de donar els diners a alguna obra social, seria millor, tindria més sentit!

DOSPUNTS: Psè! Ja m'ho va aconsellar un tipus, però no em va caure bé. Era un estafador pèl-roig que es feia passar per liberal... Francament, em sap greu deixar els diners a en Piotr. Per què els vol? Si ja fa prou el fatxada, ara. (*La MARIA LVOVNA riu i en DOSPUNTS se la mira amb atenció.*) De què riu? Que li semblo un ximplet? Doncs no ho soc, no... Només és que no estic acostumat a estar sol. Ai, Déu meu! Sospires i gemegues, i perds el món de vista per una dona... Però, quan hi rumies bé, et sap greu per totes les altres! En canvi... vostè és una bona persona, per cert... (*Riu.*)

MARIA LVOVNA: Gràcies!

DOSPUNTS: No hi ha de què. Gràcies a vostè. Per haver-me dit «pobre»... Ha, ha, ha! Això sí que no m'ho havia sentit a dir mai! Tothom em diu «ric»! Ha, ha, ha! Jo mateix em pensava que era ric... i ara resulta que soc pobre...

IÚLIA FILÍPOVNA (*arriba amb un mocador a les mans*): Que se'n declara, oncle?

DOSPUNTS: On vas a parar! Jo ja només practico el respecte... Fes-me un nus ben bonic... I aniré a menjar alguna cosa per aguantar la tornada...

IÚLIA FILÍPOVNA: Oh... que bé que li queda!

DOSPUNTS: Mentidera! Tinc una cara molt masculina. Anem a menjar alguna cosa. Tota l'estona que et vull preguntar això: no t'estimes el teu marit, oi?

IÚLIA FILÍPPOVNA: Li sembla que se'l pot estimar?

DOSPUNTS: I per què t'hi vas casar?

IÚLIA FILÍPPOVNA: Es feia l'interessant...

DOSPUNTS (riu fort): Ai, tu mateixa!...

Se'n van tots tres al fons de l'escenari. Fan soroll i riuen, fluix però sense parar. Per l'esquerra entren en BÀSSOV, borratxo, en XALÍMOV, en DUDAQOV i en VLAS. L'últim va cap al fons de l'escenari, els altres tres al fenc.

ZÀMISLOV (crida des del bosc): Amics! És hora de tornar cap a casa!

BÀSSOV: Hi ha uns paratges meravellosos per aquí, oi, Iàkov? Un bona excursió, eh?

XALÍMOV: Però si t'has quedat aquí escarxofat, assegut... bevent com una esponja...

Al fons, la SÓNIA nua el mocador al cap d'en DOSPUNTS. Riures. En ZÀMISLOV surt del bosc arran de les estovalles amb menjar, agafa una ampolla de vi i gots i es dirigeix cap a en BÀSSOV. Darrere seu, en DOSPUNTS, que aparta la SÓNIA amb les mans.

BÀSSOV (deixant-se caure al fenc): Doncs ja torno a seure... Per gaudir de la natura s'ha d'estar assegut... La natura... el bosc, els arbres, el fenc... estimo la natura! (Amb veu trista:) I estimo la gent... Estimo el meu pobre, immens i absurd país... la meva Rússia! Us estimo a tots i a tot!... Tinc l'ànima tendra com un préssec! Iàkov, aprofita-ho, això, que és una bona comparació: «L'ànima tendra com un préssec»!

XALÍMOV: D'acord, l'aprofitaré!

SÓNIA: Semion, permeti'm!

DOSPUNTS: Sí, ara! S'ha burlat d'un vell... M'he ofès... Ha, ha!

BÀSSOV: Ai, el vi! Posi-me'n. Que bo! Que bé, amics! La vida és una ocupació fantàstica... per a qui se la mira amb amistat i senzillesa... Cal prendre's la vida amb amistat, amb confiança... Cal mirar-la a la cara amb ulls de nen, amb una mirada senzilla, i llavors tot va d'allò més bé. (*En DOSPUNTS, prop de la soca, riu de les paraules d'en BÀSSOV.*) Amics! Mirem-nos els cors amb ulls clars, de nen, i no necessitarem res més. L'oncle se'n riu... Ha pescat una perca jove i alegre... i jo l'he agafada i l'he tornada al seu medi natural. Perquè soc panteista, això és així! També estimo les perques... i va l'oncle i enfonsa el seu barret!

XALÍMOV: Parles massa, Serguei!

BÀSSOV: No jutgeu i no sereu jutjats... Jo no parlo pitjor que tu... Tu parles bé i jo també parlo bé! Sento la veu de la Maria Lvovna... Una dona excepcional... digna del més gran respecte!

XALÍMOV: Doncs a mi no em cau bé, aquesta metralladora... No soc gaire admirador de les dones que són dignes de respecte...

BÀSSOV (*alegre*): Això és veritat! Les dones que no són dignes de respecte són molt millor que les altres, això és així!

DOSPUNTS: Què diu aquest, ara? El que podríem dir que està casat amb una reina...

BÀSSOV: La meva dona? La Vària? Oh! És una purista... una puritana! És una dona excepcional, fantàstica! Però tan avorrida! Llegeix molt i sempre cita algun apòstol... Brindem per ella!

XALÍMOV: Una conclusió del tot inesperada! I, d'això, la Maria Lvovna...

BÀSSOV (*interrompent-lo*): Saps que té una història amb el meu secretari? De veritat! He vist com se li declarava!

DOSPUNTS: Hm... potser seria millor no parlar-ne, d'això...
(*S'aparta.*)

BÀSSOV: Oh, i tant! És un secret!

KALÉRIA (*s'acosta*): Serguei! Que has vist la Vària?

BÀSSOV: Mira, la meva germana! La meva estimada poetessa... Iàkov, t'ha llegit els seus poemes? Oh, els has de sentir, són fantàstics! Tot és tan elevat! Els núvols... les muntanyes... els estels...

KALÉRIA: Estàs borratxo, oi?

BÀSSOV: Un gotet de no res.

ZÀMISLOV: D'aquesta ampolla.

XALÍMOV: M'interessen molt les seves provatures poètiques, Kaléria.

KALÉRIA: I si ara m'ho prenc seriosament i li porto quatre llibretes gruixudes?

XALÍMOV: No em vulgui espantar... que no soc poruc...

KALÉRIA: Ja ho veurem.

IÚLIA FILÍPPOVNA (*canta al bosc*): És hora de tornar... a casa!

La KALÉRIA s'aparta cap a la dreta, es troba amb la SÓNIA. En ZÀMISLOV segueix la veu de la IÚLIA FILÍPPOVNA. En BÀSSOV li fa l'ullet quan ja se n'ha anat, s'ajup i li diu alguna cosa a l'orella a en XALÍMOV, queriu.

KALÉRIA: Anem cap a casa?

SÓNIA: Sí, estem tots cansats...

KALÉRIA: Quan surto de casa, sempre m'acompanya una esperança vaga... Però torno a casa sola... No li passa això?

SÓNIA: No.

KALÉRIA: Li passarà.

SÓNIA (*rient*): No sé per què però tinc la sensació que li agrada parlar de coses tristes.

KALÉRIA: Ah, sí? Només vull cobrir aquests ulls clars que té amb l'ombra inquietant d'un pensament... Tot sovint veig que va amb gent bruta i malgirbada... Em té admirada el seu valor davant de la immundícia de la vida... No li repugna d'estar amb ells?

SÓNIA (*rient*): Només tenen bruta la pell, es pot netejar fàcilment amb sabó.

Se'n van al fons. La conversa deixa de sentir-se.

XALÍMOV: Tens la llengua molt llarga, Serguei... Ves amb compte, que tu també tens dona...

BÀSSOV: Jo?

XALÍMOV: Sí, la natura és preciosa, però per què existeixen els mosquits? On he deixat la manteta?

Se'n va cap a la dreta. En BÀSSOV es treu la mandra i cantusseja alguna cosa. Al fons de l'escenari la SAIXA, la SÓNIA i en PUS-TOBAIKA recullen les coses. A la banda esquerra, prop de la pila de fenc, apareix la VARVARA amb un pom de flors a les mans.

VLAS (*al bosc*): Qui vol venir amb barca?

BÀSSOV: Vària! Que passeges? Jo estic aquí tot sol. Se n'han anat tots.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Has tornat a beure massa, Serguei...

BÀSSOV: Vols dir que és massa?

VARVARA MIKHÀILOVNA: El conyac et fa molt de mal. Després diràs que et fa mal el cor.

BÀSSOV: Però si sobretot he begut porto... No em jutgis, Vària! Sempre em parles en un to tan dur i cruel, i jo... soc molt tou... Encara estimo amb l'amor tendre d'una criatura... Estimada, seu aquí!... Parlem d'una vegada amb el cor a la mà. Hem de parlar de...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Prou! Ja volen tornar cap a casa... Aixeca't i ves cap a la barca... Vinga, ves-hi, Serguei!

BÀSSOV: Molt bé, ja hi vaig! Cap a on he d'anar? Cap allà? Doncs me n'hi vaig...

Se'n va, trepitjant amb massa força. La VARVARA el segueix amb la mirada. Té l'expressió severa. Mirant a la dreta, veu en XALÍMOV, que se li acosta a poc a poc i li somriu afablement.

XALÍMOV: Fa cara d'esgotada, i els ulls tristos... Que està cansada?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Una mica.

XALÍMOV: Jo estic molt cansat... Cansat de veure aquesta gent...

I de veure-la a vostè entremig... Perdoni'm!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Per què?

XALÍMOV: Potser les meves paraules no li han semblat correctes...

VARVARA MIKHÀILOVNA: L'hi hauria dit...

XALÍMOV: La miro mentre vostè camina en silenci entre aquesta multitud sorollosa, i els seus ulls, callats, pregunten... I el

seu silenci és per a mi més eloqüent que les paraules... Perquè jo també he patit el fred i la càrrega de la solitud...

SÓNIA (*crida*): Mare! Vens amb barca?

MARIA LVOVNA (*des del bosc*): No, aniré a peu.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*li allarga una flor a en XALÍMOV*): La vol?

XALÍMOV (*fent-li una reverència i somrient*): L'hi agraeixo. Conservo gelosament les flors que se'm donen d'una manera tan amistosament senzilla. (*En VLAS, des del bosc, a la dreta: «Ei, sereno, on són els altres rems?».*) Posaré aquesta flor en algun llibre... I, si alguna vegada l'obro i la veig, me'n recordaré de vostè... És ridícul? Massa sentimental?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*fluix, acotant el cap*): Continüï...

XALÍMOV (*mirant-la amb curiositat a la cara*): Deu estar molt trista entre aquesta gent que, d'una manera tan tràgica, són incapços de viure.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ensenyi'ls a viure millor!

XALÍMOV: No tinc la pretensió dels mestres... Soc un estrany, un observador solitari de la vida... No sé parlar en veu alta, les meves paraules no despertarien la valentia en aquesta gent. En què pensa?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Jo? Hi ha idees... que ens aparten dels altres... Hauríem d'eliminar-les des del començament...

XALÍMOV: Llavors la seva ànima seria un cementiri... No, no ha de tenir por d'apartar-se dels altres... Cregui'm, des de la distància l'aire és més net i transparent, tot és més clar i més definit...

VARVARA MIKHÀILOVNA: L'entenc... i em poso tan trista com si algú molt proper hagués agafat una malaltia incurable...

Se sent soroll a la dreta.

XALÍMOV (*sense escoltar la VARVARA*): Si sabés... com n'estic sent, de sincer!... Potser no em creurà, però igualment l'hi diré: davant seu vull ser millor, més sincer, més intel·ligent...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Gràcies...

XALÍMOV (*besant-li la mà, commogut*): Quan estic a prop seu, tinc la sensació... que estic a les portes d'una felicitat desconeguda, profunda com el mar... Que té una força màgica que pot atraure un home, com un imant pot atraure el ferro... I se'm desperta una idea agosarada i boja... Em sembla que si vostè... (*S'interromp, mira al seu voltant. La VARVARA se'l mira.*)

VARVARA MIKHÀILOVNA: Que si jo... què?

XALÍMOV: Varvara... No es burlarà de mi? Vol que l'hi digui?

VARVARA MIKHÀILOVNA: No... ja l'he entès... No és un seductor gaire hàbil...

XALÍMOV (*alterat*): No, no m'ha entès!... Vostè...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*senzilla, trista, a mitja veu*): Com l'estimava, quan llegia els seus llibres... Com l'esperava! Em feia l'efecte que era tan... lluminós... Semblava que ho entengués tot... Això és el que vaig pensar quan el vaig veure en una vetllada literària... Jo tenia disset anys... i, des d'aquell moment fins que ens hem trobat, la seva imatge ha viscut en el meu record com un estel, tan brillant... com un estel!

XALÍMOV (*amb veu sorda, acotant el cap*): Escolti'm... Deixi-ho estar! Disculpi'm...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Quan m'ofegava la vulgaritat, m'ima-

ginava la seva imatge i tot em semblava més fàcil... Tenia alguna esperança...

XALÍMOV: Cal ser generós... cal ser comprensiu...

VARVARA MIKHÀILOVNA: I per fi ha aparegut... i és igual que els altres! Idèntic... És horrorós! Digui'm, què li ha passat? No em digui que és impossible conservar la força de l'esperit!

XALÍMOV (*excitant-se*): Si us plau! Per què m'aplica unes exigències i unes mesures diferents de les dels altres? Tots vosaltres... viviu com voleu... Jo, en canvi, com que soc escriptor, he de viure com vosaltres voleu!

VARVARA MIKHÀILOVNA: No cal que parli així! No! Llenci la meva flor!... L'hi he donada perquè el tenia pel millor dels homes! Llenci-la... (*Se'n va de pressa.*)

XALÍMOV (*seguint-la amb la mirada*): Merda!... (*Rebrega la flor.*) Escurçó!

Nerviós, eixugant-se la cara amb un mocador, va cap al mateix lloc que la VARVARA. En DUDAKOV i l'OLGA surten de pressa del bosc per l'esquerra.

ZÀMISLOV (*canta al bosc*): «Oh, nit, vine i cobreix-ho tot...».

IÚLIA FILÍPOVNA (*respon*): «...amb aquest vel teu transparent...».

VLAS (*al bosc*): Però seieu d'una vegada!

DUDAKOV: Ai... per poc no fem tard...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Estic tan cansada! El meu Kiril... no has d'oblidar mai aquest dia...

DUDAKOV: Ni tu... les teves promeses... de contenir-te més...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Estimat! Estic tan contenta... Ara la nostra vida no serà tan fosca...

Passen de llarg. En PUSTOBAIKA entra per la dreta amb un cistell i busca alguna cosa per terra.

PUSTOBAIKA: Ai, com ho heu deixat tot... Només deixeu porqueria i escombraries... No feu més que fer malbé la terra!... (*Surt per l'esquerra.*)

IÚLIA FILÍPOVNA (*al bosc*): Qui falta?

SÓNIA: Mare, hola!

BÀSSOV: Hola, mare!

MARIA LVOVNA (*surt per l'esquerra, fa cara de cansada i té la mirada distreta*): Soc aquí, Sónia!

SÓNIA (*apareix corrents*): Anem, mare, anem! Però què tens?

MARIA LVOVNA: No res... Aniré a peu... Ves, digue'ls que no m'esperin. Ves...

SÓNIA (*corrent a una banda i posant-se una mà al costat de la boca, crida*): No ens espereu, aneu tirant! Tornarem a peu... Què? Fins ara!

DOSPUNTS (*des del bosc*): Us cansareu!

SÓNIA: Adeu!

MARIA LVOVNA: Per què no has anat amb ells?

SÓNIA: Doncs perquè m'he quedat amb tu...

MARIA LVOVNA: Au, som-hi...

SÓNIA: No, seurem una estona... Estàs deprimida, mare? La meua estimada mare! Seu... així. Deixa'm que t'abraci... així... I ara digue'm què et passa...

Des del bosc arriben sorolls, riures i cridòria.

IÚLIA FILÍPOVNA (*des del bosc*): No mogueu la barca!

ZÀMISLOV (*des del bosc*): Va, no canteu!... Que toquin!

BÀSSOV (*des del bosc*): Endavant la música!

Se sent com afinen la guitarra i la mandolina.

VLAS (*des del bosc*): Fora amarres!

MARIA LVOVNA: Sónia!... Filla meva! Si sabessis!...

SÓNIA (*senzilla*): Si ja ho sé!

MARIA LVOVNA: Tu no saps res!...

SÓNIA: Marona meva! Recordes que, de petita, quan no entenien una lliçó plorava com una bleada i tu venies, em posaves el cap contra el teu pit, així, i em cantaves: (*canta:*) «Non-non, non-non, marona non-non»... Ara em sembla que ets tu qui no ha entès la lliçó... Si l'estimes...

En DOSPUNTS riu fort.

MARIA LVOVNA: Sónia! Calla... Com ho saps?

Toquen la guitarra i la mandolina.

SÓNIA: Xxt! Jeu tranquil·la... «Non-non, non-non, marona non-non»... Tinc una mare molt intel·ligent, em va ensenyar a pensar d'una manera senzilla i clara... És un noi fantàstic, mare, no el rebutgis! A les teves mans encara serà millor. Ja has fet una bona persona, perquè jo no soc ximpleta del tot, oi, mare? Doncs ara pots fer-ne una altra...

MARIA LVOVNA: Filla meva, això és impossible!

SÓNIA: Xxt! Serà com el meu germà... És un bèstia, però tu

L'estovaràs, tens tanta tendresa... L'ensenyaràs a treballar amb amor, com ho fas tu, tal com em vas ensenyar a mi. Serà un bon amic meu... i viurem molt bé... Primer tots tres... i després tots quatre... perquè, mare, em casaré amb aquest pallasso d'en Maksim... L'estimo, mare, és tan bo!

MARIA LVOVNA: Sònia, filla meva, seràs feliç! Sí que ho seràs!...

SÓNIA: Jeu i escolta! Ell i jo acabarem els estudis i farem una vida tranquil·la, clara i bona! Serem quatre, mare, quatre persones valentes i honrades!...

MARIA LVOVNA: Alegria, felicitat de la meua vida! Serem tres: tu, el teu marit i jo. I ell... si ell és amb nosaltres... serà com un germà per a tu... i com un fill per a mi.

SÓNIA: I viurem bé tota la vida! Ho farem tot bé! De moment descansa, mare, i no ploris! «Non-non, non-non, marona non-non»... *(Les llàgrimes trenquen la veu de la SÓNIA. De lluny, amb prou feines se senten la guitarra i la mandolina.)*

Téló.

Acte quart

Decorat de l'acte segon. Tard, el sol ja s'ha post. Sota els pins, en BÀSSOV i en SÚSLOV juguen a escacs. La SAIXA para la taula de la terrassa per sopar. De la banda dreta, des del bosc, arriben els roncs d'un gramòfon. La KALÉRIA, dins de casa, toca una melodia trista al piano.

BÀSSOV: El nostre país necessita, més que cap altra cosa, homes de bona voluntat. Un home de bona voluntat és un evolucionista, no té mai pressa...

SÚSLOV: Et mato l'alfil...

BÀSSOV: Mata'm l'alfil... Un home de bona voluntat... canvia les formes de vida sense que es noti, de mica en mica, però la feina que fa és ferma com cap altra...

En DUDAQOV surt de pressa de darrere la casa.

DUDAQOV: Hm... la meva dona no és aquí?

BÀSSOV: La seva, no! Segui una estona, doctor...

DUDAQOV: No puc... Tinc pressa... He de deixar a punt per publicar l'informe sobre ensenyament...

BÀSSOV: Ja fa dos anys que el deixa a punt, oi?

DUDAKOV (*sortint*): Si resulta que només hi treballa jo! De gent, molta, però ni un que treballi! Com pot ser?

BÀSSOV: Un tipus ben ridícul, aquest doctor.

SÚSLOV: Mou...

BÀSSOV: Sííí... moc! Doncs deia que s'ha de tenir bona voluntat.

La misantropia, amic meu, és un luxe innecessari... Ara fa onze anys que vaig arribar aquí... Per tota fortuna, duia una cartera i una estora. La cartera era buida, l'estora era prima.

I jo també era prim...

SÚSLOV: Escac a la reina.

BÀSSOV: Ah! Dimonis! Però com he pogut badar tant amb el teu cavall?

SÚSLOV: Si filosofes, perds...

BÀSSOV: I tant, i tant... que diuen els ases.

Es concentren en la partida. En VLAS i la MARIA LVOVNA surten del bosc per la dreta sense veure els jugadors.

MARIA LVOVNA (*fluix*): Amic meu estimat! Cregui'm... Aviat li passarà, tot això... aviat. I llavors m'ho agrairà des del fons del cor!

VLAS (*fort*): És molt dur per a mi, molt dur!

En BÀSSOV para l'orella i fa un gest de silenci a en SÚSLOV.

MARIA LVOVNA: Vagi-se'n... Vagi-se'n ara mateix, amic! Li prometo que li escriuré... Treballi, trobi el seu lloc a la vida... Siguí valent i no cedeixi mai davant les petites coses de cada

dia. És bo i jo l'estimo. Sí, sí, l'estimo. *(En BÀSSOV obre uns ulls com unes taronges. En SÚSLOV se'l mira somrient.)* Però això no li serveix de res i a mi em fa por... No tinc cap vergonya d'admetre-ho: em fa por! Aviat superarà la seva atracció, però jo... l'estimaria més i amb més força com més temps passés... I tot plegat acabaria d'una manera molt ridícula, fins i tot vulgar... Sigui com sigui, d'una manera molt trista per a mi...

VLAS: No, l'hi juro...

MARIA LVOVNA: No cal que juri res...

VLAS: Passarà l'amor, però quedarà el respecte...

MARIA LVOVNA: Això és poca cosa per a una dona que estima... I encara una altra cosa, amic meu: em fa vergonya fer la meva vida... Potser és ridícul, potser és monstruós, però en els nostres dies em sembla vergonyós fer la nostra vida. Au, amic meu, vagi-se'n i recordi que, en els moments difícils, quan necessiti un amic, ha de venir-me a veure... El rebré com a un fill, com a un fill que estimo amb tendresa... Adeu!

VLAS: Doni'm la mà... Vull agenollar-me davant seu... Com l'estimo! Tinc ganes de plorar... Adeu!

MARIA LVOVNA: Adeu, amic meu estimat! I recordi el meu consell: no ha de tenir por de res... No se sotmeti mai a res... mai!

VLAS: Me'n vaig... amor meu! El meu primer i més pur amor! Gràcies. *(La MARIA LVOVNA se'n va cap al bosc per la dreta. En VLAS va cap a casa. Veu en BÀSSOV i en SÚSLOV i s'adona que ho han sentit tot. S'atura. En BÀSSOV s'aixeca, el saluda i es disposa a dir alguna cosa. En VLAS se li acosta.)* A callar! A callar! Ni una sola paraula! Ni se li acudeixi! *(Se'n va a casa.)*

BÀSsov (*confús*): Que dur!

SÚSLOV (*rient*): Què, t'ha fet por?

BÀSsov: No, home! Això? Ja ho sabia, però aquesta... aquesta noblesa... Ai, quina gràcia!

Riu fort. La IÚLIA FILÍPPOVNA i en ZÀMISLOV venen pel camí de la casa dels Súslov. La IÚLIA FILÍPPOVNA s'acosta al seu marit i en ZÀMISLOV entra a casa.

SÚSLOV: Però si ho ha fet expressament per poder-lo tenir ben lligat...

BÀSsov: Ai, Déu meu! És per morir-se de riure!

SÚSLOV (*sorrut*): És molt astuta... A mi m'ha fet una bona porcada. Saps, el meu oncle, seguint un consell d'ella, ha donat la seva fortuna a...

IÚLIA FILÍPPOVNA: Piotr, t'ha vingut a veure en...

BÀSsov (*interrompent*): No, abans demani-li què ha passat!

SÚSLOV: Qui ha vingut?

IÚLIA FILÍPPOVNA (*a en BÀSsov*): Què ha passat? (*Al marit:*) No sé quin contractista... Diu que és una cosa urgent, que s'ha enfonsat no sé què a no sé on.

SÚSLOV (*se'n va de pressa*): Però quina bajanada!

BÀSsov: Imagini-s'ho, estimada... El seu marit i jo érem aquí asseguts i, de sobte, la Maria Lvovna... (*riu fort*) apareix... i ells... tenen una història!

IÚLIA FILÍPPOVNA: Qui? El meu marit i la Maria Lvovna? (*Riu.*)

BÀSsov: En Vlas! El pallasso amb aquesta...

IÚLIA FILÍPPOVNA: Ah, és això! Però si això, gràcies a aquesta llengua seva, ja fa temps que ho sabem tots...

BÀSsov: Sí, és clar, però és que... hi ha alguns detalls que...

De darrere la casa surten en DOSPUNTS amb paquets a les mans i en RIÜMIN.

DOSPUNTS: Hola a tothom! Què, la Varvara és a casa? Mireu qui porto.

BÀSsov: Apa! Acabat de tornar de llargs viatges... Com està? Més guapo, més moreno... una mica més prim, això sí... D'on ve?

RIÜMIN: Del sud. He vist el mar per primer cop... Hola, Iúlia!

IÚLIA FILÍPOVNA: És veritat que esteu més guapo, Pàvel. Potser també me n'aniré cap al mar, jo...

DOSPUNTS: Vaig cap a dins... (*Se'n va.*) Neboda, t'he dut bombons per acomiadar-me de tu.

BÀSsov: He vist el mar... i amb els ulls fits
i assedegats l'he mesurat.
I la força del meu esperit
dret davant seu he comprovat...

I què? Va, entri a casa, la meva dona estarà contenta!

RIÜMIN: Doncs molt bé! Però diria que només la música és capaç de reproduir la bellesa i la immensitat del mar. Davant seu, igual que davant de l'eternitat, l'home se sent com una brossa petita i insignificant.

De darrere la casa surt la VARVARA.

BÀSsov: Ja recullo jo els escacs. Varvara, ha arribat en Pàvel, que ho sabies?

VARVARA MIKHÀILOVNA: És a casa?

BÀSSOV (*acostant-se-li*): Sí, i em sembla que ha ampliat molt la seva reserva de paraules boniques... Vària, si ho sabessis! Estava aquí assegut jugant amb el Súslov i, de cop, la Maria Lvovna i en Vlas... saps què vull dir? Que s'entenen! (*Riu.*) I tu m'havies dit que no. Doncs sí, és ben bé això!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Prou, Serguei! Em fa por que acabis dient alguna vulgaritat...

BÀSSOV: Vària! Però si encara no he dit...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Et vaig demanar que no fiquessis el nas en la relació de la Maria Lvovna i mon germà i ho vas haver de xerrar a tothom... De debò que no veus el mal que fas?

BÀSSOV: Au, ja hi som! És que no es pot parlar de res amb tu, eh...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Exacte, el que has de fer és parlar menys i, si més no una vegada, fixar-te una mica en el que fas i parar atenció al que diuen de tu, Serguei...

BÀSSOV: El que diuen de mi? Jo estic per sobre de les xafarderies... Que diguin tot el que vulguin! El que em sorprèn és que tu, Vària, la meva dona...

VARVARA MIKHÀILOVNA: L'honor de ser la teva dona no és tan gran com et penses... A més a més, és un honor força feixuc de carregar...

BÀSSOV (*indignat*): Varvara, però què dius? Per què em parles així?

En DOSPUNTS i en VLAS surten a la terrassa.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Dic el que penso... i ho dic tal com ho sento.

BÀSSOV: Doncs jo et demano que me'n donis explicacions.

VARVARA MIKHÀILOVNA: D'acord, després te'n donaré.

En BÀSSOV entra a casa rondinant. En VLAS el segueix amb una mirada de malvolença i s'asseu al graó del capdavall de l'escala que baixa a la terrassa.

DOSPUNTS: Varvara, li he dut bombons.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Moltes gràcies!

DOSPUNTS (*s'asseu al mateix graó que en VLAS*): He dut bombons a totes les senyores... perquè no em tinguin rancúnia, per tenir-les contentes, ja m'entén. Però doni'm el seu retrat!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ai, sí! Ara mateix. (*Entra a casa.*)

DOSPUNTS: I què, senyor Vlas, ens n'anem?

VLAS: De seguida!

DOSPUNTS: Queda menys d'un dia. Sííí! Si poguéssim convèncer la seva germana. Aquí no té res a fer...

VLAS (*lúgubre*): Aquí ningú no té res a fer.

DOSPUNTS: Doncs jo estic content que vingui amb mi. La meva ciutat és petita, molt bonica. Al voltant hi ha bosc i un riu... Tinc una casa enorme, amb deu habitacions. Estossegues en una i ressona a totes. A l'hivern, quan hi ha tempesta de neu, a les habitacions tot retrona. I tant! (*La SÓNIA entra de pressa per la dreta.*) De jove va bé estar sol, sap... De vell, en canvi, val més ser dos... Ha, ha, ha! Ah, la trapella!... Adeu! Me'n vaig demà. Demà passat ja s'haurà oblidat d'aquest vell, com si no hagués existit mai...

SÓNIA: No, no l'oblidaré. Té un cognom tan divertit...

DOSPUNTS: Només per això? Bé, gràcies igualment!

SÓNIA: Que no, oncle, de debò que no l'oblidaré! És senzill i bo. I m'agraden molt les persones senzilles! Que... no ha vist pas la meva mare?

DOSPUNTS: No n'he tingut el plaer.

VLAS: No és a casa. Anem a buscar-la... Potser és a la glorieta del riu.

KALÉRIA: Jo també vindré, si no us fa res...

SÓNIA: I ara!

Se'n van tots tres cap al bosc. En DOSPUNTS els segueix amb la mirada, sospira i cantusseja una cançó. La VARVARA apareix amb una fotografia a les mans. La segueix en RIÜMIN.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Aquí té la meva foto. Quan se'n va?

DOSPUNTS: Demà. Gràcies per la dedicatòria! Ep, amable senyora, l'estimo de debò!

VARVARA MIKHÀILOVNA: I per què m'hauria d'estimar?

DOSPUNTS: Que potser ha d'haver-hi una raó per estimar? L'estimo, i prou!... El veritable amor és com el sol, no se sap què l'aguanta...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Jo tot això no ho sé...

DOSPUNTS: Ja ho veig que no ho sap... Vingui a casa meva. El seu germà m'hi acompanya. Trobaria alguna feina.

VARVARA MIKHÀILOVNA: I què vol que faci? Si no sé fer res!

DOSPUNTS: Perquè no n'ha après, per això no en sap. Però n'aprendrà! En Vlas i jo construirem escoles: una per a nois i una per a noies...

RIÜMIN (*distret*): Perquè la vida tingui sentit, cal fer alguna cosa grossa i important... alguna cosa que deixi empremta per sempre... Cal construir temples!

DOSPUNTS: Ui, això és massa difícil, jo no m'hi veig amb cor! Si ni tan sols les escoles se'm van acudir a mi, sinó a un home bo, sí...

RIÜMIN: Fins i tot a l'escola no ens ofereixen res més que teories contradictòries i especulacions sobre els misteris de la vida...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*empipada*): Senyors! Quin avorriment! Això està tan vist i tan suat...

RIÜMIN (*se'ls mira iriu en silenci i d'una manera estranya*): Sí, ja ho sé. Tot això són paraules mortes, com les fulles de tardor... Les dic sense pensar, per costum... No sé per què... Potser perquè ja ha arribat la tardor... Des que vaig veure el mar, que dins meu no ha deixat de ressonar el so meditatiu de les onades verdes, i en la seva música s'ofeguen les paraules de la gent... Talment gotes d'aigua dins el mar...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Està estrany... Què té?

La KALÉRIA i en VLAS surten del bosc per la dreta.

RIÜMIN (*rient*): No res... de debò.

KALÉRIA: Tocar de peus a terra vol dir tenir fang fins als genolls.

VLAS: Preferiria tocar de peus a l'aire? Faria el que fos per no embrutar-se ni l'ànima ni la cua del vestit? Però qui la necessita, a vostè, tan neteta i fresca?

KALÉRIA: Jo, em necessito!...

VLAS: Error! No es necessita per a res...

KALÉRIA: No vull parlar més amb vostè, és un groller. (*Entra de pressa cap a casa.*)

DOSPUNTS: I què, senyor Vlas? Ja li ha fet mal. Ja està content?

VLAS (*s'asseu al graó de baix, als peus de sa germana*): No la suporto més. (*Escarnint-la:*) Ai, em moro de tristesa... Li he dit: s'ha de viure amb gent i morir sol...

RIÜMIN (*ràpid*): I tant! És cruel, però té raó... sí! És així!

En BÀSSOV i la IÚLIA FILÍPOVNA surten a la terrassa.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*com si parlés per ella mateixa*): La vida passa lluny de nosaltres, i no ens toca els cors... ens remou el pensament i prou...

BÀSSOV: Vària, he disposat que la Saixa pari taula per sopar aquí.

(*En SÚSLOV arriba de pressa de casa seva*): Semion, li hem organitzat un comiat... Beurem xampanyet! És una bona excusa...

DOSPUNTS: Estic emocionat...

SÚSLOV: Iúlia, pots venir un moment...

IÚLIA FILÍPOVNA: Què passa?

En SÚSLOV s'enduu la dona i li diu alguna cosa a l'orella. Ella se n'aparta i s'atura. Ell l'agafa pel braç i se l'enduu cap a la dreta, on parlen en veu baixa una estona. Tornen a la terrassa després que hi hagi tornat a sortir en BÀSSOV.

BÀSSOV: Amics, us ofereixo aquest embotit. Me'l va enviar un client d'Ucraïna... Però on és el meu ajudant? (*Més fluix:*) Que també és l'ajudant del marit de la Iúlia...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*indignada, però fluix*): Serguei, això és horrible!

BÀSSOV (*provocador*): Però si ho sap tothom, Vària! I no sé per què m'has de renyar tant!... Saixa! (*Entra a casa.*)

IÚLIA FILÍPOVNA (*maligna*): Oncle, a en Piotr li ha caigut una de les parets de la presó... i ha esclafat dos obrers!

SÚSLOV (*fent un somriure maliciós*): I se n'alegra!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*esporuguida*): Què dius ara? On ha estat?

SÚSLOV: A la capital del districte.

DOSPUNTS: Felicitats! Ep... nano! Has anat a veure les obres?

SÚSLOV: I tant... Això és el contractista, que és un canalla.

IÚLIA FILÍPOVNA: És mentida! No hi ha anat ni un sol cop...

No té mai temps!

DOSPUNTS: Us clavaria una pallissa, a vosaltres! Quina gent!

Viviu sense fer res...

SÚSLOV (*fent un somriure maliciós*): Doncs em clavaré un tret... i ja hauré fet alguna cosa.

RIÜMIN (*fent que no amb el cap*): No se'l clavarà.

SÚSLOV: I si ho fes?

VARVARA MIKHÀILOVNA: I què, Piotr... els que han quedat esclafats són morts?

SÚSLOV (*lúgubre*): No ho sé... hi aniré demà.

Entra l'OLGA ALEKSÉIÉVNA.

VLAS (*grunyint fort*): Quina vilesa!

SÚSLOV (*ensenyant les dents*): Tranquil, nen, tranquil!

OLGA ALEKSÉIÉVNA (*acostant-se*): Bona nit! Aquí tots ben quiets...

Com els ocells a la tardor... Ja us he vist a tots, avui. Ah, Pàvel!... Que fa gaire que ha arribat?

En SÚSLOV torna a apartar-se amb la seva dona i li diu alguna cosa. Fa cara d'ira. La IÚLIA FILÍPOVNA el saluda amb ironia i torna cap a la terrassa. En SÚSLOV se'n va cap a casa xiulant molt fort. En DOSPUNTS, després de mirar-se la IÚLIA FILÍPOVNA, segueix en SÚSLOV.

RIÜMIN: Avui mateix.

OLGA ALEKSÉIEVNA: I ja és aquí? És un bon amic... Quina xafegor! Aviat arribarà la tardor... Tornarem a la ciutat i, entre parets de pedra, encara serem més lluny i ens farem més estranys els uns als altres...

VLAS (*gruny*): Comencen els plors...

BÀSSOV (*des de la porta de la terrassa*): Pàvel, vingui un momentet!

OLGA ALEKSÉIEVNA (*a en VLAS*): Que no és veritat el que dic?

En RIÜMIN va a veure en BÀSSOV. La KALÉRIA i en XALÍMOV surten a buscar-lo. En VLAS, sense respondre a l'OLGA, s'aixeca i es dirigeix als pins.

XALÍMOV (*avorrit, mandrós*): Esperen que la democràcia ens canviï la vida, però, una pregunta, algú sap quina mena de bèstia és un demòcrata?

KALÉRIA (*emocionada*): Sí, i tant! Té mil cops raó... És una bèstia, un bàrbar! Només té un desig conscient: estar sempre ben tip.

XALÍMOV: I portar unes botes que crepitin.

KALÉRIA: En què creu? En què consisteix el seu culte?

VLAS (*indignat*): I vostè? En què creu? En què consisteix el seu culte?

KALÉRIA (*sense respondre a en VLAS*): La vida ens la canviarà la gent de fe... l'aristocràcia de l'esperit...

VLAS: Qui és aquesta aristocràcia? On és?

KALÉRIA: No vull parlar amb vostè, Vlas! Iàkov, anem cap allà...

Baixen de la terrassa, van cap als avets i s'hi asseuen. Conversen fluix. La KALÉRIA està nerviosa i en XALÍMOV tranquil. Es mou amb mandra, a poc a poc, com si estigués cansat de debò.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*acostant-se a en VLAS*): Avui estàs molt nerviós, Vlas...

VLAS (*fent veu sorda*): Pateixo, Vària...

IÚLIA FILÍPOVNA: Vlas, anem fins al riu...

VLAS: No... em sap greu... no em ve de gust...

IÚLIA FILÍPOVNA: Va, si us plau! Li he de dir una cosa...

VLAS (*de mala gana*): D'acord, som-hi. De què va?

La IÚLIA FILÍPOVNA l'agafa de braçet i li diu alguna cosa en veu baixa mentre caminen cap al fons de l'escenari. La VARVARA puja a la terrassa.

OLGA ALEKSÉIEVNA (*agafant la mà de la VARVARA*): Vària, encara estàs enfadada?

VARVARA MIKHÀILOVNA (*encaboriada*): Si estic enfadada? No.

VLAS (*al fons de l'escenari, en veu alta*): Que vulgar! Si no fos el marit de ma germana...

IÚLIA FILÍPOVNA: Xxt! (*Se l'enduu cap al bosc.*)

VARVARA MIKHÀILOVNA (*espantada*): Déu meu! De què va això?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Segur que la dona de l'enginyer xafardeja. Vària, que ho veig, estàs enfadada! Per una paraula que se'm va escapar en un moment de ràbia...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*encaboriada*): Deixa-ho córrer, t'ho demano! No m'agraden les coses recosides... i aquesta amistat ho està...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*s'aixeca*): Que rancuniosa que ets! És possible que no ho puguis oblidar? I perdonar-me, finalment!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*dura i freda*): Perdonem massa... És una debilitat... I això mata el respecte mutu... Hi ha una persona

a qui he perdonat moltes coses... Ara, als seus ulls, he deixat de significar res...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*després d'una pausa*): Parles d'en Serguei? (*La VARVARA no respon, mou el cap suaument i té la mirada perduda endavant.*) La gent canvia tan de pressa! Recordo quan era estudiant... era tan bon noi! Pobre, però alegre i despreocupat... Un trempat, deien que era els companys... Tu, en canvi, has canviat ben poc: continues sent reflexiva, seriosa i severa... Quan es va saber que us havíeu de casar, recordo que en Kiril em va dir: «Amb aquesta dona, en Bàssov està salvat. Ell és un imprudent i un ordinari, però ella...».

VARVARA MIKHÀILOVNA (*amb senzillesa*): Per què m'ho dius, això, Olga? Perquè m'adoni que no valc res?

OLGA ALEKSÉIEVNA: Vària! Com pots pensar això? Ho he dit per dir... M'ha vingut al cap...

VARVARA MIKHÀILOVNA (*en veu baixa, però clara, com si se sentenciés*): Sí, jo també soc una persona dèbil i miserable. És això el que volies dir? Doncs ja ho sé, Olga, ja fa molt de temps que ho sé.

SAIXA (*des de la terrassa*): Varvara Mikhàilovna, hi ha un senyor que la demana.

La VARVARA entra a casa en silenci.

OLGA ALEKSÉIEVNA (*anant-li al darrere*): Vària, escolta'm, no m'has entès bé!

KALÉRIA (*en veu baixa*): Per a mi, l'home que es pensa que ha descobert la veritat és mort! (*Pausa. En XALÍMOV fuma.*) Digui'm, que té una vida trista?

XALÍMOV: De vegades, molt.

KALÉRIA: Sovint?

XALÍMOV: Alegre, mai. He vist massa coses per poder estar content. I aquesta època també és ben trista, ja l'hi dic ara...

KALÉRIA (*a mitja veu*): La vida de tota persona que pensi és un bon drama.

XALÍMOV: I tant... Digui'm...

KALÉRIA: Què?

XALÍMOV (*s'aixeca*): Sigui sincera: li agraden els meus relats?

KALÉRIA (*animada*): Molt! Sobretot els últims... Són menys realistes, menys crus! Estan plens d'aquella tristesa suau i càlida que embolica l'ànima, com un núvol que emboliqués el sol a l'hora de la posta. N'hi ha pocs que sàpiguen valorar-los, però aquests pocs l'estimen amb bogeria, a vostè.

XALÍMOV (*somrient*): L'hi agraeixo. M'ha parlat de poemes nous... No me'ls llegiria?

KALÉRIA: D'acord. Més tard. (*Pausa. En XALÍMOV assenteix a la KALÉRIA amb el cap i en silenci. En VLAS i la IÚLIA FILÍPOVNA surten pensarosos del bosc per la dreta i s'acosten als pins. En VLAS s'asseu, clava els colzes a la taula i xiula fluix. La IÚLIA FILÍPOVNA entra a casa.*) Ara, si vol.

XALÍMOV: Ara, què?

KALÉRIA (*amb un somriure trist*): Ja no se'n recorda? Que ràpid!

XALÍMOV (*frunzint les celles*): Perdoni... però...

KALÉRIA (*s'aixeca*): M'ha demanat que li llegeixi uns poemes... Vol que els hi llegeixi ara?

XALÍMOV (*de pressa*): I tant, si us plau! Fa un vespre tan meravellós... serà perfecte. I s'equivoca, no me n'havia oblidat... És que estava capficat i no he entès la pregunta.

KALÉRIA (*anant cap a casa*): D'acord... els hi llegiré. Encara que se'gure que no li interessin gens.

XALÍMOV (*seguint-la*): Això no és veritat, cregui'm.

La KALÉRIA puja corrents a la terrassa. En XALÍMOV encongeix les espatlles i fa una ganyota. Mira al seu voltant i veu en VLAS. En SÚSLOV i en DOSPUNTS venen de casa en SÚSLOV. Enfadats, caminen en silenci.

XALÍMOV (*a en VLAS*): Està perdut en els seus somnis?

VLAS (*gens groller*): Xiulo.

Surten a la terrassa l'OLGA, que s'asseu en una butaca de vímet al costat de la barana; en RIÜMIN, dret al seu costat, que escolta alguna cosa que ella li diu en veu baixa, i en BÀSSOV, que s'atura al costat de la taula parada i es mira els entrants. La VARVARA està repenjada en una columna de la terrassa. En ZÀMISLOV és davant seu.

BÀSSOV: Ja hi som tots? I en Vlas? I la Maria Lvovna?

VLAS: Soc aquí.

La IÚLIA FILÍPOVNA surt de la casa, cantussejant molt fluix, i s'asseu en un graó.

ZÀMISLOV: Tots plegats som ben complicats, Varvara.

BÀSSOV (*inclinant-se i traient el cap per sobre la barana*): Perfecte.

Iàkov, ets aquí? Síii!

ZÀMISLOV: Precisament la complexitat de la nostra psicologia

és el que ens converteix en les millors persones del país, és a dir, en la intel·ligència, i vostè...

En DOSPUNTS s'escolta en ZÀMISLOV. En SÚSLOV, després de mirar-se l'orador, se'n va cap a sota els pins, on seuen en XALÍMOV i en VLAS en silenci. La MARIA LVOVNA i la SÓNIA entren per la dreta, des del fons de l'escenari.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*nerviosa*): Nosaltres no som intel·lectuals! Som una altra cosa... Som estiuejants a la nostra terra... una mena de gent de pas. Anem amunt i avall, busquem llocs on s'estigui bé... no fem res de res i parlem tant que fem fàstic.

BÀSSOV (*burlata*): Ara mateix demostres l'exactitud de les teves paraules d'una manera especialment brillant.

Apareix la KALÉRIA amb un quadern a la mà, s'atura a la vora de la taula i escolta.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*encara més nerviosa*): Hi ha tantes mentides en les nostres converses! Per amagar-nos els uns als altres la nostra baixesa espiritual, ens disfressem amb frases boniques, amb parracs barats que traiem dels llibres... Parlem de la tragèdia de la vida sense coneixe-la, ens agrada lamentar-nos, queixar-nos, gemegar...

En DUDAQOV s'acosta a la terrassa i s'atura de manera que la seva dona no el vegi.

RIÜMIN (*neguitós*): Siguem justos! El lament d'un home és bonic. És molt cruel dubtar de la sinceritat dels gemecs dels homes, Varvara.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ja n'hi ha prou, de queixes! Tingueu el valor de callar! Heu de callar les vostres petites misèries! Perquè bé que sabem callar quan estem contents de viure, oi? Tots nosaltres ens cruspim sols el nostre petit tros de felicitat. El patiment, en canvi, la més insignificant esgarrinxada al cor, la traïem a passejar, l'ensenyem a tot-hom i cridem i plorem perquè el món sencer conegui el nostre dolor! Traïem de casa nostra les escombraries i les escampem per l'aire de la ciutat... de la mateixa manera que arrenquem de les nostres ànimes tot el que és dolent, tot el que ens fa patir, i ho llancem sota els peus dels qui ens envolten. Estic segura que centenars i milers de persones sanes moren enverinades i eixordades pels nostres laments i els nostres gemecs... Qui ens ha donat el dret pervers d'enverinar la gent amb la terrible visió de les nostres nafres?

Pausa.

VLAS (*a mitja veu*): Bravo, Vària!

DOSPUNTS: Molt ben dit! De debò!

La MARIA LVOVNA acaricia en silenci la mà de la VARVARA. En VLAS i la SÓNIA també són a prop seu. En RIÜMIN, nerviós, sacseja el cap.

RIÜMIN: Demano la paraula! Deixeu-me dir... la meva última paraula!

KALÉRIA: Ha de tenir el valor de callar...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*a en BÀSSOV*): Com ha après a parlar... que valenta... que directa!...

BÀSSOV: Sí, ha pres la paraula la somera de Balaam... (*A mitja paraula es tapa la boca amb la mà, esporuguit. La VARVARA, pertorbada, no ha sentit l'estirabot del seu marit, però els altres sí. En ZÀMISLOV baixa de pressa les escales, va cap als pins i riu fort. En XALÍMOV somriu i sacseja el cap amb reprovació. En VLAS i la SÓNIA es miren en BÀSSOV amb menyspreu. La resta fan veure que no s'han adonat de res. Després de comentaris tallats, suscitats per les paraules de la VARVARA, es fa un silenci incòmode. En SÚSLOV estossega mentre riu. La VARVARA, que s'adona que hi ha alguna cosa que no va bé, mira al seu voltant desconcertada.*)

VARVARA MIKHÀILOVNA: Dec haver dit alguna cosa... Potser alguna cosa massa directa, massa grollera? Per què esteu tots tan estranys?

VLAS (*fort*): No has estat tu qui ha deixat anar una grolleria...

OLGA ALEKSÉIEVNA (*amb aire innocent*): Què us passa a tots?

MARIA LVOVNA (*de pressa i fort*): Vlas, si us plau, deixa-ho córrer. (*Comença a parlar per dissimular l'estirabot d'en BÀSSOV. Després s'hi recrea i parla amb energia i enardiment. En XALÍMOV, en SÚSLOV i en ZÀMISLOV manifestament no l'escolten. En DUDAKOV mou el cap, assentint. En BÀSSOV se la mira amb agraiment i fa gestos perquè els altres l'escoltin.*) Hauríem de ser d'una altra manera! Som fills de bugaderes i de cuineres, som fills de gent treballadora i sana... Hauríem de ser d'una altra manera! Perquè mai abans al nostre país no hi havia ha-

gut gent instruïda que hagués tingut lligams de sang amb les masses populars... Aquest lligam de sang hauria d'alimentar en nosaltres el desig ardent de transformar, d'il·luminar, de fer més grans les vides dels qui ens són propers, dels qui es passen els dies treballant, ofegats en la foscor i el fang... I no hauríem de voler transformar-los les vides per llàstima o per compassió... Hauríem de fer-ho per nosaltres mateixos... per poder escapar-nos d'aquesta maleïda solitud... per deixar de veure el precipici que ens separa a nosaltres, que som aquí dalt, dels qui, allà baix, ens són propers... el precipici que fa que ens vegin com a enemics, com a gent que viu del seu treball! Ens van enviar al capdavant per tal que els trobéssim el camí cap a una vida millor... i nosaltres ens n'hem separat, ens hem perdut i ens hem immers en la solitud... una solitud per la qual vagem amb ànsia, amb el cor dividit... Aquest és el nostre drama! Però l'hem provocat nosaltres... i ens mereixem tot el que ens tortura! Tens raó, Vària! No tenim cap dret d'atapeir la vida amb els nostres gemecs.

Cansada de l'excitació, s'asseu al costat de la VARVARA. Silenci.

DUDAKOV (*mirant-se'ls a tots*): Sí!... I tant! És veritat!

OLGA ALEKSÉIEVNA (*de pressa*): Ets aquí? Vine...

XALÍMOV (*aixecant-se una mica el barret*): Ha acabat, Maria Lvovna?

MARIA LVOVNA: Sí.

OLGA ALEKSÉIEVNA (*s'enduu el marit cap a un racó de la terrassa*):

Ho has sentit? Ho has entès? Quin imbècil, aquest Bàssov!

DUDAKOV (*a mitja veu*): Per què en Bàssov?

Moviment general a la terrassa. La VARVARA se'ls mira a tots. Encara no hi ha la seguretat que l'estirabot d'en BÀSSOV s'hagi dissimulat i oblidat.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Xst! Més flux! La Varvara estava dient totes aquelles coses horribles i ell li ha dit somera de Balaam.

DUDAKOV: Però quin inútil! Escolta, Olga, a casa...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Espera't! La Kaléria ens vol llegir un poema. No, si tampoc n'hi ha per tant, està bé! La Varvara s'ha tornat tan orgullosa.

En RIÜMIN, abatut, baixa de la terrassa i s'hi passeja a prop.

XALÍMOV: Amics, la Kaléria ha acceptat amablement de llegir-nos els seus poemes...

BÀSSOV: Llegeix, estimada, corre!

KALÉRIA (*torbada*): D'acord, ara els llegeixo... d'acord.

XALÍMOV: Agafi una cadira.

KALÉRIA: No em caldrà. Vària, a què ve tot això? Tot aquest interès pels meus poemes m'horroritza...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Doncs no ho sé. És clar que algú n'ha dit una sense gaire tacte i que tots miren de tapar-ho.

KALÉRIA: Au, doncs, llegiré. El meu poema correrà la mateixa sort que les teves paraules, Vària. El pantà sense fons de la nostra vida tot s'ho empassa...

Empesos per l'alè de la tardor,
cauen bells flocs de blanca neu nevada,

lents, des de les altures de fredor,
petites flors de neu inanimada...
Passegem els bells flocs per 'questa terra
tota bruta, malalta i esgotada,
i en tapen la brutícia i la desferra
amb una capa pura i immaculada...
Petits ocells negres i consirosos...
Arbres i matolls que no fan remor...
Els petits flocs blancs i silenciosos
cauen de les altures de fredor...

Pausa. Tots miren la KALÉRIA, com si esperessin alguna cosa més.

XALÍMOV: Que bonic!

RIÜMIN (*pensarós*): «...cauen bells flocs de blanca neu nevada...
petites flors de neu inanimada...».

VLAS (*excitat*): Jo també faig poemes i també vull recitar-los!

DOSPUNTS (*riu fort*): Doncs vinga!

XALÍMOV: Una competició interessant!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Vlas, vols dir que cal?

ZÀMISLOV: Si és divertit, és imprescindible!

MARIA LVOVNA: Estimat! Deixa'm que t'ho recordi: has de ser
tu mateix!

Tots miren la cara excitada d'en VLAS. Tòthom calla.

VLAS: Amics! Vull demostrar-vos que fàcil i senzill que és em-
brutar el cap del proïsme amb uns quants versos... Atenció!
(*Recita alt i clar, desafiant:*)

Petites personetes avorrides
passegen per la meva terra pàtria,
passegen cercant llocs, molt deprimides,
on poder eludir la vida diària.
Només volen una sort baratona,
comoditat, silenci i bon menjar,
i es queixen i gemeguen molta estona,
covards i mentiders per educar.
Amb les idees curtes que han robat...
I amb paraules de moda faciletetes...
S'arrosseguen lentes des del forat,
ombres sense color, les personetes.

En acabar, resta immòbil i es mira, l'un darrere l'altre, en XALÍMOV, en RIÜMIN i en SÚSLOV. Pausa. Tothom està incòmode. La KALÉRIA s'arronsa d'espatlles. En XALÍMOV encén un cigarret a poc a poc. En SÚSLOV està molt excitat. La MARIA LVOVNA i la VARVARA s'acosten a en VLAS com si temessin alguna cosa.

DUDAKOV (*fluix, però clar*): Això ha estat terriblement encertat.
Sabeu... és del tot veritat!

IÚLIA FILÍPOVNA: Bravo! M'ha agradat!

DOSPUNTS: Au, els has ben tombat!... Ai, noi... el meu càndid amic!

KALÉRIA: És groller... és malvat... Quina intenció té?

ZÀMISLOV: No fa gens de gràcia... Gens ni mica!

XALÍMOV: A tu t'ha agradat, Serguei?

BÀSSOV: A mi? Doncs... mira... la rima és molt fluixa, és clar... però... com a broma...

ZÀMISLOV: És massa seriós per ser una broma.

IÚLIA FILÍPOVNA (*a en XALÍMOV*): Ai, que bé que feu comèdia!

SÚSLOV (*amb bilis*): Ara em permetrà que aquesta personeta avorrida li respongui a això... A aquest... perdoni'm, però és que no sé quin nom donar a aquest tipus de creació. Vlas, no li respondré a vostè... Em dirigiré directament a la font de la seva inspiració... A vostè, Maria Lvovna!

VLAS: Això què representa? Vagi amb compte!

MARIA LVOVNA (*orgullosa*): A mi? Que estrany... però l'escoltaré.

SÚSLOV: No és pas estrany... Sé perfectament que és la musa d'aquest poeta.

VLAS: No sigui vulgar!

IÚLIA FILÍPOVNA (*amb suavitat*): Si no és vulgar, no pot dir res.

SÚSLOV: Us demanaria que no m'interrompéssiu... Quan acabi, podré respondre tant com vulgueu de tot el que us diré... Vostè, Maria Lvovna, és el que es diu «una ideòloga»... Es dedica a activitats misterioses... potser fa coses importants i històriques, però això no és cosa meva!... És evident que es pensa que aquesta ocupació seva li dona el dret de tractar la gent amb una certa superioritat.

MARIA LVOVNA (*tranquil·la*): Això no és veritat.

SÚSLOV: Vol influir en tothom, donar lliçons a tothom... Ha despertat en aquest jove l'esperit de denúncia...

VLAS: Però què s'empatolla?

SÚSLOV (*malvat*): Paciència, jove! Fins avui he suportat les seves impertinències sense protestar! Vull dir-li, honorable Maria Lvovna, que, si no vivim com vostè voldria, és perquè tenim raons per no fer-ho! Ja vam patir prou i ja vam passar prou gana de petits. És natural que, de grans, vulguem menjar i

beure molt i bé, que vulguem descansar... Que vulguem compensar-nos de sobres per una infància plena de patiment i gana...

XALÍMOV (*sec*): Qui som «nosaltres», si es pot saber?

SÚSLOV (*cada vegada més encès*): Nosaltres? Doncs jo, vostè, ell, aquell altre, tots nosaltres. Sí, sí... Tots els que som aquí som fills de petitburgesos, fills de gent pobra... I, com ja he dit, ja vam patir prou i vam passar prou gana de petits... De grans, volem menjar i descansar, vet aquí la nostra psicologia. A vostè no li sembla bé, Maria Lvovna, però és perfectament natural i no pot ser de cap altra manera! Abans de res, les persones, honorable Maria Lvovna, després totes aquestes bajanades... O sigui que deixi'ns tranquils! Per molt que ens renyi i faci que d'altres ens renyin, per molt que ens digui que som covards i mandrosos, ningú de nosaltres no es llançarà a fer activitats socials... No! Ningú!

DUDAQOV: Quin cinisme! Calli d'una vegada!

SÚSLOV (*més encès*): I li diré una cosa de mi: ja no soc una criatura! A mi, Maria Lvovna, no cal que m'eduqui! Soc un home adult, un rus mitjà, un petitburgès rus! Un petitburgès i prou! Aquest és el meu pla de vida. I m'agrada... Viuré com em doni la gana! I, ja per acabar, se me'n foten les seves històries... les seves consignes... i les seves idees!

S'encasqueta el barret i se'n va de pressa cap a casa seva. Perplexitat general. En ZAMISLOV, en BÀSSOV i en XALÍMOV s'aparten i mantenen una conversa animada però en veu baixa. La VARVARA i la MARIA LVOVNA fan un grup a part. La IÚLIA FILÍPPOVNA, en DOSPUNTS, en DUDAQOV i l'OLGA també formen un grup.

La KALÉRIA, abatuda, està sola a sota d'un pi. En RIÜMIN va amunt i avall molt de pressa.

VLAS (*s'aparta a una banda, agafant-se el cap amb les mans*): Que el diable se m'emporti! Que el diable se m'emporti!

La SÓNIA li va al darrere i li diu alguna cosa.

MARIA LVOVNA: Però això és histèria! Només un malalt mental pot despullar-se d'aquesta manera!

RIÜMIN (*a la MARIA LVOVNA*): Ja ho veu... ja veu que terrible que és la veritat!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Que dur que és tot plegat!

DOSPUNTS (*a la IÚLIA FILÍPOVNA*): Jo no entenc res... res de res!

IÚLIA FILÍPOVNA: Maria LvoVna, estimada, digui'm, l'ha ofesa, oi?

MARIA LVOVNA: A mi? No. Ell mateix s'ha ofès!

DOSPUNTS: Sou bona gent, però teniu unes coses!...

DUDAKOV (*a l'OLGA*): Espera't... (*A en DOSPUNTS*:) És un abscess!
Se li ha rebenat un abscess a l'ànima, ho enteneu?... Això ens pot passar a tots... (*Excitat, fa anar les mans amunt i avall i, quequejant amb força, deixa de parlar.*)

IÚLIA FILÍPOVNA: Nikolai...

ZÀMISLOV: L'ha afectada, tot això?

IÚLIA FILÍPOVNA: Una mica... Però és que no estic còmoda aquí. Acompanyi'm.

ZÀMISLOV: Que estúpid tot plegat, oi? I és llàstima, perquè el patró ens havia preparat una sorpresa gastronòmica!

IÚLIA FILÍPOVNA: Au, calli! Ja n'hi ha prou, de sorpreses.

Se'n van.

XALÍMOV (*acostant-se a la KALÉRIA*): I a vostè, què li sembla?

KALÉRIA: És terrible! És com si el fang del fons del pantà hagués pujat i m'ofegués, m'ofegués!...

En BÀSSOV s'acosta a en VLAS i, sense dir-li res, l'agafa per les mànigues.

VLAS: Què voldria?

BÀSSOV (*emportant-se'l a una banda*): Un parell de coses.

RIÜMIN (*acostant-se a la VARVARA, fora de si*): Varvara, aquest huracà de vulgaritat irada m'ha destrossat... m'ha deixat abatut... Me'n vaig... Adeu! He vingut a acomiadar-me... Tenia ganes de passar una nit tranquil·la... l'última nit! Me'n vaig per sempre. Adeu!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*sense escoltar-se'l*): Sabeu què penso? Em sembla que en Súslov és el més sincer de tots nosaltres. Sí, el més sincer! Ha estat groller, però ha dit la cruel veritat que d'altres no gosen dir!

RIÜMIN (*tirant enrere*): Això és tot? Així em dieu adeu? Déu meu! (*Se'n va al fons de l'escenari.*)

BÀSSOV (*a en VLAS*): Què, col·lega, vostè s'ha passat, eh! I ara, què? Ha ofès la meva germana... i en Iàkov... que és escriptor! Un escriptor molt respectat! I també ha ofès en Súslov... i fins en Riümin! Ha de demanar disculpes...

VLAS: Quèèè? Jo? Disculpes? A qui?

BÀSSOV: Va, que no és res! Vagi i digui: «Només volia fer broma, distreure-us una mica i m'he passat»... I el perdonaran, estan

tots acostumats a les seves sortides de to... Tothom sap que, en realitat, és un bufó.

VLAS (*crida*): Vagi-se'n a la merda! Vostè sí que és un bufó! Pallasso!

SÓNIA: Amics! Feu el favor!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Vlas, què t'agafa?

MARIA LVOVNA: Hi ha una onada de bogeria...

DOSPUNTS: Vlas, vinga, vagi-se'n!

BÀSSOV: No, perdoni, a mi també m'ha ofès.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Serguei, si us plau! Vlas!

BÀSSOV: Que no! Que jo no soc un pallasso!

VLAS: Només el respecte per ma germana m'impedeix dir-li...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Vlas, ni pensaments...

La KALÉRIA s'acosta.

SAIXA (*a la VARVARA*): Serveixo el sopar?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ves-te'n!

SAIXA (*fluix, a en DOSPUNTS*): Valdria més servir-lo! En veure el menjar sobre la taula els senyors deixarien de barallar-se.

DOSPUNTS: Fot el camp!

BÀSSOV (*a en VLAS*): Que no, l'hi demano! (*De sobte llança un crit ferotge a en VLAS:*) És una criatura!

KALÉRIA: Serguei, això és una animalada!

BÀSSOV: És una criatura! Sí! I tant!

XALÍMOV (*agafa en BÀSSOV per sota el braç i se l'enduu a casa. La SAIXA els segueix.*) Au, va, ja n'hi ha prou!

MARIA LVOVNA: Vlas! Però què fas!

VLAS: Que potser és culpa meva? Que he fet res?

SAIXA: Senyors! Us serveixo el sopar?

BÀSSOV: Ves-te'n d'aquí! Jo aquí no soc ningú. A casa meva...

(Entra a casa.)

MARIA LVOVNA *(a la SÓNIA)*: Porta'l a casa nostra. *(A en VLAS:)*

Va, ves, estimat!

VLAS: Perdoni'm, perdoni'm! I tu, germana meva, perdona'm! És culpa meva. La meva germaneta infeliç! Fuig d'aquí! Ves-te'n!

VARVARA MIKHÀILOVNA *(a mitja veu)*: A on? On he d'anar?

DOSPUNTS: Doncs a casa meva, per exemple! Això sí que estaria bé!

Ningú no el sent. Fa un gran sospir i se'n va a poc a poc cap a casa d'en SÚSLOV.

MARIA LVOVNA: Vària, vagi cap a casa meva, també, vingal!

VARVARA MIKHÀILOVNA: Ja vindré... Vlas... després... vindré...

La VARVARA entra a casa. La MARIA LVOVNA al seu darrere. En VLAS i la SÓNIA se'n van al bosc. La KALÉRIA, abatuda i fent tentines, també entra a casa.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Però quin escàndol! I tan de sobte! Tu entens res, Kiril?

DUDAKOV: Jo? I tant! És clar! Tots havíem d'atipar-nos els uns dels altres en algun moment!... I ja està fet! En Vlas l'ha encertada de ple! L'ha ben encertada! Però ara has d'anar cap a casa.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Espera't! Això és molt interessant! Potser encara passarà alguna cosa.

DUDAKOV: Ei, Olga, això no està bé! I has d'anar cap a casa...
Tots criden i ploren. En Volka ha insultat la mainadera, que s'ha enfadat, i ell diu que li ha estirat les orelles...
És que hi està passant de tot. Ja fa estona que t'ho dic, ves cap a casa!

OLGA ALEKSÉIEVNA: No és veritat! No m'ho has dit!

DUDAKOV: I tant que t'ho he dit! Érem allà, tu no sé què m'explicaves d'en Bàssov i jo t'ho he dit.

OLGA ALEKSÉIEVNA: Que no m'ho has dit, Kiril!

DUDAKOV: No sé per què discuteixes... Me'n recordo bé: «Passa cap a casa», t'he dit.

OLGA ALEKSÉIEVNA: No em pots haver dit «passa cap a casa»!
Això només es diu al servei i als nens.

DUDAKOV: Olga! Ets ben ximpleta!

OLGA ALEKSÉIEVNA: Ah, sí? No et fa vergonya, Kiril? Em vas prometre que et controlaries.

DUDAKOV (*apartant-se'n*): Calla! Això... és una estupidesa! És de donota!

OLGA ALEKSÉIEVNA (*seguint-lo*): Estúpid, Kiril? Soc una donota?
(*Plorant:*) D'acord, gràcies!

*Desapareixen al bosc. L'escenari resta buit uns instants. Fosqueja.
En BÀSSOV i en XALÍMOV surten a la terrassa.*

XALÍMOV (*a en BÀSSOV*): Amic meu, cal prendre's les coses amb una mica de filosofia! És ridícul encendre's per bestieses així...

BÀSSOV: Però és que m'emprenya! És una criatura! Si encara mama! A tu no et fa enfadar?

XALÍMOV: De sortides d'aquestes, com la d'aquest... poeta dels desgraciats... n'hi ha cada dia als diaris. Però, amic meu, a qui incomoden?

Baixen de la terrassa i s'aturen prop dels pins. En SÚSLOV arriba de pressa.

SÚSLOV: Serguei! He tornat... Em penso que he de presentar les meves disculpes davant teu (*a en XALÍMOV:*) i davant seu. No m'he pogut contenir... Però és que fa molt de temps que em treu de polleguera... Ella i els qui són com ella em fan fàstic... És una cosa física... Odio la seva cara, la manera que té de parlar...

BÀSSOV: Ja t'entenc, company, t'entenc perfectament! Les persones han de tenir tacte, han de ser agradables.

XALÍMOV (*sec*): Però és que s'ha passat una mica... la veritat...

BÀSSOV (*de pressa*): Eh, ja n'hi ha prou! Estic d'acord amb tot el que ha dit, ho ben juro! Aquesta senyora jo, per ser franc... jo la...

SÚSLOV: Totes les dones són actrius, vet aquí què passa! I les russes són preferentment actrius dramàtiques... Sempre volen ser les protagonistes...

BÀSSOV: I taaant! Les dones... És difícil viure amb elles!

La VARVARA i la MARIA LVOVNA surten a la terrassa.

XALÍMOV: Som nosaltres mateixos els que ens creem aquests problemes. Hauríem de recordar que les dones continuen sent una raça inferior.

BÀSSOV (*com si parlés per boca d'algú altre*): És clar... i tant, amic meu. Les dones estan més a prop dels animals que nosaltres. Per tal de sotmetre la voluntat d'una dona, s'ha de ser un dèspota, un dèspota tou, però ferm. I aquesta fermesa ha de ser indispensablement bonica.

Al bosc, a la dreta, se sent un tret. Ningú no hi para atenció.

SÚSLOV: El que cal és que estigui embarassada molt sovint, llavors sí que la tens a les teves mans.

VARVARA MIKHÀILOVNA (*a mitja veu, amb força*): Quina abominació!

MARIA LVOVNA: Déu meu, quina putrefacció! Com si uns cadàvers comencessin a descompondre's... Vagi-se'n d'aquí, Vària!

En SÚSLOV se'n va a poc a poc, estossegant.

BÀSSOV (*llançant-se precipitadament cap a la seva dona*): Però, Piotr, això... Has exagerat massa... T'has passat!

VARVARA MIKHÀILOVNA (*a en XALÍMOV*): I vostè? Vostè!

XALÍMOV (*traient-se el barret i arronsant-se d'espatlles*): I jo què?

MARIA LVOVNA: Anem-nos-en de pressa, Vària!... Anem-nos-en d'aquí. (*S'enduu la VARVARA amb ella. En BÀSSOV mira com se'n van, desconcertat.*)

BÀSSOV: Dimonis!... Ens han sentit... Ai, Déu!

XALÍMOV (*fent un somriure maliciós*): Amic meu... ets un mal home.

BÀSSOV (*afligit i preocupat*): Però com se li ha acudit... merda!...

Aquest monstre biliós!... Aquestes coses no es poden dir sense anar amb compte! Pfu!

XALÍMOV (*sec*): Demà me'n vaig. Aquí fa fresca i una mica d'humitat... vaig cap a dins.

BÀSSOV (*abatut*): I la meva germana que brama... segur!

Se'n van. Silenci. En PUSTOBAIKA i en KROPILKIN surten de darrere la casa dels Bàssov. Van abrigats i duen garrots i xiulets. Se senten acords de piano que surten de casa dels SÚSLOV. Després la IÚLIA FILÍPOVNA i en ZÀMISLOV canten el duet: «El dia, ja fatigat...».

PUSTOBAIKA: Au, tu ves a fer aquell tros, que jo faré aquest... Ens fem veure una miconna per aquí i després cap a la cuina a fer un te amb la Stepanida!

KROPILKIN: Ens hi posem molt d'hora... No se n'ha anat ningú al llit, encara.

PUSTOBAIKA: Hem de fer-ho veure una mica. Au, ves...

KROPILKIN (*va cap a l'esquerra*): Som-hi... Ai, Senyor!

PUSTOBAIKA: Quanta porqueria... Dimonis! Semblen pixapins, aquests estiuejants... Venen, deixen la porqueria a terra i, au, adeu... I després vine tu i deixa-ho tot ben recollit i escombrat...

Dona cops forts amb el garrot, enfadat, i xiula. En KROPILKIN respon amb un xiulet. Surt en PUSTOBAIKA. Apareix la KALÉRIA i s'asseu sota els pins, trista i consirosa. Para orella a la cançó i, portant el ritme amb el cap, cantusseja ben fluix. Se sent la veu d'en PUSTOBAIKA que ve del bosc, per la banda dreta.

PUSTOBAIKA (*en veu alta, alarmat*): Qui és aquest? Què és això?
Ai, noi, fes el favor! (*La KALÉRIA escolta, espantada. Entra en PUSTOBAIKA arrossegant en RIÜMIN amb un braç per sobre l'espatlla.*) A casa d'en Bàssov o què?

KALÉRIA: Serguei! Serguei!...

RIÜMIN: Un metge... si us plau!

KALÉRIA: Pàvel! És vostè! Què li passa? Què té?

PUSTOBAIKA: Doncs jo caminava i ell... arrossegant-se... ve fins a mi i em diu que està ferit...

KALÉRIA: Està ferit? Serguei, crida la Maria Lvovna! Un metge, de pressa!...

BÀSSOV (*arriba corrents*): Què dius? Què passa?

RIÜMIN: Perdoneu-me.

KALÉRIA: Qui l'ha ferit?

PUSTOBAIKA (*gruny*): Qui vol que fereixi algú altre, aquí? Ha estat ell mateix, no pot ser res més. Miri, la pistola... (*Treu un revòlver del pit d'en RIÜMIN i se'l mira amb calma i deteniment.*)

BÀSSOV: És vostè? Em pensava que era en Zàmislov... He pensat que en Piotr... (*De seguida se'n va corrents i crida:*) Maria Lvovna!

XALÍMOV (*amb una manta*): Què... qui és? Què ha passat?

KALÉRIA: Li fa gaire mal?

RIÜMIN: Em fa vergonya... Vergonya!

XALÍMOV: Potser no és greu.

RIÜMIN: Traieu-me d'aquí... No vull que ella em vegi... Em porteu-vos-em! Si us plau!

KALÉRIA (*a en XALÍMOV*): Va, vinga... avisi a...

En XALÍMOV entra a casa dels Bàssov. Se sent soroll de gent que corre i crits entretallats. Apareixen la MARIA LVOVNA, la VARVARA, la SÓNIA i en VLAS.

MARIA LVOVNA: Vostè? Ai!... Sónia, ajuda'm! Treu-li la jaqueta...
Tranquil·la, no et preocupis...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Pàvel...

RIÜMIN: Perdoni'm! Hauria d'haver-ho fet... però quan un home té un cor petit que batega tan fort, és difícil que l'encertri amb una bala.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Però per què? Per què?

KALÉRIA (*a en RIÜMIN, crida histèrica*): Això és molt cruel! (*Controlant-se:*) Però què estic dient! Perdoneu!

VLAS (*a la KALÉRIA*): Vagi-se'n, que això no li prova... Fora, va!

La KALÉRIA s'aparta cap als pins. Entren corrent en SÚSLOV i en DOSPUNTS amb l'armilla, l'abric posat sobre les espatlles i sense barret. Després arriben en ZÀMISLOV i la IÚLIA FILÍPPOVNA, en DUDAKOV, despentinat i enfadat, i l'OLGA, espantada i confusa.

MARIA LVOVNA: Aquí! Aquí la tenim... Ui, això no serà res!

RIÜMIN: Venen cap aquí... Varvara, doni'm la mà.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Però per què ho ha fet?

RIÜMIN: L'estimo... No puc viure sense vostè!

VLAS (*entre dents*): Que el diable se t'emporti a tu... i el teu amor!

KALÉRIA (*mormola molt clar*): Però què fa? Els moribunds no es rematen!

MARIA LVOVNA (*a la VARVARA*): Vagi-se'n, vinga! I vostè no pateixi, home, la ferida no és gens greu... I aquí tenim el metge.

DUDAKOV: I què, doncs? I la ferida?... A l'espatlla?... I per què es dispara a l'espatlla? Cal disparar o a la banda dreta... o al cap... si la cosa és seriosa.

MARIA LVOVNA: Kiril, què diu?

DUDAKOV: Ai... sí! Perdoni... Ah... l'hi heu embenat? I què?...
Porteu-lo...

BÀSSOV: Porteu-lo a casa nostra... a casa, Vària?

RIÜMIN: No cal que em porteu... puc caminar.

DUDAKOV: Pot caminar? Això és fantàstic.

RIÜMIN (*camina fent tentines. En BÀSSOV i en SÚSLOV l'aguanten*):
No he fet res de bo a la vida i no he sabut morir... faig pena!

L'entren a casa. En DUDAKOV els acompanya.

IÚLIA FILÍPOVNA: Té raó...

ZÀMISLOV (*abatut*): Quin vodevil tan penós!

PUSTOBAIKA (*a en DOSPUNTS*): L'he dut jo.

DOSPUNTS: Ah... molt bé!

PUSTOBAIKA: Algú m'hauria de donar una propina per les molèsties...

DOSPUNTS (*recriminador*): Mira que tens poca vista! (*Li dona unes monedes.*)

PUSTOBAIKA: Gràcies.

KALÉRIA (*a la VARVARA*): Es morirà? Era jo qui ho hauria d'haver fet. Oi, Vària?

VARVARA MIKHÀILOVNA: Calla... però què dius? (*Histèrica:*) Per què som tots tan fastigosos... eh?! Per què?

XALÍMOV (*a la MARIA LVOVNA*): I què... és perillosa la ferida?

MARIA LVOVNA: No...

XALÍMOV: Hm... Quina desgràcia!...Varvara, si m'ho permet...
VARVARA MIKHÀILOVNA (*tremolosa*): Què?
XALÍMOV: Fa una estoneta ha sentit unes paraules...

Apareixen en BÀSSOV, en SÚSLOV i en DUDAKOV.

BÀSSOV: L'hem posat al llit.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Prou! No me'l crec... no vull explicacions! Us odio a tots amb un odi inesgotable. Sou penosos, sou uns monstres desgraciats!

VLAS: Espera't, germana, parlaré jo... Perquè ho sé: aneu disfressats! Mentre visqui, continuaré arrencant-vos sempre els draps amb què amagueu la vostra mentida... la vostra vulgaritat... la vilesa dels vostres sentiments i la depravació de les vostres idees!

En XALÍMOV, arronsant-se d'espatlles, s'aparta a una banda.

MARIA LVOVNA: Prou! Tot això és inútil!

VARVARA MIKHÀILOVNA: No. Que ens escoltin. He pagat molt car el dret de poder parlar amb franquesa! M'han deformat l'ànima i m'han enverinat tota la vida! Que potser era així, jo? I no crec... ja no crec en res! Ja no tinc forces... no tinc cap motiu per viure! Que potser era així, jo?

IÚLIA FILÍPOVNA (*amb tristesa*): Jo dic el mateix! També puc dir-ho!

OLGA ALEKSÉIEVNA (*al marit*): Mira la Varvara, mira-li la cara... Ho veus, és tan dolenta!

En DUDAKOV aparta la seva dona amb la mà.

BÀSSOV: Vària, ja està bé! Que no es pot fer d'una altra manera? Què representa? El ximple aquest d'en Riümin... per ell vols dir que val la pena...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Fot el camp, Serguei.

BÀSSOV: Amiga meva...

VARVARA MIKHÀILOVNA: Mai no he estat la teva amiga... ni tu el meu amic... Mai! Només hem estat marit i muller. I ara som uns estranys. Me'n vaig!

BÀSSOV: A on? Però no et fa vergonya! Aquí fora, davant de tota aquesta gent!

En SÚSLOV està immòbil al fons de l'escenari.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Gent?... Aquí no hi ha ningú!...

MARIA LVOVNA: Anem-nos-en d'aquí, Vària...

IÚLIA FILÍPOVNA: Ai, deixi-la estar! Que parli.

DOSPUNTS (*amb amargor*): Ai, amics! M'heu deixat ben tocat...
Aaai!

KALÉRIA (*a la MARIA LVOVNA*): Escolti'm, què representa, tot això? De què va?

MARIA LVOVNA: Tranquil·la! Ajudi'm a endur-me-la.

VARVARA MIKHÀILOVNA: Sí, me n'aniré! Lluny d'aquí, on tot es podreix i es descompon... Lluny d'aquests ganduls. Vull viure! I viuré... i treballaré... contra vosaltres! Contra vosaltres!
(*Se'ls mira a tots i crida desesperada:*) Maleïts sigueu!

VLAS: Ves, germana. Ja n'hi ha prou! (*Se l'enduu agafant-la per sota el braç.*)

BÀSSOV (*a en XALÍMOV*): Ajudi'm a aturar tot això!

XALÍMOV (*tranquil, fent un somriure maliciós*): Tira-li aigua freda...

Què més se t'acut?

IÚLIA FILÍPPOVNA (*s'acosta a la VARVARA*): Ai, si jo me'n pogués anar!

BÀSSOV: Vària! Però on vas? Maria Lvovna, això no està bé. És metge, hauria de calmar-la.

MARIA LVOVNA: Aparti's de mi!

DOSPUNTS (*a en BÀSSOV*): Ai, és un criminal innocent! (*Se'n va darrere la VARVARA i en VLAS pel bosc de la dreta.*)

KALÉRIA (*sanglotant*): I jo! On puc anar?

SÓNIA (*se li acosta*): Vingui a casa... vingui. (*S'enduu la KALÉRIA.*)

IÚLIA FILÍPPOVNA (*tranquil·la i amb un cert aire funest*): Doncs vinga, Piotr!... Som-hi... a continuar amb la nostra vida...

En SÚSLOV ensenya les dents i se'n va sense dir res.

BÀSSOV: Però què passa aquí? Que s'han tornat tots bojós o què? Per aquest Riümin! Per aquest imbècil? Pels seus nervis estúpids!... Iàkov, per què no dius res? De què rius? Et sembla que no és seriós? No m'ho esperava gens! Pum!, i tot se n'ha anat en orris! I ara què he de fer, jo?

XALÍMOV: Tranquil·litza't, amic meu! Tot això només és retòrica sobre una base d'histèria... creu-me! (*Agafa en BÀSSOV de braç i se l'enduu cap a casa. En DUDAKOV es posa les mans al darrere, surt de casa i, a poc a poc, se'n va cap a la dreta. Allà l'espera la seva dona, en silenci, immòbil sota els arbres.*)

BÀSSOV: Ai... que el diable se'ls emporti!

XALÍMOV (*somrient amb malícia*): Tranquil... Ja ho veus, els Súslov se n'han anat per continuar amb la seva vida...

Anem-nos-en també per continuar amb la nostra, però amb tranquil·litat...

OLGA ALEKSÉIEVNA: Kiril... que es morirà?

DUDAKOV (*lúgubre*): No... Anem... No es morirà ningú...

Se'n van al bosc.

XALÍMOV: Res d'això, amic meu, no té cap importància... Ni les persones ni els fets... Au, posa'm vi!... Tot això és tan insignificant, amic meu... (*Beu.*)

Els serenos, al bosc, fan uns xiulets somorts i llargs.

Télo.

Aquest llibre ha estat compaginat
amb la tipografia Bembo en cos 11,4
i s'ha imprès amb un paper òfset cru
de 88 grams.

ALTRES TÍTOLS

Sis personatges en cerca d'autor

Luigi Pirandello

Veils temps - Cendres a les cendres

Harold Pinter

Antígona

Jean Anouilh

La nostra ciutat

Thornton Wilder

Això ja ho he viscut

J. B. Priestley

Glengarry Glen Ross

David Mamet

Ifigènia a Tàurida

J. W. von Goethe

Peer Gynt

Henrik Ibsen

Maksim Gorki retrata la burgesia benestant russa de principis del segle xx com un grup absurdament infeliç d'estiuejants; homes i dones que passen per la vida com per una mena de vacances contínues, gaudint sense pudor de tots els seus privilegis i alhora lamentant-se incansablement de les seves ambicions frustrades, el funcionament de la societat i la manca de sentit de les seves vides.

Aquest estat de malestar íntim també funciona com a diagnòstic col·lectiu d'un món que aleshores semblava abocat a l'extinció, però que manté, a principis del segle XXI, tot el seu poder social, econòmic i cultural.

PVP: 15 €

www.comanegra.com

Diputació de
Barcelona

Institut del Teatre

comanegra